

Filatelistengroep

Het Baltische Gebied

Opgericht 9 oktober 1982

FILATELISTENGROEP "HET BALTISCHE GEBIED"

Adressen en andere gegevens:

Voorzitter:

R.W. van Wijnen,
Karthuizerstraat 31
6824 KA Arnhem
tel. 026 - 35 13 484

HBG op Internet:

<http://home.hccnet.nl/j.kaptein/hbg>

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Tiel
onder nummer V 401 573 40

Secretaris:

A.C. de Bruin,
Ten Passeweg 10A,
8084 AN 't Harde,
tel. 0525 - 65 31 24

Lidmaatschap:

Minimaal f 30,— per jaar.

Als bijdrage voor de te maken kosten wordt van ieder lid bij toetreding f 10,— gevraagd naast het lidmaatschapsgeld.

Penningmeester/ledenadministratie:

H.W.A. Pijpers
Hermionegang 15
2719 AR Zoetermeer
tel. 079 - 3614621
hpijpers@nbt.nl

Losse nummers: Losse nummers van het blad (voor zover nog voorradig) zijn bij het secretariaat verkrijgbaar voor f 7,50 per stuk (na nr. 20 f 10,—), verhoogd met de portokosten. Kopieën van oudere exemplaren, voor zover voorradig, zijn verkrijgbaar à f 5,— per stuk, eveneens verhoogd met de portokosten.

Opmaak/redactie

"Het Baltische Gebied"

J. Kaptein,
Reigerskamp 705,
3607 JP Maarssen,
tel. 0346 - 57.44.18
j.kaptein@hccnet.nl

Betalingen op: Postgiro 324 32 51 t.n.v.
Filatelistengroep 'Het Baltische Gebied' te
Zoetermeer.

Veilingcommissaris:

G.A. Vogel
Wijnesteinstraat 3,
3431 EV Nieuwegein,
tel. 030 - 60 31 498.

Volgende bijeenkomst: **zaterdag 31 maart 2001** in De Gentel, Genteldijk 34 te Geldermalsen. Aanvang: half elf 's ochtends.

Is uw adressering correct? Zo nee, meld dit dan aan het secretariaat.
Wij willen graag voor een correcte verzending zorg dragen!

Bij de voorplaat

Ook deze keer een kaart. Het is een kaart van het Groot-Hertogdom van Litouwen uit de 'Atlas Van der Hagen'. De uitgever, Joan Blaeu, heeft de kaart weer gekopieerd van anderen en nam de kaart vanaf 1648 op in zijn atlassen. De 'Atlas Van der Hagen' is een atlas factice, een atlas samengesteld uit kaarten, prenten en ander materiaal. Het werk bestaat uit vier delen met elk ca. 100 bladen, waarschijnlijk verzameld door Dirk van der Hagen (eind 17^e eeuw). De Atlas bevindt zich in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en is door de Koninklijke Bibliotheek op Internet gezet en zo dus te bewonderen: **www.kb.nl**

VERSLAG VAN DE 35^E BIJEENKOMST VAN HET BALTISCHE GEBIED 14 OKTOBER 2000 OLAV PETRI	3
BESTE MENSEN... RUUD W. VAN WIJNEN	4
EEN MOOIE NAAR SCHWARZORT / JUODKRANTE RUUD W. VAN WIJNEN	5
ECHT OF VALS? ANDRÉ DE BRUIN EN OLAV PETRI	6
TERUGKOMEN OP RUUD W. VAN WIJNEN	10
DE POSTZEGELS VAN LETLAND DEEL 12 JAN POULIE	12
RUSSISCHE VELDPSTKANTOREN IN HET LATERE LITOUWEN GEDURENDE DE EERSTE WERELDOORLOG 1914-1915 ALEXANDER EPSTEIN ANDRÉ DE BRUIN (VERTALING)	16
UITLEEN VAN LITERATUUR DOOR HBG ANDRÉ DE BRUIN	29
EERSTE AANVULLING OP DE STUDIE BETREFFENDE DE 10-MK-WAARDE (PLAAT II) VAN DE WEEFSTER- EN SMIDSERIE (MI NR 39 A) IN HBG NR 32 DR. P. FEUSTEL	32
AFZENDER..... RUUD W. VAN WIJNEN	34
KLAIPEDA-MEMEL EMISSIE : PLAATFOUTEN ANTANAS JANKAUSKAS	40
ONTVANGEN, GELEZEN EN TE LEZEN RUUD W. VAN WIJNEN	44
POST VAN DISPLACED PERSONS ANDRÉ DE BRUIN	46
FILATELIE VAN HET BALTISCHE GEBIED OP INTERNET JAN KAPTEIN	57
BOEKBESPREKINGEN RUUD W. VAN WIJNEN	58
UIT DE POSTGESCHIEDENIS VAN VILNIUS IV : 1940-1945 :VILNIUS IN DE TWEEDE WERELDOORLOG JAN KAPTEIN	60
HET SOVJET-LEGER 22 JUNI 1941: SAMENSTELLING LEO NIEHORSTER JAN KAPTEIN (BEWERKING)	66

VERSLAG VAN DE 35^E BIJEENKOMST VAN HET BALTISCHE GEBIED 14 OKTOBER 2000

OLAV PETRI

Mededelingen

Aangezien de voorzitter, Ruud van Wijnen, in Lwow is, nam André de Bruin de honneurs waar. Bericht van verhindering kwam binnen van de heren Ronald Reuderink, Arthur Menzen en de heer Schoonebeek.

HBG wordt steeds internationaler: we hebben twee nieuwe leden in Duitsland en Japan, de heren Karl-Rainer Lehr en Masayki Watanabe (via internet). De advertentie in het maandblad leverde een eerste contact op.

De 23 aanwezigen herdenken tijdens een kort moment van stilte de overleden leden Frischbruder en Van Ooijen.

André vervolgt met een serie binnengekomen stukken, o.a. over filatelistische activiteiten die al lang achter de rug zijn op het moment dat u dit leest. Van belang blijven een expositie van De Globe, te houden in EDE op 10-12 mei 2001.

Opnieuw moest HBG verstek laten gaan bij overleg met andere verenigingen (LOG). De oorzaak zit hem in het feit dat teveel bijeenkomsten samenvallen. HBG zal wat betreft Geldermalsen in de toekomst naar een andere maand uitwijken. Hoe beperkt dat uitwijken is, ziet u op het einde van dit verslag.

De penningmeester

Hans Pijpers bracht oude nummers van HBG mee. Echt een must voor wie niet alles bezit vanaf het begin.

Verder deelt hij als penningmeester mee dat door een wijziging in het PTT computerprogramma (met heel veel werk voor de penningmeester) nog niet alle automatische incasso's geregeld zijn.

Tot slot wijst hij op een extra uitgave aan porti, gedaan wegens de omvangrijke veiling van heden.

Gerrit Vogel meldt een bedrijfsongeval. In Soest (nee, niet bij Soestdijk) verdwenen enkele kavels. Ze zijn waarschijnlijk tussen allerlei paperassen gekomen. Mogelijk duiken ze weer op. De betrokken kavels worden van de lijst teruggetrokken.

Thomas Löbbering is de huisbankier van de dag, een taak die hij haast ongemerkt verricht.

Rondvraag

Tijdens de rondvraag komt een aantal punten ter tafel:

Gerrit Vogel heeft frankeerzegels in de aanbieding. Onze internetsite (en daarmee Jan Kaptein) wordt geprezen.

De heer Gerdessen heeft overvloedige landkaarten in fotokopie beschikbaar.

Thomas heeft belangstelling voor materiaal uit Kosovo en Bosnië. Olav veert op, want hij heeft ergens een doosje modern Bosnië liggen.

Jan Kaptein bracht erg fraaie tijdschriften mee van een Litouwse club uit de USA.

En dan, (oei!) bemerkt André opeens dat hij een gast is vergeten te introduceren. De heer Kozijns uit België is een groot kenner op het gebied van scouting. Hij bracht materiaal mee en zoekt contacten op het gebied van het Baltische gebied. Van harte welkom.

De heer Gijs Hamoen vraagt wie assisteert bij de HBG tafel in Loosdracht tijdens de beurs in de Pandahallen. Dat blijkt Jan Kaptein te zijn.

Lezing

Nou, het woord "lezing" in de aankondiging was wel wat gul voor wat André de Bruin en Olav Petri van plan waren. Ze hebben zich gestort op het vervalsingswezen. Het is hun doel om de leden te helpen met praktische tips, zodat men bij beurzen, ruilen, veilinkjes snel kan zien of iets vals of echt is.

Voor vandaag wilden ze beginnen met iets eenvoudigs, Estland nummer 14. Daar bleek veel meer mee aan de hand dan ze hadden gedacht. Aan de hand van dia's vertelde Olav hardop denkend van de speurtocht. Op die manier konden de aanwezigen meedenken en aan den lijve ondervinden hoe interessant het allemaal is. André en Olav hopen hierover te publiceren. Ze gaan door.

VOLGENDE BIJEENKOMSTEN

31 maart 2001 en 29 september 2001

(u ziet het, een andere maand)

BESTE MENSEN...

RUUD W. VAN WIJNEN

In 2000 heeft uw voorzitter twee maal verzuimd. In Geldermalsen liet hij het nobele handwerk van het in toom houden van de aanwezige leden aan André over; die dat naar verluid met verve volbracht. Uw voorzitter betreurt zijn afwezigheid, al was het maar omdat hij de kans miste iets moois aan zijn verzameling toe te voegen. Dus volgend jaar....

De voorzitter houdt zich behalve met postzegels en brieven ook met eieren bezig, paaseieren wel te verstaan. Prachtige traditionele Oekraïense paaseieren zoekt hij bij elkaar in en rond de stad Lviv (afwezigheid 2) en tracht hij te verkopen op paaseierbeurzen (afwezigheid 1).

Postzegels en paaseieren, er zijn enige verschillen. Maar ook overeenkomsten: zijn fanatieke verzamelaars koesteren hun verzameling en je moet er voor op reis om ze te vinden. En wie reist kan veel verhalen.

"Opeens werd iedereen aan boord wakker. Een derde van de passagiers, degenen die met hun al dan niet gevulde boodschappenmanden terugreisden naar Kärevere, Vorbuse of Palupohja en die de reis op dit haast vergeten traject dagelijks of wekelijks maakten, deed niet mee. Maar de anderen, de slimmeriken die de reis speciaal vandaag maakten en zo de stad uit glipten -zoals wij - ontwaakten ineens uit hun kunstmatige lethargie, hun gespeelde slaap, en begonnen te gapen, zich uit te rekken, te praten en uit de ramen van de kajuit te turen. Of ze liepen naar boven naar het zogenaamde salondak om glimlachend een blik te werpen op de voorbijglijdende oevers: "Blijf zitten waar je zit ! Blijf zitten waar je zit ! Als jullie willen ! Maar wij zijn ontsnapt ! Wij zijn via een achterdeur op een kier aan het deportatiegevaar ontkomen -" 1).

"We waren Pärnu voorbij, de weg liep hier parallel aan de kust. Ik ving een glimp op van een zonnig strand vol ijskristal. Bij de grens was het doodstil. In een desolaat Lets dorp stopten we voor een vrouw die liftend haar hand opstak. Haar wangen waren sterk aangezet met rouge, ze droeg een

keurige jas die uit de mode was. Daina stelde een paar vragen in een tal die in niets op het Estisch leek; Lets maakt samen met het Litouws deel uit van een talengroep die sterk verwant is aan het Sanskriet. De vrouw wilde naar Riga, vertaalde Daina, iemand had haar het adres gegeven van een familie die een huishoudster zocht. In het dorp waar ze woonde was al jaren geen werk. In een buitenwijk van de stad vroeg ze Daina te stoppen" 2).

"Op het platteland werd Litouws en ook Pools gesproken. Het stadje waar de produkten van de landbouw werden verkocht, hanteerde gewoonlijk Pools en Jiddisch. De gendarme die een lange mantel achter zich aan sleepte, de inner van de belastingen, de spoorwegconducteur, allen die geïmporteerd waren om de administratie te behartigen, richtten zich tot de autochtonen in het Russisch; ze gingen ervan uit dat ieder de taal van de machthebbers sprak" 3).

Uit:

1) Jaan Kross, "De kring van Mesmer", 2000, ISBN 90 5333 621 4.

2) Carolijn Visser, "Uit het moeras", 2000, ISBN 90 290 6526 5.

3) Czesław Miłosz, "Geboortegrond", 1982, ISBN 90 295 3131 2.

Aanbevolen, als cadeau onder de kerstboom of "gewoon" als u iets anders wilt doen dan postzegelen en even niet op reis kan.

Iedereen een gezond en inspirerend 2001 gewenst.

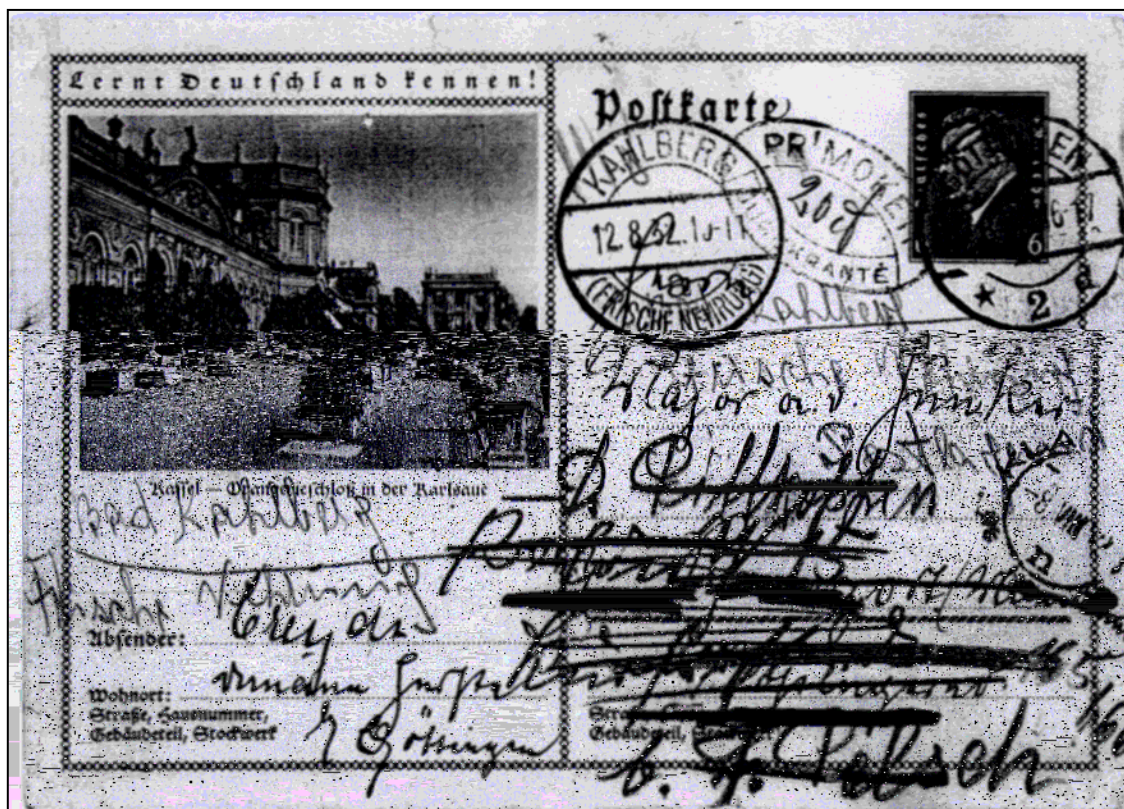
Ruud van Wijnen.

EEN MOOIE NAAR SCHWARZORT / JUODKRANTE

RUUD W. VAN WIJNEN

Of.....op zoek naar een badgast.

De zwerftocht van deze Duitse briefkaart begon op 2 augustus 1932 in GÖTTINGEN, aanvankelijk op weg naar "Schwarzort / (Memeland)".

De afzender had óf de geschiedenis van zijn land niet bijgehouden, óf negeerde die willens en wetens. Dat laatste lijkt me niet onwaarschijnlijk.....

Schwarzort was een klein badplaatsje op de Kurische Nehrung, de landtong tegenover het Memelgebied. Tot de eerste wereldoorlog was dat Duits grondgebied. Erna gingen zowel het Memelgebied als het noorden van de landtong tot Litouwen behoren. De Duitse stad Memel werd Klaipeda en Schwarzort ging Juodkrante heten.

Ondanks de adressering bereikte de kaart, via KLAIPEDA (8 aug. 1932), Juodkrante. Daar werd op het postkantoor het portstempel PRIMOKETI JUODKRANTE "20 ct" geplaatst, waarschijnlijk ter betaling van het poste restante recht.

Maar de badgast bevond zich niet, of niet meer, in Juodkrante. De kaart werd doorgestuurd naar Deutsch Pillkopen, een ander badplaatsje op de landtong. De naam zegt het al, dat lag net ten zuiden van de Duits-Litouwse grens in Duitsland. Maar ook daar was onze badgast niet, niet meer of nooit geweest. Besloten werd kaart naar Berlijn W15 te zenden, naar de Kurfürstendamm nog wel. Totdat iemand kennelijk nog een andere badplaats wilde proberen:

BAD KAHLBERG op de Frische Nehrung. Ook een landtong, voor de kust van Polen, in 1932 nog Duits. Daar eindigt op 12 augustus de zwerftocht door een kustgebied waar het goed zwemmen was en waar de historische ontwikkelingen al diepe sporen hadden getrokken en nog zouden trekken.

ECHT OF VALS?

ANDRÉ DE BRUIN EN OLAV PETRI

Aanleiding

Misschien herkent u zichzelf in de volgende beschrijving ...

U begint een land te verzamelen. Van links en rechts komen zegels bij u terecht. Na enige tijd lijkt u genoeg zegels te hebben om een album op te zetten. Op dat moment is een catalogus onontbeerlijk om vast te stellen hoeveel ruimte voorlopig voor losse zegels en series nodig zal zijn. En dan ziet u opeens in de Michel een van de symbolen voor “pas op voor vervalsingen”. Met een zekere argwaan bekijkt u sommige zegels. Achteraf blijkt dan meestal dat er niets mee aan de hand is, want een ervaren verzamelaar, lid van HBG, heeft u gerustgesteld en en passant nog wat tips gegeven over vervalsingen van bepaalde series. Maar er is wel een nieuw probleem, want van die ervaren verzamelaar hoort u dat van in eerste instantie onschuldige zegels heel veel valse exemplaren in omloop zijn. Michel zweeg hierover.

Uiteindelijk raakt u aardig thuis in het nieuwe verzamelgebied. Bij het uitzoeken van een partijtje zegels bekijkt u er eentje extra goed, “er is iets mee”. Michel blijkt dan bij die zegel iets over “vals” te zeggen en opeens snapt u het: u hebt een vervalsing in handen. Dat is een moment van triomf, want in de loop van de tijd hebt u een neus voor afwijkingen ontwikkeld.

Veel vervalsingen zijn gemakkelijk te herkennen. Wanneer veel exemplaren van een zegel op tafel liggen dan valt een vals exemplaar ook wel op. Wanneer je op een ruilbeurs haast hebt, een aangeboden insteekboek niet onderzocht kan worden of op een kijkdag niet alle aantekeningen en lectuur beschikbaar zijn, dan gaat het wel eens mis.

Over vervalsingen uit het Balticum is veel bekend en ooit wel ergens gepubliceerd, vaak fragmentarisch, tussen beschrijvingen van zegels uit andere landen. Die publicaties zijn inmiddels antiek, alleen via de bondsbibliotheek te vinden. Niet alle verzamelaars hebben die literatuur dan

ook ter beschikking. Problematischer is dat de kennis over vervalsingen niet overal en altijd 100% paraat is. Op het moment dat je even iets wilt naslaan in een publicatie –meestal op zondagmiddag of om negen uur 's-avonds- is de Bondsbibliotheek gesloten.

In het blad van HBG is nog niet over vervalsingen geschreven. André de Bruin en Olav Petri willen daar nu een begin mee maken.

Opzet

Er is een veelheid aan mogelijkheden als je je wilt wagen aan een beschrijving van vervalsingen. Je moet een keuze maken tussen

- de postzegels zelf en/of
- afstempelingen en/of
- postaal gebruik en/of
- vervalsingen te nadele van de posterijen of de verzamelaar
- eventuele nadrukken met een luchtje

Bovendien is het Baltische gebied een ruim begrip. Je kunt het beperken tot de drie Baltische staten, maar uitbreiding naar bijv. het Memelgebied. ObOst enz. ligt voor de hand.

Ook het beschrijven zelf kent zo zijn valkuilen en omwegen. Hoe volledig moet een beschrijving zijn? In de literatuur zijn veel beschrijvingen wel erg volledig, ja bijna wetenschappelijk van benadering, waardoor ze aan waarde voor de praktijk verliezen. Postzegels zijn immers te beschrijven volgens een hele rij determinanten: de drukwijze, de tanding, de kleur, de papiersoort, de gom, de kwaliteit van de afbeelding, achtergrondinformatie over de vervalsers, de omstandigheden waaronder ze tot stand kwamen enz.

Daar komt nog bij dat een publicatie vaak slechts een deel van het probleem belicht: de vervalsing die de auteur bekend is. Intussen blijken er méér vervalsingen te bestaan.

Uiteindelijk hebben wij voor het volgende gekozen:

1. Gekozen objecten

Wij beperken ons voorlopig tot de postzegels zelf. Het Michelnummer is startpunt.

2. Gekozen gebieden

Het betreft voorlopig de postzegels van de 3 Baltische republieken.

3. Gekozen doel

Doel is prettig gebruik in de dagelijkse praktijk. Van de vervalsingen willen wij slechts enkele relevante, duidelijke kenmerken noemen, die goed te onthouden zijn. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen wij naar bestaande literatuur. In een toelichting volgt waar nodig verdere informatie.

4. Gekozen illustraties

Zowel een echt als een vals exemplaar, zal daar waar mogelijk en zinvol, in zwart-wit worden afgebeeld.

5. Een droom?

Alle informatie komt volgens een bepaald “format” uiteindelijk in een digitale databank te staan die wellicht uitgangspunt kan vormen voor een brochure in druk.

In het computertijdperk is het vervalsen een stuk gemakkelijker geworden,

Dit geldt met name voor opdrukken. Wellicht moeten van opdrukken geen afbeeldingen gegeven worden om het de potentiële vervalser niet al te gemakkelijk te maken?

Een eerste begin

De mogelijkheid om een falsificatenalbum voor HBG op te zetten, leek ons uiteindelijk niet zo aantrekkelijk. Menig verzamelaar heeft zijn vervalsing uiteindelijk het liefst bij de hand en niet in een album “ergens in Nederland”.

De mogelijkheid om alle vervalsingen chronologisch te beschrijven, stuit voorlopig op organisatorische en logistieke problemen, al was het maar doordat wij uiteraard niet over alle vervalsingen beschikken, niet altijd bereikbaar zijn, niet altijd tijd hebben om snel iets aan te pakken.

Wij hopen wel op steun van andere leden in de vorm van kritiek, aanvullende opmerkingen, hulp bij het vinden van uitgangsmateriaal, ja wellicht in de vorm van eigen schriftelijke bijdragen!

Onze keuze voor de eerste keer is gevallen op Estland (ES) Mi. 14. De gedachte was dat we ons het beste konden oefenen met een minder gecompliceerd geval. Dat viel anders uit!

(ware grootte)

VOORLOPIGE BEVINDINGEN

ESMi14

- er zijn 3 of meer vervalsingen in omloop
- ook de originele zegels zijn niet altijd verzorgd gedrukt

Echt:

Wij onderzochten de zegel Mi nummer 14 en bekeken dit zegel tevens waar hij is gebruikt als basiszegel voor de latere nummers met opdruk. Voor de goede orde: aan de opdrukken zelf hebben wij ons niet gewaagd.

Bekeken zijn de volgende determinanten:

1. de lijntjes

Naast OHU staan links en rechts 10 horizontale lijntjes met steeds gelijke spaties ertussen.

Het begin en einde van de lijntjes ligt steeds in een min of meer rechte kolom, (links of rechts uitgelijnd) eventueel concaaf aan de (verticale) binnenkant, maar nooit zigzag.

2. de romp

De romp van het vliegtuig is gearceerd, het rechter deel ervan doorgaans heel dun aangezet.

3. de propeller

De draai van de propeller rechts boven, van “noord naar oost” raakt de diagonale spant niet.

4. het rondje

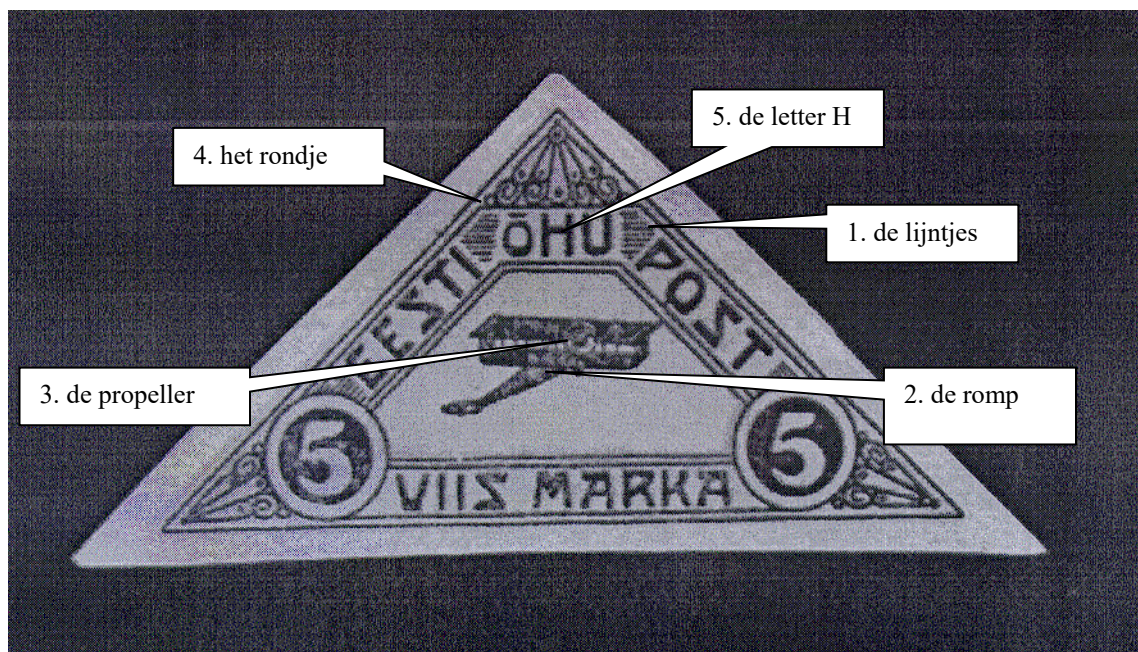
Het ornament boven in de zegel, een driehoekje, heeft onderaan zowel links als rechts een klein rondje.

5. de letter H in OHU

De echte zegel heeft het pootje rechtsonder ietsje verdikt, als het ware aan de buitenkant gekromd.

CONCLUSIES EN STAPPENPLAN

Bij de vervalsingen is niet altijd sprake van een exemplaar met alle determinanten “fout”.

Uiteindelijk zijn er twee determinanten waar men in eerste instantie iets aan heeft, de lijntjes en het bolletje.

stap 1

Heeft de zegel in alle opzichten zuivere lijntjes, dan is hij echt.

stap 2

Heeft het ornament bovendien links en rechts een bolletje? Dan is dat extra steun.

De overige determinanten kunnen hooguit aanvullende steuntjes zijn.

Verdere tips:

Bij postfris: golvende bruine lijnen gom is altijd echt. Andere gom biedt geen garantie.

Zegels met bepaalde stempels zijn altijd vals. Zie H/O blz. 579 (het handboek Estland).

Wat kwamen wij tegen tijdens onze speurtocht?

Vals:

1. de lijntjes

De ruimte tussen de horizontale lintjes is erg ongelijk.

De lijntjes lopen niet evenwijdig.

Linkerzijde:
echte exemplaar

Links en rechts staan 11 lijntjes doordat er een a.h.w. dubbel is.

In een geval lijken de 10 lijntjes op eerste oog in orde, maar zijn niet overal zuiver gespatieerd en liggen qua begin en einde niet in een verticaal gelijke kolom, de kolom golft.

In een ander geval lopen de lijntjes niet evenwijdig, de kolom golft. Ze zijn erg vlekkerig.

2. de romp

De romp van het vliegtuig heeft helemaal geen arcering.

Het vliegtuig is in zijn geheel vlekkerig en onzuiver.

3. de propeller

De draai rechtsboven van de propeller loopt over in een V-vormige spant.

De propeller en vleugel vormen een vlekkerig geheel.

4. het rondje

Als in het ornament boven in de zegel, een driehoekje, rechts onderaan geen klein rondje staat, dan is de zegel vals. Een andere vervalsing heeft een vlekkerig rondje.

5. de letter H in OHU

De letter H in OHU is rechtsonder ietsje korter,
dunner en niet gekromd.

Literatuurlijst volgt op termijn.

bronnen (voorlopig)

Eesti Filatelist

1983 nummer 29

Baltikum-Sammler

3/128, 1970

2/133, 1971

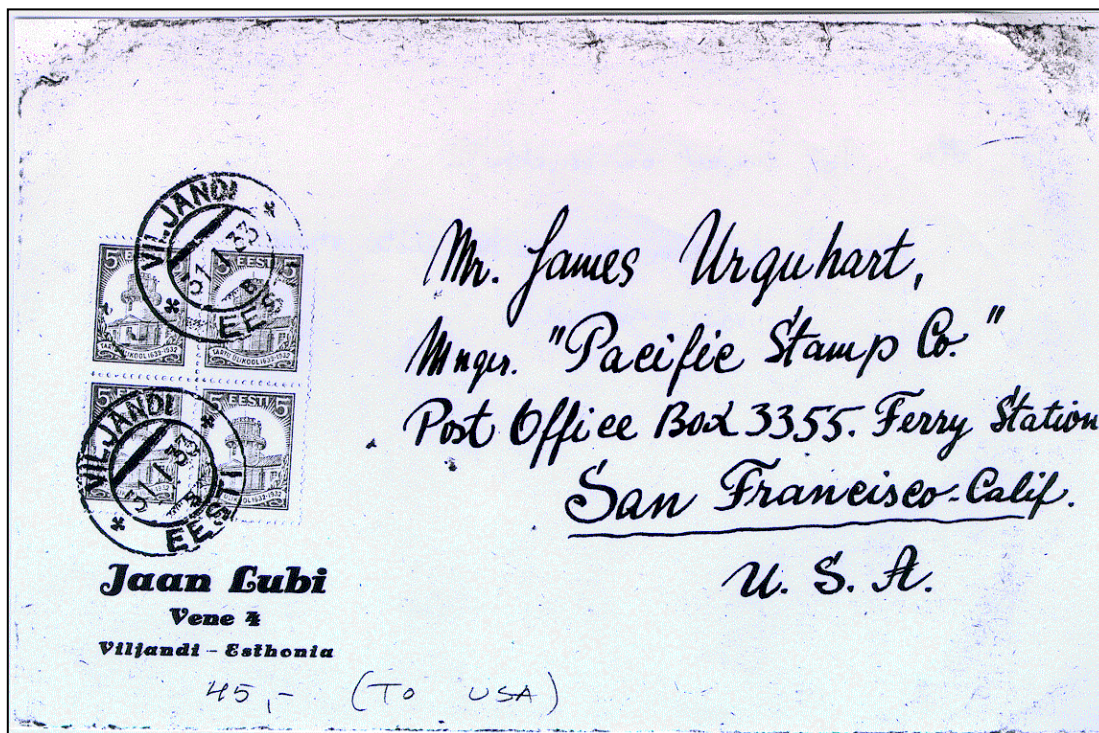
3/134, 1971

Eesti

handboek Hurt/Ojaste

1986

Aantekeningen uit o.a. Sovetski Kollektioner.

(75 % ware grootte)

Jaan Lubi was een van de grote vervalsers van Estland.

Jaan Lubi in zijn studio

TERUGKOMEN OP

RUUD W. VAN WIJNEN

e afgelopen 18 jaren hebben we veel gepubliceerd, veel van eigen hand en veel originele artikelen. Hoewel over het algemeen de respons niet zo groot is (de waardering gelukkig wel), komen we toch regelmatig aanvullingen op het spoor. Die willen we vanaf nu in een vaste rubriek vastleggen.

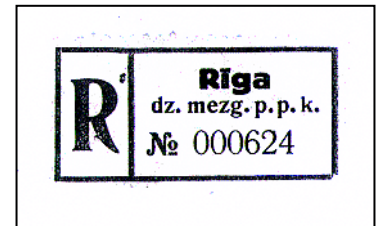
In HBG 35 Bedrukte aantekenstrookjes in Letland, 1923-1940

Een geheel onbekend strookje (afb.1) werd gevonden op een lokale aangetekende brief verzonden vanaf het stationspostkantoor in Riga (RIGA DZ. ST. -2.4.36.). De tekst van het strookje luidt:

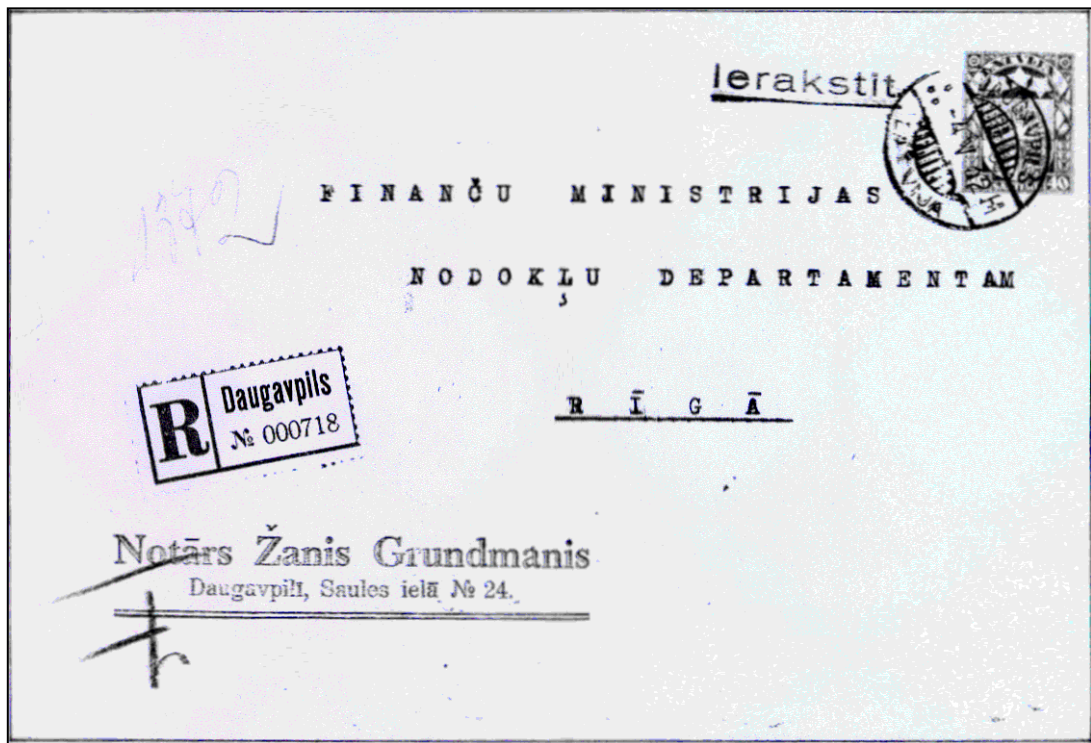
Riga / dz. mezg. p.p.k. met nummer 000624.

Afmeting 36½ x 17 mm.

Afb. 1

Een tweede vondst is de hieronder afgebeelde brief (afb.2) van DAUGAVPILS naar RIGA, op 4 mei 1932 verzonden door notaris Zanis Grundmanis. Het strookje, afmeting 36 x 17 mm, was al bekend uit 1940. Gebruik ervan in 1932 verlengt de bekende gebruikperiode aanzienlijk. Omdat de brief kenmerkend is wordt hij in zijn geheel afgebeeld

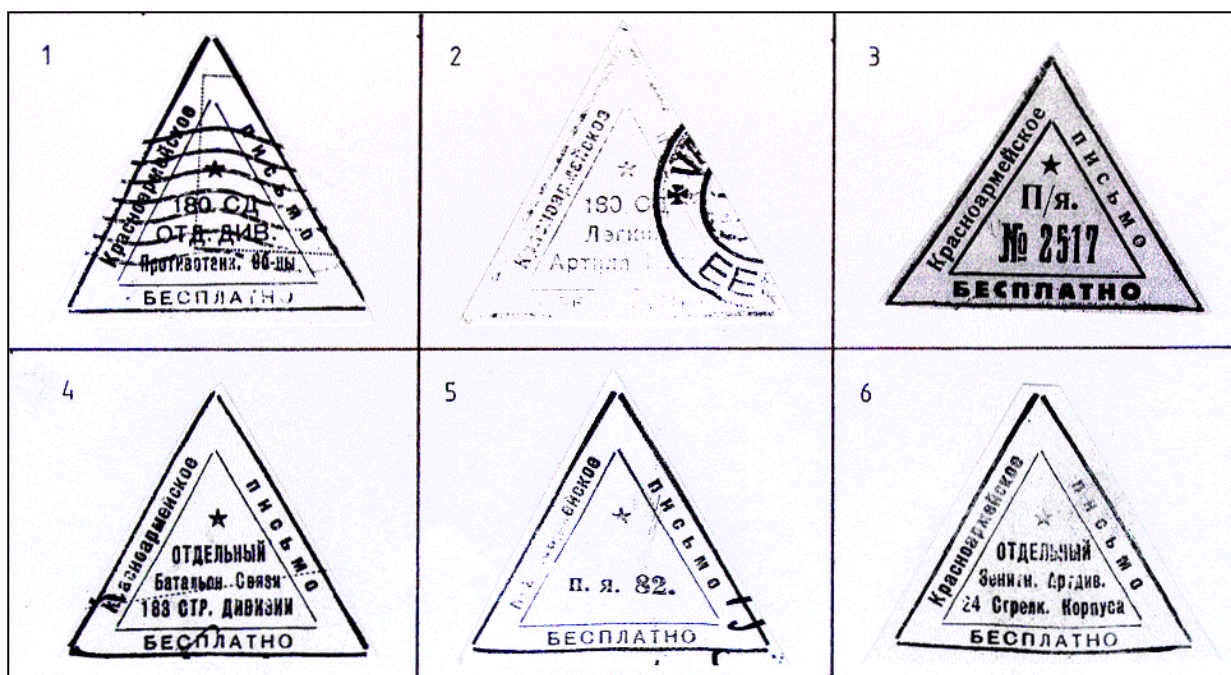

Afb. 2 (75 % ware grootte)

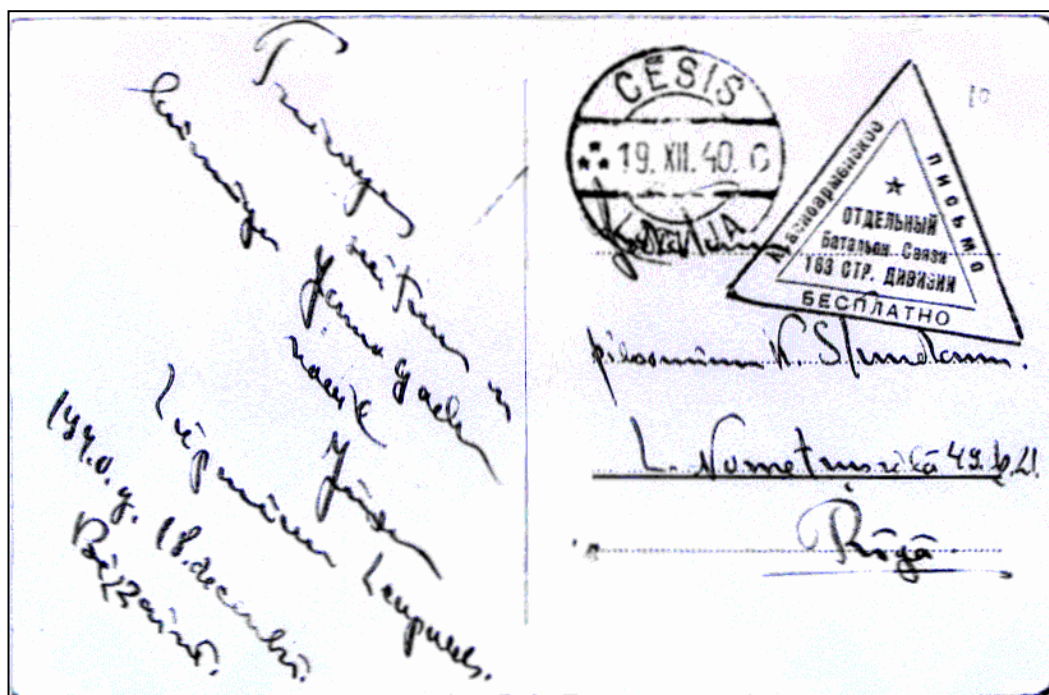
Twee gebruikperiodes kunnen verlengd worden:
strookje R2: vroegste datum 04.08.34,
strookje R7: laatste datum 18.02.40.

In HBG 28 Sovjet-veldpost in de Baltische Staten, 1940-1941

Zeer tot hun genoegen konden zowel uw secretaris als uw voorzitter enige fraaie driehoekige stempels aan hun collecties toevoegen. Hiernaast de afbeeldingen.

1. Op lokale briefkaart, TALLINN 22 dec. 1940. 180 Inf.Div. / Zelfst. AntiTank Eenheid.
2. Op brief van VÄIKE-MAARJA naar Viljandi, 7 maart 1941. 180 Inf.Div. / Lichte Art.Regt.
3. Op brief van LITENE naar RIGA, 4 juni 1941. Postbusnr. 2517
4. Op briefkaart van CESIS naar Riga, 19 dec. 1940 (afb. 3). 183 Inf.Div. / Zelfst.Verbindings Bat.
5. Op briefkaart van CESIS naar RIGA, 24-25 mei 1941. Postbusnr. 82
6. Op brief van RIGA naar Valmiera, 31 maart 1941. 24 Inf.Korps / Zelfs. Luchtdoelgeschut Eenheid.

Afb.3

DE POSTZEGELS VAN LETLAND DEEL 12

JAN POULIE

XXVIII. Letland nr. 80 t.m. 83

p 12 Mei 1921 werden de nog bij de Posterijen aanwezige ca. 52000 series van de 17de Letsche uitgifte, welke echter van een opdruk waren voorzien, wederom in omloop gebracht. De in zwarte kleur uitgevoerde opdruk luidt: RUB. 2 RUB., terwijl het oude waardecijfer rechts, vermeldende de vroegere verkoopwaarde incl. de toeslag, met 13 horizontale lijntjes is doorgehaald.

De velgrootte, t.w. 13 (breedte) × 8 (hoogte) = 104 zegels, bleef ongewijzigd. Deze uitgifte is gedrukt op de blanco achterzijde van nog niet voltooide 10 Markbiljetten (zie afb. 85, Letland XIII) van het Westleger onder Bermond Awaloff. Evenals bij de onoverdrukte zegels vindt men zegels met de tekst der achterzijde van boven naar beneden (afb. 123 Letland XVII) en van beneden naar boven (afb. 124 Letland XVII). Zegels op dunner papier of met verschoven middenstuk e.d. zijn mij met opdruk niet bekend.

De plaatfouten zijn weer gelijk aan die van de onoverdrukte zegels (voor beschrijving zie Letland XVI).

Fouten in den opdruk komen slechts sporadisch voor en beperken zich dan veelal tot een onduidelijk afgedrukte U of B. Van deze 28ste uitgifte zijn onderstaande tandingafwijkingen in mijn bezit:

- 2 Rub. op 20 kap. rechter velrand ongetand,
- 2 Rub. op 50 kap. aan bovenrand horizontaal dubbel getand.

Het typische van deze tandingafwijkingen is, dat deze voor zoover mij bekend, niet zijn gevonden bij de onoverdrukte zegels.

Afb. 155

Vervalschingen bestaan. Deze zijn echter gemakkelijk te herkennen, want bij de echte opdrukken vindt men boven de eerste R in het verlengde hiervan, op een afstand van ca. 7 mM., een schuin streepje (afb. 155).

Proefdrukken van den opdruk zijn mij niet bekend.

Er is te catalogiseeren:

- nr. 80: RUB. 2 RUB. op 20 kap. (30) bruin en rood
- nr. 81: RUB. 2 RUB. op 40 kap (55) blauw en rood
- nr. 82: RUB. 2 RUB. op 50 kap (70) groen en rood
- nr. 83: RUB. 2 RUB. op 1 rbl. (1.30) donkergrijs en rood

XXIX. Letland nr. 84 t.m. 87

elijkijdig met het restant van de 17de Letsche uitgifte werd in Mei 1921 het restant van de 18de Letsche uitgifte van een gelijken opdruk voorzien uitgegeven. Deze oplage is

echter zeer gering.

Deze Roode Kruiszegels, gedrukt op de blanco achterzijde van nog niet voltooide 5 Roebelbiljetten van de Rigasche Arbeiders- en Soldatenraad (zie afb. 67 Letland XI) werden volgens mijn gegevens, na van den opdruk RUB. 2 RUB. enz. te zijn voorzien, niet rechtstreeks via het loket verkocht. Het publiek had evenwel het recht deze zegels te gebruiken en deze werden dan ook als zoodanig toegelaten.

De oplage bedraagt ca. 8500 stuks van elke waarde. Dit kleine aantal werd blijkbaar door ingewijden onder elkaar verdeeld.

Zooals bij de onoverdrukte zegels, vindt men zegels met de tekst der achterzijde van boven naar beneden (afb. 126 Letland XVIII) en van beneden naar boven (afb. 127 Letland XVIII). Zegels met spiegeldruk ('Abklatsch') vindt men niet met overdruk. De plaatfouten zijn weer gelijk aan die van de onoverdrukte zegels (voor beschrijving zie Letland XVI).

Fouten in den opdruk als bij Letland XXVIII.

Afb. 165

Van deze 29ste uitgifte zijn onderstaande tandingafwijkingen in mijn bezit:

- 2 Rub. op 50 kap. horizontaal ongetand (afb. 156)
- 2 Rub. op 1 rbl. benedenvelrand ongetand
- 2 Rub. op 1 rbl. tweemaal horizontaal ongetand (zie afb. 129 Letland XVIII).

Deze laatste tandingafwijking is zonder opdruk onbekend. De eerstgenoemde twee afwijkingen bestaan ook zonder opdruk. Vervalschingen komen veelvuldig voor. Voor bijzonderheden hieromtrent en proefdrukken zie Letland XXVIII.

Er is te catalogiseren:

- nr. 84: RUB. 2 RUB. op 20 kap. (30) bruin en rood
- nr. 85: RUB. 2 RUB. op 40 kap. (55) blauw en rood
- nr. 86: RUB. 2 RUB. op 50 kap. (70) groen en rood
- nr. 87: RUB. 2 RUB. op 1 rbl. (1.30) donkergrijs en rood.

XXX. Letland nr. 88 t.m. 92

egin Juni 1921 werd het restant van de 50 Kap. van de 13de Letsche uitgifte nu voorzien van verschillende opdrukken in omloop gebracht. De opdrukken zijn:

- 10/ DESMIT RBL,
- 20/ DIVDESMIT RBL,
- 30/ TRIDESMIT RBL,
- 50/ PIECDESMIT RBL,
- 100/ SIMTS RBL.

De kleur der opdrukken 10 t.m. 50 Rbl. is zwart, terwijl de opdruk 100 Rbl. in blauwe kleur is aangebracht.

De oplagen zijn: 10 Rbl. ca. 375.000, 20 Rbl. ca. 100.000, 30 Rbl. ca. 85.000, 50 Rbl. ca. 50.000, 100 Rbl. ca. 30.000. De vellen zijn groot 9 (breedte) × 12 (hoogte) = 108 stuks. Evenals bij de onoverdrukte 50 Kap. vindt men zegels met aan de achterzijde rechtstaande- alsmede kopstaande tekst (zie afb. 86, Letland XIII). Hoewel veelal tusschen rechtstaande- en kopstaande tekst geen prijsverschil wordt gemaakt, is m.i. de 100 Rbl. met rechtstaande tekst op de achterzijde veel zeldzamer dan hetzelfde zegel met kopstaande tekst op de achterzijde.

De zegels zijn getand 11½, terwijl men ook nog de tanding 11¼ kan onderscheiden.

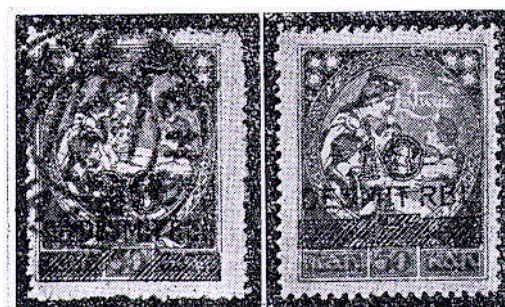
De plaatfouten zijn weer gelijk aan die van het onoverdrukte zegel (voor beschrijving zie Letland XIII).

De opdruk is steeds zeer zuiver uitgevoerd. Fouten in den opdruk komen zelden voor. Deze fouten zijn veelal ontstaan doordat tijdens het bedrukken met den opdruk papiersnippers op het vel hebben gelegen. Hierdoor ontstond bijv. een opdruk als aangegeven met afb. 166. Zooals men ziet is een deel van den opdruk weggefallen. Bij de 10 en 20 Rbl. vindt men zegels met sterk naar boven verschoven opdruk (afb. 167).

Den normalen stand van den opdruk vindt men bij afb. 168.

Afb. 166

Afb. 167

Afb. 168

Van deze 30e Letsche uitgifte bestaan de meeste vervalschingen, welke van één uitgifte zijn gevonden. In mijn bezit zijn bijv. reeds acht verschillende vervalschingen van de 100 Rbl. en ook vele verschillende vervalschingen van de waarden 20 t.m. 50 Rbl. De oorzaak ligt in het feit, dat deze hoge waarden veelal voor het overmaken van geld werden gebruikt. De hiervoor gebruikte zegels werden behalve van een poststempel, bovendien nog van een gat en een knip met de schaar voorzien en gingen dus voor de postzegelverzamelaars verloren. Het aantal onbeschadigde, afgestempelde zegels is dus zeer gering.

Ondanks de zeer hoge nominale waarde is de handelswaarde van de gebruikte zegels bijna even hoog als van de ongebruikte. M.i. zijn wat betreft de 100 Rbl. hoogstens 10.000 gebruikte en/of ongebruikte gave zegels overgebleven. Hierdoor werden de vervalschers aangetrokken, temeer daar het onoverdrukte grondzegel zeer goedkoop is. Enkele vervalschingen zijn zoo goed geslaagd, dat het pas na zeer grondige studie mogelijk is deze te herkennen. Een verdere moeilijkheid bij het keuren, vooral van de 100 Rbl. (afb. 169) is, dat van dit zegel vijf verschillende typen bestaan.

Afb. 169

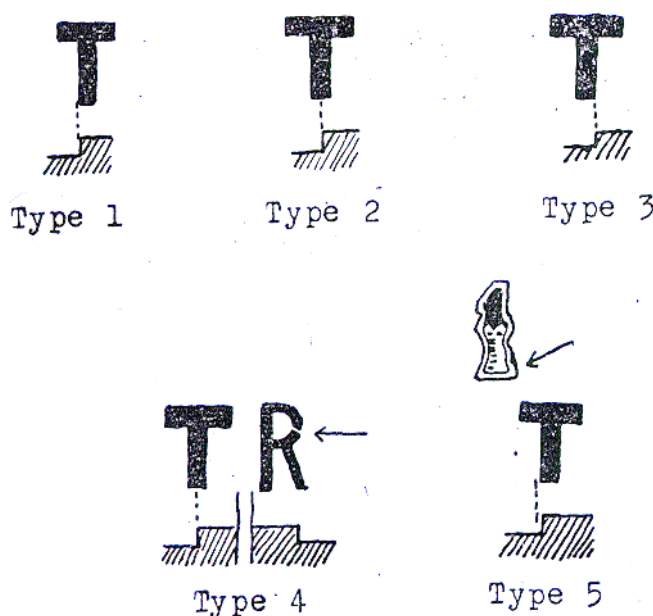
Onderstaand (afb. 170) vindt U vergroote teekeningen van de letter T. De typen 1, 2 en 3 zijn te herkennen aan den stand van de T ten opzichte van de onderbreking van de bovenzijde van het gearceerde gedeelte van den opdruk. Type 4 is direct te herkennen aan de gebroken R, terwijl type 5 behalve aan den stand van de T ook te herkennen is aan het ontbreken van een volledig dwarsstreepje onderaan in het cijfer 1. Vanzelfsprekend komen ook minder goed geslaagde vervalschingen voor, welke direct te herkennen zijn.

Van deze 30ste uitgifte zijn onderstaande tandingafwijkingen in mijn bezit:

- 10 Rbl. linkervelrand ongetand;
- 10 Rbl. rechtervelrand ongetand;

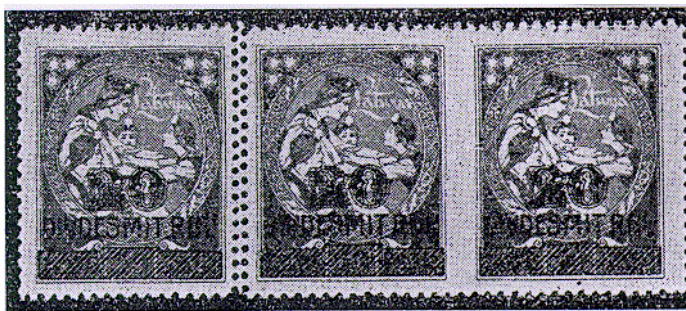
- 10 Rbl. verticaal ongetand in paar;
- 10 Rbl. verticaal ongetand in strip van drie.
- 20 Rbl. linkervelrand ongetand;
- 20 Rbl. verticaal ongetand in paar;
- 20 Rbl. verticaal ongetand in strip van drie;
- 20 Rbl. strip van drie verticaal dubbel getand ($11\frac{1}{4}$ en $11\frac{1}{2}$) naast verticaal ongetand (afb. 171).
- 30 Rbl. verticaal ongetand in paar (afdruk van perforatietanden nog flauwtjes zichtbaar).
- 50 Rbl. rechtervelrand ongetand;
- 50 Rbl. verticaal ongetand in paar.

Afb. 170

Ongetande zegels van deze uitgifte bestaan niet. Evtl. aangeboden ongetande exemplaren of -paren met breede randen zijn ontstaan doordat bij exemplaren met verschoven tanding een en ander zoodanig is beknipt, dat men den indruk krijgt, dat de zegels echt ongetand bestaan.

In mijn artikel Letland XIII gaf ik als afb. 89 een onoverdrukt zegel in zeer groot formaat. Voorkomende zegels van kleiner formaat behoeven niet altijd nagetande beschadigd geweest zijnde exemplaren te zijn, doch kunnen ook echt voorkomen.

Afb. 171

Zegels met duidelijken spiegelfadruk ('Abklatsch') zoowel van het middenstuk als van de omranding komen voor. Van dergelijke afwijkingen heb ik in mijn bezit:

- 10 Rbl. met spiegeldruk van omranding (afb. 172);
- 10 Rbl. met spiegeldruk van middenstuk.
- 20 Rbl. met spiegeldruk van omranding;
- 20 Rbl. met spiegeldruk van middenstuk.
- 30 Rbl. met spiegeldruk van omranding.
- 100 Rbl. met spiegeldruk van omranding.

Afb. 172

Afb. 173

Voorts komen in mijn collectie voor:

- 10 en 20 Rbl. waarbij de groene bankbiljetdruk ook aan de voorzijde voorkomt (afb. 173).
- Evenals bij de onoverdrukte zegels vind men verschillende papierdikten; voorts zegels met gevlechten druk, zoowel van opdruk als van zegel. Bovendien komen nog voor zegels met rose, in plaats van rood middenstuk. Deze zegels zijn vaak ontstaan door ontkleuring van het roode middenstuk en men moet dus uiterst voorzichtig zijn bij de aanschaffing. Beter doet men echter deze afwijking vooral wat de hoogere waarden betreft in het geheel niet te verzamelen, omdat nog niet onomstootelijk vast staat dat deze afwijking van alle opdrukwaarden bestaat. Voor zoover mij bekend is het bestaan dezer afwijking alleen zeker bij de 10 Rbl. Tenslotte nog een waarschuwing. Bij aanschaffing van gebruikte zegels vergewisse men zich dat deze zegels niet gerepareerd zijn, bijv. weggemaakt gat of knip.

Proefdrukken van den opdruk zijn mij niet bekend. Er is te catalogiseren:

- nr. 88: 10/ DESMIT RBL op 50 Kap. groen en rood
- nr. 88a: 10/ DESMIT RBL op 50 Kap. groen en rose.
- nr. 89: 20/ DIVDESMIT RBL op 50 Kap. groen en rood
- nr. 90: 30/ TRIDESMIT RBL op 50 Kap. groen en rood
- nr. 91: 50/ PIECDESMIT RBL op 50 Kap. groen en rood
- nr. 92: 100/ SIMTS RBL op 50 Kap. groen en rood.

Verantwoording

Aflevering XXVIII is gepubliceerd in het *Nederlandsch Maandblad voor Philatelie*, jaargang 22, nr. 2 (februari 1943), blz. 31.

Aflevering XXIX is gepubliceerd in het *Nederlandsch Maandblad voor Philatelie*, jaargang 22, nr. 3 (maart 1943), blz. 47.

Aflevering XXX is gepubliceerd in het *Nederlandsch Maandblad voor Philatelie*, jaargang 22, nr. 4 (april 1943), blz. 63-64.

RUSSISCHE VELDPOSTKANTOREN IN HET LATERE LITOUWEN GEDURENDE DE EERSTE WERELDOORLOG 1914-1915

ALEXANDER EPSTEIN

ANDRÉ DE BRUIN (VERTALING)

it overzicht overzicht is het laatste in een serie van drie, dat de Russische veldpost in de Baltische Staten tijdens de Eerste Wereldoorlog beschrijft. Zie ook HBG december 1997 8-44 en HBG 1999 8-23.

Dit artikel behandelt de veldpost in het gebied van het latere Litouwen. De lezer wordt verwezen naar het eerste artikel daar voor de beschrijving van de structuur en de werkwijze van de toenmalige Russische veldpost. De transcriptie is die zoals door de schrijver gehanteerd.

De Russische veldpost in het gebied van het huidige Litouwen begon haar activiteiten direct nadat Rusland in oorlog was geraakt (eind juli 1914). Ik herinner er nogmaals aan dat de data zoals hier genoemd volgens de Juliaanse kalender zijn!

De vroegst mij bekende datum van deze veldpost in Litouwen is 31 juli 1914, en wel een kaart, afgehandeld door het veldpostkantoor (FPO) van het derde Legerkorps (later FPO No. 5).

Overeenkomstig het gestelde in de Mobilisatie Order van 1910 werd het Eerste Russische Leger van het Noordwest Front onder bevel van Generaal Rennenkamf, (officieus ook wel het Njemen Leger genoemd) met hoofdkwartieren in Vil'na (Vilnius), binnen een paar dagen naar Verzhbolovo (Virbalis) verplaatst en ontplooid in Litouwen met als oogmerk Oost Pruisen aan te vallen.

Het hier genoemde 1^e Leger bestond uit het 3^e Legerkorps (25^e - en 37^e Infanterie Divisie), het 4^e Legerkorps (30^e -en 40^e Infanterie Divisie en de 5^e Fuselier Brigade) alsmede het 20^e Legerkorps (28^e - en 29^e Infanterie Divisie). Dit laatste Legerkorps werd toegewezen aan het 1^e Leger in plaats van het Korps Garde en het 1^e Legerkorps. Deze laatsten werden, tezamen met een paar Cavalerie Divisies direct naar Polen gestuurd. Het betrof hier de 1^e - en 2^e Garde Cavalerie Divisie en de 1^e -, 2^e - en 3^e Cavalerie Divisie en een toegevoegde brigade.

De hoofdkwartieren van een Leger en ook van een Legerkorps bezaten een eigen veldpostkantoor;

daarnaast werd er een Hoofdveldpostkantoor geopend te Vil'na.

Op 4 augustus 1914 stak het gehele 1^e Russische Leger de grens over, verliet Litouwen en bezette delen van Oost Pruisen. Zij bleven daar tot eind augustus toen zij werden verdrongen door het Duitse 8^e Leger onder Generaal Hindenburg. De meeste Russische Legerkorpsen (het 2^e -, 3^e -, 4^e -, 20^e en het nieuw gevormde 26^e Legerkorps) keerden wederom naar Litouwen terug en betrokken stellingen achter de rivier de Njemen, met het hoofdkwartier van het Leger nu in Kovno (Kaunas). De door de Russische troepen midden september uitgevoerde tegenaanvallen waren niet erg succesvol; toch kon door hen enig terrein heroverd worden.

In de tweede helft van september (nog steeds 1914) werden het 2^e - en 3^e Legerkorps verplaatst naar Polen. Zij werden begin oktober gevolgd door de staf van het 1^e Leger. De nog in Litouwen verblijvende Russische troepen werden onder bevel gesteld van het 10^e Leger, waarvan het hoofdkwartier in Grodno lag.

In de tweede helft van oktober vielen de Russen met het 3^e , 20^e , 26^e en 2^e Kaukasische Legerkorps en twee Cavalerie Divisies opnieuw vanuit Litouwen. Oost Pruisen binnen. Ook nu hadden zij weinig of geen succes en als gevolg daarvan werden zij eind januari 1915 verslagen en voorgoed uit Oost Pruisen verbannen.

Van hier genoemde eenheden zijn slechts het 3^e Legerkorps (nu bestaande uit 56^e - en 73^e Infanterie

Divisie) met de 84^e Infanterie Divisie en de 5^e Fuselier Brigade met zware verliezen naar Litouwen teruggekeerd. De Duitsers, nu in de achtervolging, trokken nu ook de grens van Litouwen over.

April 1915, na een mislukte aanval van Russische milite-eenheden op Memel (Klaipeda), toentertijd nog een Pruisische stad, voerden de Duitsers een aanval uit op Koerland en Litouwen. Om een mogelijke vervolgaanval van de Duitsers te kunnen opvangen werd de voormalige staf van het 12^e Leger onder Generaal Plehve, verplaatst naar Riga om aldaar het bevel te krijgen over het nieuw te vormen 5^e Leger. Het 19^e Legerkorps werd voor dit nieuwe leger aangetrokken vanuit Polen, waarbij met succes het vertragend gevecht werd gevoerd in de omgeving van Shavli (Siauliai). Het 3^e – en 37^e Legerkorps, alsmede de 4^e – en 15^e Cavalerie Divisie vormde de rest van dit nieuwe 5^e Leger, dat het verdedigend gevecht voerde in Litouwen. Een nieuwe, krachtige aanval werd door de Duitsers uitgevoerd in de richting van Mitava (Jelgawa) in Letland en Ponevezh (Panevėžis) in Litouwen.

Een volgende slag werd de Russen door de Duitsers eind juli toegebracht en was gericht tegen het 34^e Legerkorps, dat deel uitmaakte van het 10^e Leger dat Kovno (Kaunas) en het garnizoen aldaar verdedigde. Deze stad, met zijn grote fort, werd op 5 augustus door de Russen prijsgegeven. Naast het 34^e Legerkorps waren ook het 2^e –, 20^e –, 26^e –, 2^e Kaukasische –, en 3^e Siberische Legerkorps alsmede een aantal versterkende infanterie – en cavalerie divisies (alle behorende tot het 10^e Leger) betrokken bij de gevechten in Litouwen gedurende de zomer van 1915. Sommige van deze divisies of ad hoc gevechtsgroepen en/of detachementen waren in het bezit van reserve veldpostkantoren, ook waren soms veldpostkantoren of telegraafkantoren ten behoeve van de “lines of communications” aan hen toegevoegd.

De hoofdaanval van de Duitse legerleiding was gericht op Vil’na (Vilnius). Deze stad werd vanuit verschillende richtingen aangevallen. Een doorbraak van Duitse troepen in de omgeving van Sventsyany (Švenčionis) dwong de Russen zich verder terug te trekken. Daarbij werd het Russische 3^e – en 19^e Legerkorps teruggenomen uit Litouwen en betrokken zij verdedigende stellingen in de omgeving van Dwinsk (Daugavpils). Daardoor kon het Russische Leger zich min of meer consolideren in de omgeving van Novo-

Aleksandrovsk (Zarasai). Dit laatste deel van Litouwen moesten de Russen echter midden september 1915 prijsgeven.

Teneinde het Russische 10^e Leger onder generaal Radkevich te ondersteunen bij de verdediging van Vil’na (door het 26^e – en 3^e Siberische Legerkorps); werden meer Korpsen (het Garde Korps en het 5^e – en 23^e Legerkorps) aangetrokken van andere Legers. Dit alles kon echter niet voorkomen dat de Duitse druk steeds groter werd en toen deze een doorbraak forceerden bij Sventsyany en er een algehele omsingeling van de Russische troepen dreigde, verlieten de Russen Vil’na op 3 september 1915.

De militaire activiteiten in Litouwen in 1914 – 1915 vonden plaats tijdens het zogenaamde manoeuvredeel van de oorlog, waarbij troepen massaal van locatie wisselden. Om u een idee te geven: hele Legerkorpsen, ja zelfs Legers verplaatsten zeer vaak, soms zelfs dagelijks! Daarom is het moeilijk en veelal onmogelijk om altijd de exacte vlaglocatie van een legerkorps of een divisie aan te geven. Dat is dan ook de reden dat in de hierna volgende tabel de locatie als “meest waarschijnlijk” zijn te beschouwen. Daarbij is veelal meer gekeken naar de overeenkomstige vlaglocaties en die tevens gebruikt voor de locatie van de respectieve veldpostkantoren. Het is dus goed mogelijk dat deze locaties in werkelijkheid uit elkaar lagen.

Indien een locatie tussen haakjes staat betekent dat het betreffende veldpostkantoor niet of niet gedurende de gehele periode op die locatie maar ergens in de omgeving daarvan verbleef.

Hetzelfde geldt voor de militaire operaties in Litouwen, waarbij het door gebrek aan goede informatie in de beschikbare literatuur niet mogelijk was altijd de exacte locaties aan te geven. In die gevallen is in de tabel de afkorting “FHQ” ofwel “Followed the Headquarters” werd gebruikt. Bovenstaande geldt ook voor de aangegeven periode voor veldpostkantoor en gerelateerde eenheid die niet altijd exact kon zijn; met name daar waar het gaat om het verlaten van het latere territorium van Litouwen en de perioden in Polen en Byelorussia. Daarom zijn de data in deze kolom als “ongeveer” te beschouwen, met name ook bij de terugtocht van de Russische eenheden in de zomer van 1915.

Het is ook mogelijk dat de tabel incompleet is daar waar het gaat over de locaties van de andere veldpostinrichtingen in Litouwen.

Overzicht van Russische veldpostinrichtingen op het grondgebied van het latere Litouwen

Type FPO met het daarbij behorend nummer of letter	Behorend bij de grote eenheid	Locatie	Periode
Hoofd veldpostkantoor			
Vil'na		Vil'na/Vilnius	Eind 07-1914 tot 02-09-1915
Veldpostkantoren behorend bij de hoofdkwartieren			
“1”	1° Leger	Vershbolovo / Virbalis	Eind 07-1914 tot begin 08-1914
		Kovno / Kaunas	31-08-1914 tot 09-09-1914
		Koshedary / Kaišiadorys	10-09-1914 tot 12-09-1914
		Orany / Varena	13-09-1914 tot 17-09-1914
		Olita / Alytus	18-09-1914 tot 10-1914
“/”	10° Leger	Vil'na / Vilnius	Eind 08-1915 tot 03-09-1915
“7”	Fort Kovno	Kovno/Kaunas	10-1914 tot 01-1915
Controle veldpostkantoren			
“/”	Zie onder “/” bij FPO bij de hoofdkwartieren		
Veldpostkantoren behorend bij de legerkorpsen			
No. 1	Garde Korps	(Vil'na) / (Vilnius)	08-1915 tot begin 09-1915
No. 4	2° Legerkorps	Vilkovishki / Vilkovičkis	Tot 03-08-1914
		(Olita) / (Alytus)	Begin 09-1914 tot 09-09-1914
		Patarantsy / Marcinkonis	10-09-1914 tot 12-09-1914
		Merech / Merkinė	13-09-1914 tot 16-09-1914
		Łozdź / Lazdiniai	17-09-1914 tot 18-09-1914
		(Vil'na) / (Vilnius)	08-1915 tot begin 09-1915
No. 5	3° Legerkorps	Vershbolovo / Virbalis	Eind 07-1914 tot 03-08-1914
		Vilkovishki / Vilkovičkis	Begin 09-1914
		Veivėrys / Veivarijai	05-09-1914 tot 09-10-1914
		Kroni / Kruonis	10-09-1914 tot 13-09-1914
		Preny / Preinai	14-09-1914 tot 17-09-1914
		Mariampol' / Mariampolė	23-09-1914 tot eind 09-1914
		Vilkoviski / Vilkavičkis	Eind 09-1914 tot midden 10-1914
		Preny / Preinai	Eind 01-1915
		(Olita) / (Alytus)	Begin tot midden 02-1915
		Kovno/Kaunas	Midden 02-1915 tot 05-1915
		Keidany / Kedainiai	Begin tot midden 07-1915
		Terugtocht uit Litouwen via (Svyadostse) / (Svėdasai), (Onikshty) / (Anykščiai) etc. Novo-Alexandrovsk / Zarasai	Midden 07-1915 tot eind 08-1915 Eind 08-1915 tot midden 09-1915
No. 6	4° Legerkorps	Vyshtinets / Vištinė	Tot 03-08-1914
		(Olita) / (Alytus)	Begin 09-1914
		(Yezno) / (Jeznas)	06-09-1914 tot 12-09-1914
		Patarantsy / Marcinkonis	13-09-1914 tot 16-09-1914
		Simno / Simnas	17-09-1914 tot 21-09-1914
No. 7	5° Legerkorps	(Vil'na) / (Vilnius)	10-08-1915 tot begin 09-1915
No. 21	19° Legerkorps	(Shavli) / (Šauliai)	04-1915 tot begin 07-1915
		Terugtocht uit Litouwen via Ponevezh / Panevėžis, Suboch / Subačius	Begin 07-1915 tot Begin 08-1915
No. 22	20° Legerkorps	Vladislavov / Kudirkos – Naumistis	Tot 04-08-1914
		(Vilkoviski) / (Vilkavičkis)	Begin 09-1914 tot 04-09-1914
		Simno / Simnas	05-09-1914
		(Olita) / (Alytus)	06-09-1914 tot 17-09-1914

		Kalvaria / Kalvariija	18-09-1914 tot eind 09-1914
No. 24	22° Legerkorps	(Kalvaria) / (Kalvariija)	10-1914
No. 25	23° Legerkorps	(Vil'na) / (Vilnius)	08-1915 tot begin 09-1915
No. 29	2° Kaukasische Legerkorps	(Vyshnits) / (Višnits) (Troki) / (Trakai)	10-1914 Mid 08-1915 tot begin 09-1915
No. 35	3° Siberische Legerkorps	Kalvaria / Kalvariija (Kovno / Kaunas) (Vil'na) / (Vilnius)	Begin 04-1915 Eind 07-1915 tot begin 08-1915 08-1915 tot begin 09-1915
No. 45	5° Kaukasische Legerkorps	(Vil'na) / (Vilnius)	Mid 08-1915 tot begin 09-1915
No. 102	Garde Cavalerie Groep (1° en 2° Garde CavDivs)	Pilviski / Pilviškiai	Begin 09-1914 tot 01-1915
		Orany / Varena	02-1915 tot 03-1915
		Olita / Alytus	03-1915 tot 04-1915
No. 110	Cav Groep onder Gen. Kaznakov 1° Garde CavDiv	Kovno / Kaunas	05-1915 tot midden 07-1915
		(Muravyevo) / (Mažeikiai)	Midden tot eind 07-1915
		FHQ	Eind 07-1915 tot begin 09-1915
No. 123	37° Legerkorps	Kovno / Kaunas	05-1915 tot eind 06-1915
		(Tsitovyany) / (Tytuvėnai)	Eind 06-1915 tot begin 07-1915
		Terugtocht uit Litouwen via Ponevezh / Panevėžis, etc.	Begin 07-1915 tot eind 07-1915
No. 131	34° Legerkorps	(Vil'na) / (Vilnius)	05-1915 tot midden 07-1915
		Koshedary / Kaišiadorys	Mid 07-1915 tot begin 08-1915
		(Troki) / (Trakai)	Begin 08-1915 tot begin 09-1915
Reserve veldpostkantoren			
No. 104	15° Cavalerie Divisie	Kovno / Kaunas FHQ	06-1915 tot 07-1915 07-1915 tot 08-1915
No. 123	73° Infdiv	(Kovno) / (Kaunas)	02-1915 tot 03-1915
		Lozdee / Lazdžiai	03-1915 tot 05-1915
No. 131	56° Infdiv	Olita / Alytus	02-1915 tot 03-1915
		Kovno / Kaunas	03-1915 tot 04-1915
		Vil'na / Vilnius	03-1915 tot 05-1915
No. 133	Cavgroep onder Generaal Trubetskoy 2° Cavdiv	(Kovno) / (Kaunas) FHQ	06-1915 tot 07-1915 07-1915 tot 08-1915
No. 138	5° Fusbrig	FHQ	02-1915 tot begin 09-1915
No. 140 *	26° Legerkorps	Vladislavov / Kudirkos – Naumistis	Begin 09-1914
		(Kovno) / (Kaunas)	05-9-1914
		Yanov / Jonava	06-09-1914 tot 12-09-1914
		Merech / Merkinė	13-09-1914 tot 16-09-1914
		Leipuny / Leipalingis	16-09-1914 tot 17-09-1914
		Kalvaria / Kalvariija	17-09-1914 tot 18-09-1914
		Lozdze / Lazdinai	18-09-1914 tot 20-09-1914
		Eishishki / Eišiškės	08-1915 tot begin 09-1915
No. 142	84° Infdiv	FHQ	04-1915 tot 08-1915
		(Leipuny / Leipalingis)	08-1915 tot begin 09-1915
Veldpostkantoren ten behoeve van de “lines of communications” en telegraafkantoren			
No. 209	Strijdmacht onder Generaal	Terugtocht uit Litouwen via Kelmy / Kelme en Shavli /	02-1915 tot eind 04-1915

	Sirelius	®iauliai	
No. 210	68° Infdiv	Preny / Prenai	02-1915 tot 04-1915
		Kovno / Kaunas	04-1915 tot 05-1915
	3° Legerkorps	Zie FPO 5	05-1915 tot 09-1915
No. 211	3° Siberische Legerkorps	Zie FPO 35	04-1915 – 09-1915

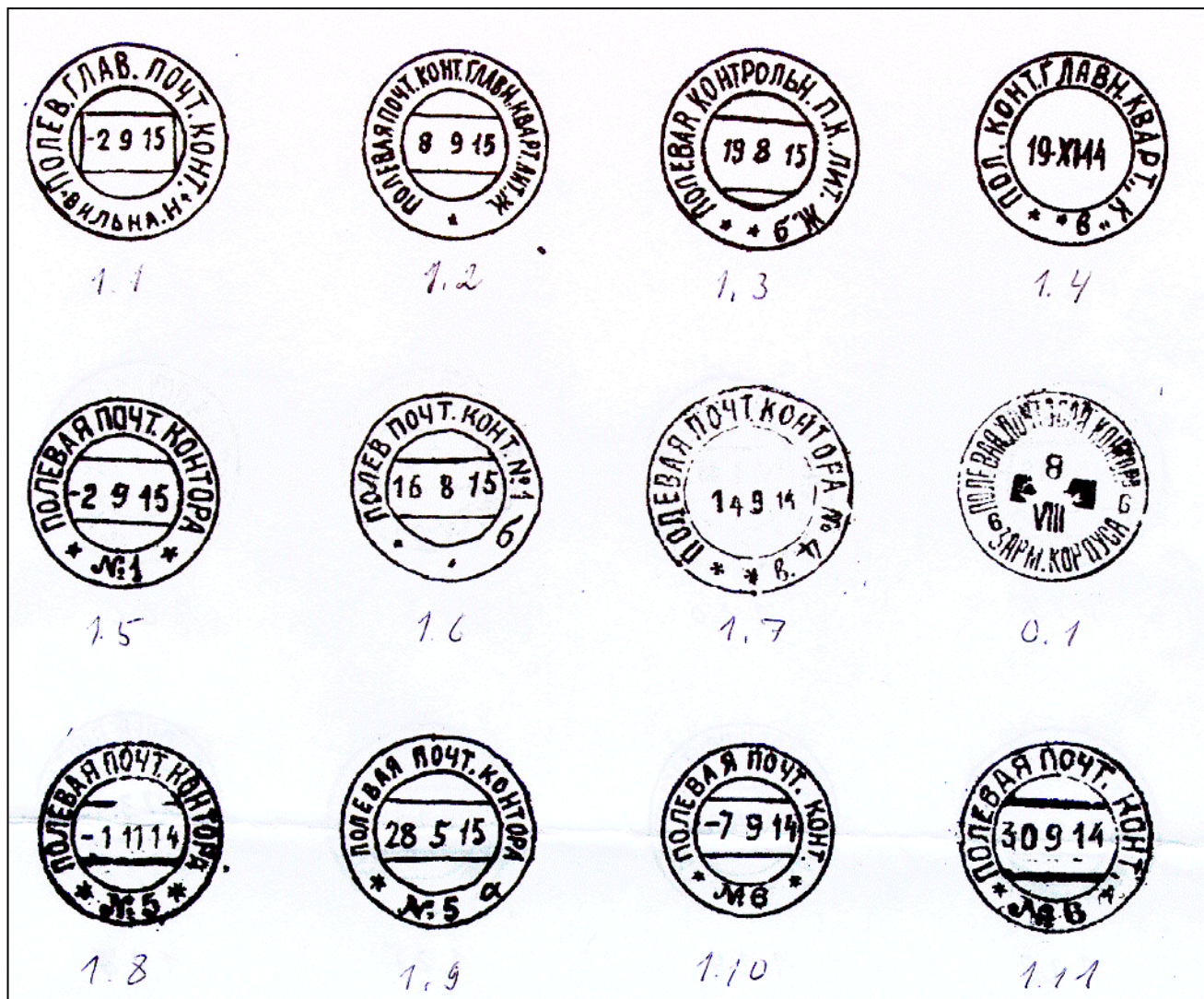
* Alhoewel dit veldpostkantoor het enige was dat werd toegewezen aan het hoofdkwartier van het 26° Legerkorps, heeft het er alle schijn van het niet werd gereorganiseerd tot een echt veldpostkantoor van een legerkorps. Het behield zijn status als reserve veldpostkantoor in de hier relevante periode.

Figuur 1 laat de verschillende stempels zien zoals die zijn aangetroffen op militaire post van en naar Litouwen tijdens de Russische militaire activiteiten aldaar. Daarnaast soortgelijke stempels die (nog) niet bekend zijn uit deze periode, maar wel in de perioden direct daarvoor en direct erna.

Deze stempels zijn ook in de hieronder weergegeven tabel opgenomen. De reeds eerder in deze serie gebruikte kenmerken zijn ook hier

wederom gebruikt. Noemenswaard is ook het feit dat tot september (soms wat later) de veldpostkantoren van de legerkorpsen stempels in gebruik hadden met de aanduiding van het betreffende legerkorps; eerst is de duiding van veldpostnummers in gebruik geraakt.

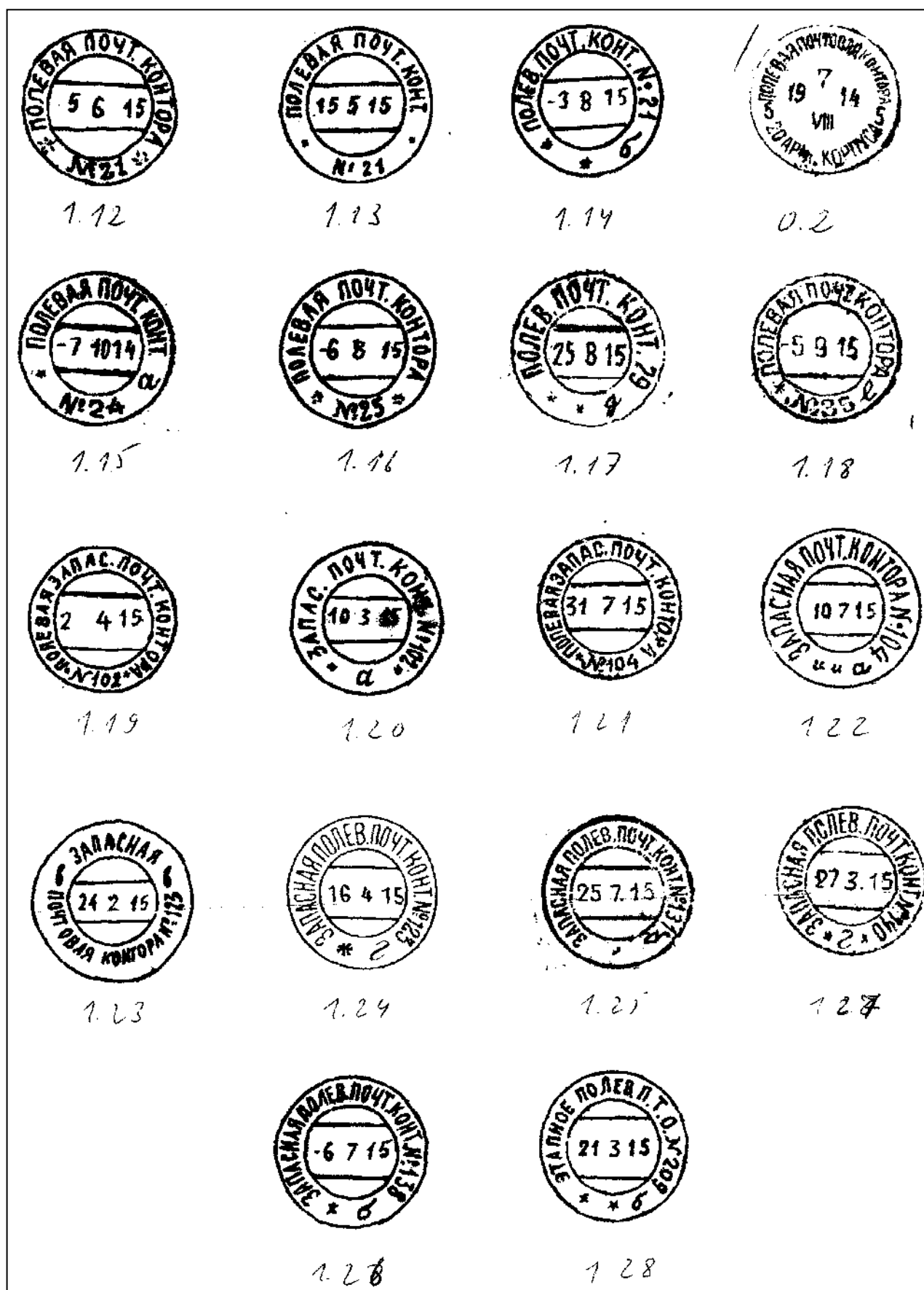
Enige voorbeelden van de hier bedoelde Russisch veldpost vinden u geïllustreerd in figuur 2-9.

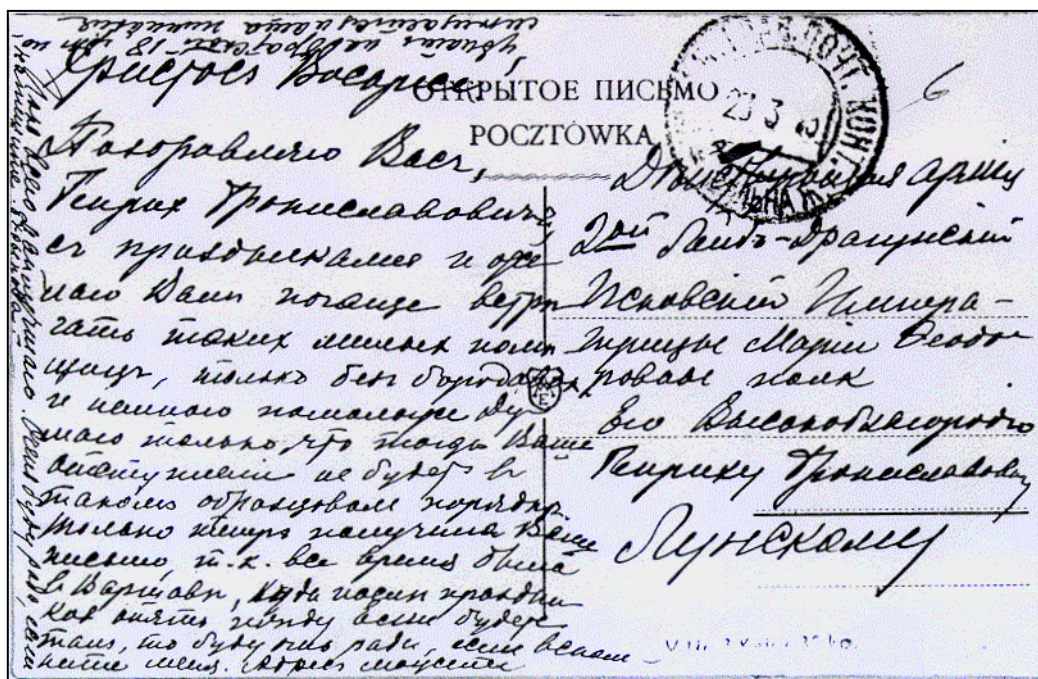
Afb. 1 (ware grootte)

Stempels gebruikt door de Russische veldpostinrichtingen in het latere Litouwen.

Code	Text in the postmark	Dimensions	Fig.
MD. 1.G	ПОЛЕВ. ГЛАВ. ПОЧТ. КОНТ. / ВИЛЬНА Г	29/17	(1.1)
MD. 1.D	ПОЛЕВ. ГЛАВ. ПОЧТ. КОНТ. / ВИЛЬНА Д	29/16½	(1.1)
MD. 1.Zh	ПОЛЕВ. ГЛАВ. ПОЧТ. КОНТ. / ВИЛЬНА Ж	29/17	(1.1)
MD. 1.I	ПОЛЕВ. ГЛАВ. ПОЧТ. КОНТ. / ВИЛЬНА И	29/16½	(1.1)
MD. 1.M	ПОЛЕВ. ГЛАВ. ПОЧТ. КОНТ. / ВИЛЬНА М	29/17	(1.1)
MD.1.N	ПОЛЕВ. ГЛАВ. ПОЧТ. КОНТ. / ВИЛЬНА Н	29/16½	1.1
HZh. 1(1)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТ. ГЛАВН. КВАРТ. ЛИТ. Ж *	28/16	1.2
HZh. 1(2)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТ. ГЛАВН. КВАРТ. ЛИТ. Ж *	29/16½	(1.2)
CZh.1	ПОЛЕВАЯ КОНТРОЛЬН. П.К. ЛИТ. Ж / **б	28/17	1.3
HK. 1.b	ПОЧТ. КОНТ. ГЛАВН. КВАРТ. "К" / **б	27½/18	(1.4)
HK. 1.v	ПОЧТ. КОНТ. ГЛАВН. КВАРТ. "К" / **в	28/17	1.4
1.1(1)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 1 *	27/17	1.5
1.1(2)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 1 *	27/18	(1.5)
1.1(3)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 1 *	27½/18½	(1.5)
1.2.b	ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 1 / **б	28½/18	1.6
4.1.v	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА № 4 / **в	31/19½	1.7
Cr5.1.6	ПОЛЕВАЯ ПОЧТОВАЯ КОНТОРА /6/ 3 АРМ. КОРПУСА /6	28½	0.1
5.1(1)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 5 *	27½/17½(9)	1.8
5.1(2)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 5 *	27/18(10)	(1.8)
5.2a	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 5 а	28/18	1.9
6.1(1)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 6 *	24/16	1.10
6.1(2)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 6 *	26½/17½	1.11
21.1(1)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 21 *	28½/17½	1.12
21.1(2)	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 21 *	28½/19½	1.13
21.2b	ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 21 / **б	28/18	1.14
Cr.22.1.5	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА /5/ 20 АРМ. КОРПУСА /5	28	0.2
24.1.a	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТ. / * № 24 а	29/17½	1.15
24.1.b	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТ. / * № 24 б	29/18	(1.15)
25.1	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 25 *	28/18	1.16
29.1.a	ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. 29 **а	28/16	(1.17)
29.1.v	ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. 29 **в	29/17	(1.17)
29.1.d	ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. 29 **д	29/16	1.17
35.1.d	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 35 д	28/17½	(1.18)
35.1.e	ПОЛЕВАЯ ПОЧТ. КОНТОРА / * № 35 е	27½/17½	1.18
R 102.1	ПОЛЕВАЯ ЗАПАС. ПОЧТ. КОНТОРА / * № 102 *	27/18	1.19
R 102.2.a	ЗАПАС. ПОЧТ. КОНТ. № 102 / *а	28/17	1.20
R 104.1	ПОЛЕВАЯ ЗАПАС. ПОЧТ. КОНТОРА / * № 104 *	26½/18	1.21
R 104.2.a	ЗАПАСНАЯ ПОЧТ. КОНТОРА № 104 / **а	30/16	1.22
110.1.a	ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 110 / **а	28/18	(1.14)
R 123.1.v	ЗАПАСНАЯ /в/ ПОЧТОВАЯ КОНТОРА № 123 / в	29/16	1.23
R 123.1.g	ЗАПАСНАЯ /г/ ПОЧТОВАЯ КОНТОРА № 123 / г	29/16	(1.23)
R 123.1.e	ЗАПАСНАЯ /е/ ПОЧТОВАЯ КОНТОРА № 123 / е	29/17	(1.23)
R 123.2.g	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 123 *г	29/16½	1.24
R 131.a	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 131 / *а*	28/17	(1.25)
R.131.b	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 131 / *б	27/17	1.25
R 131.v	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 131 / *в*	28/18	(1.25)
R 131.d	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 131 / *д*	28½/17	(1.25)
R 138.1.b	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 138 / *б	28/17	1.26
R 140.1.v	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 140 / *в*	28/17	(1.27)
R 140.1.g	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 140 / *г*	28/17	1.27
R 140.1.d	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 140 / *д*	28½/17	(1.27)
R 140.1.e	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 140 / *е*	28/18	(1.27)
R 142.1.b	ЗАПАСНАЯ ПОЛЕВ. ПОЧТ. КОНТ. № 142 / *б	28/18	(1.26)
L 209.1.b	ЭТАПНОЕ ПОЛЕВ. П.Т.О. № 209 / **б	29/17	1.28

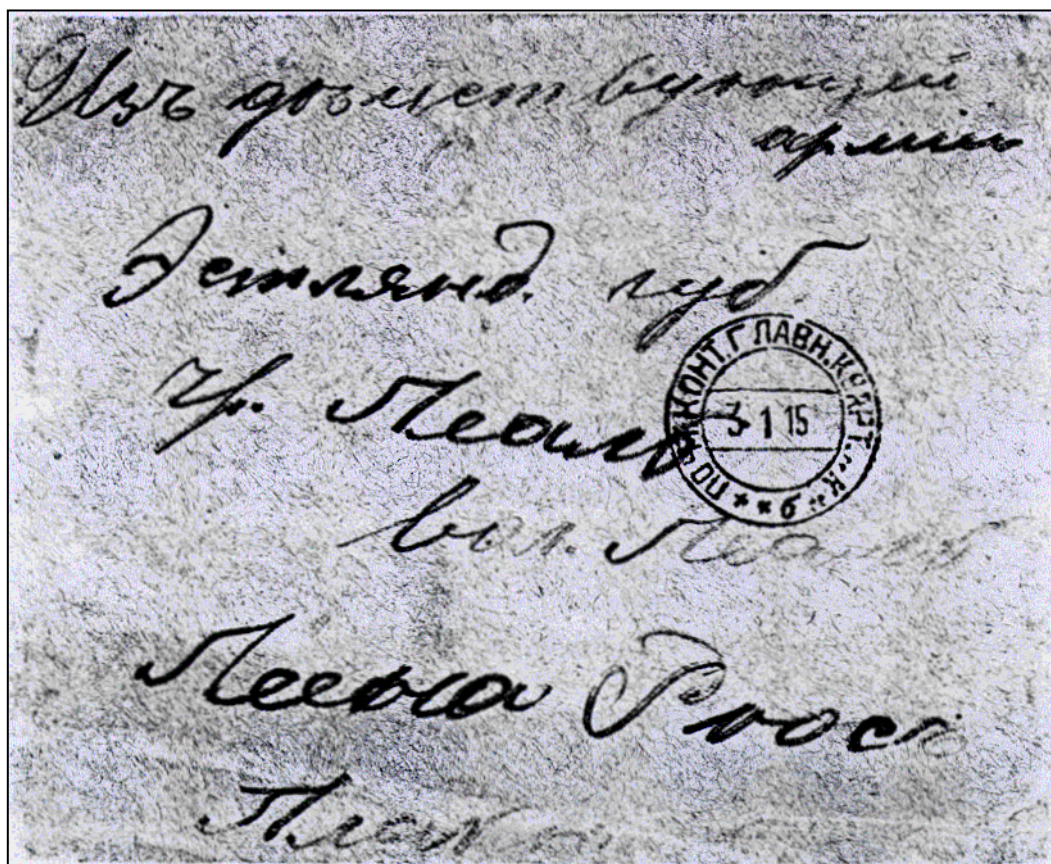

Afb. 1 (ware grootte)
Stempels gebruikt door Russische veldpostinrichtingen in het latere Litouwen.

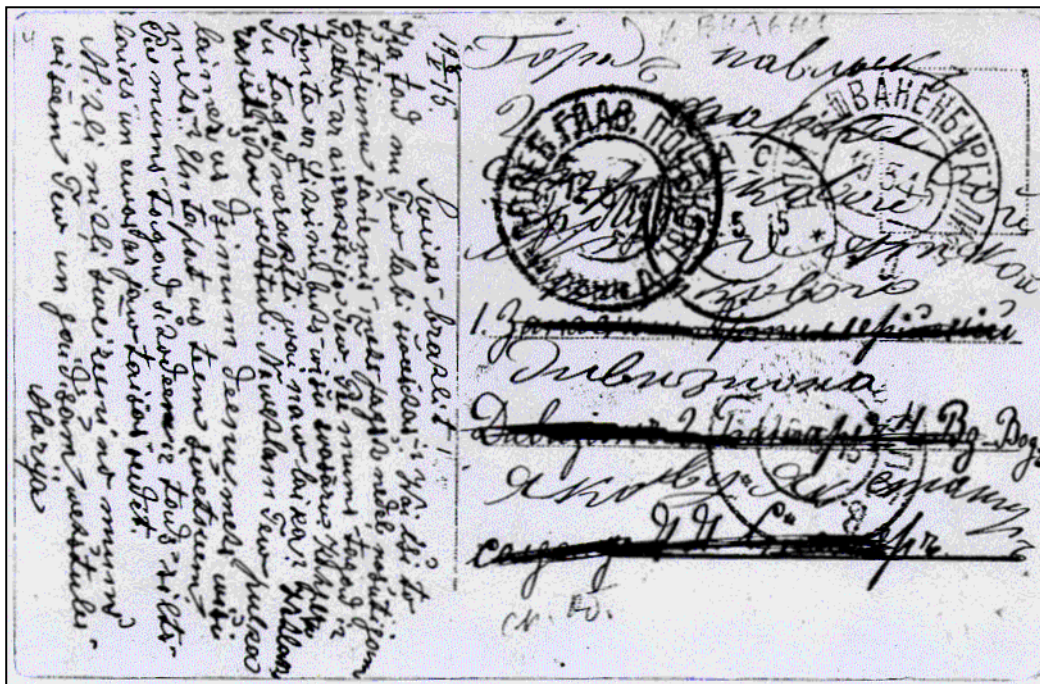
Afb. 2 (ware grootte)

Kaart, vrij van port, gericht aan een militair van het 2^e Lijfdragonder Regiment Pskov via het hoofdveldpostkantoor te Vil'na (23-03-1915)

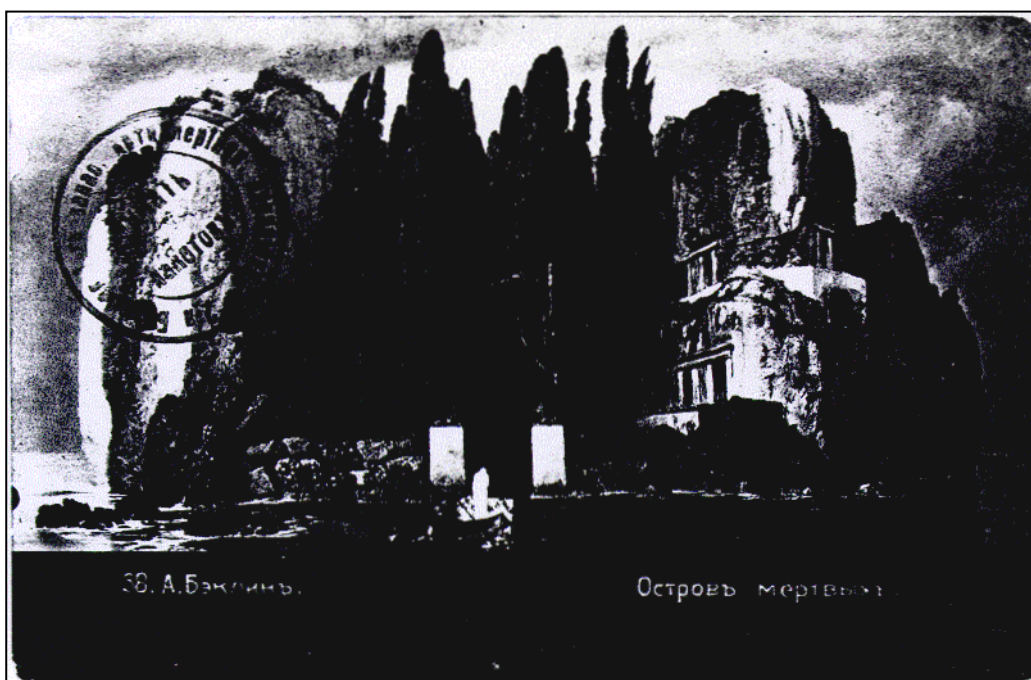

Afb. 3 (ware grootte)

Brief, vrij van port, verstuurd naar Leal door een militair van het Lijf-Garde "Semenovski" Regiment en behandeld door het veldpostkantoor van het hoofdkwartier in het Fort van Kovno (Kaunas).

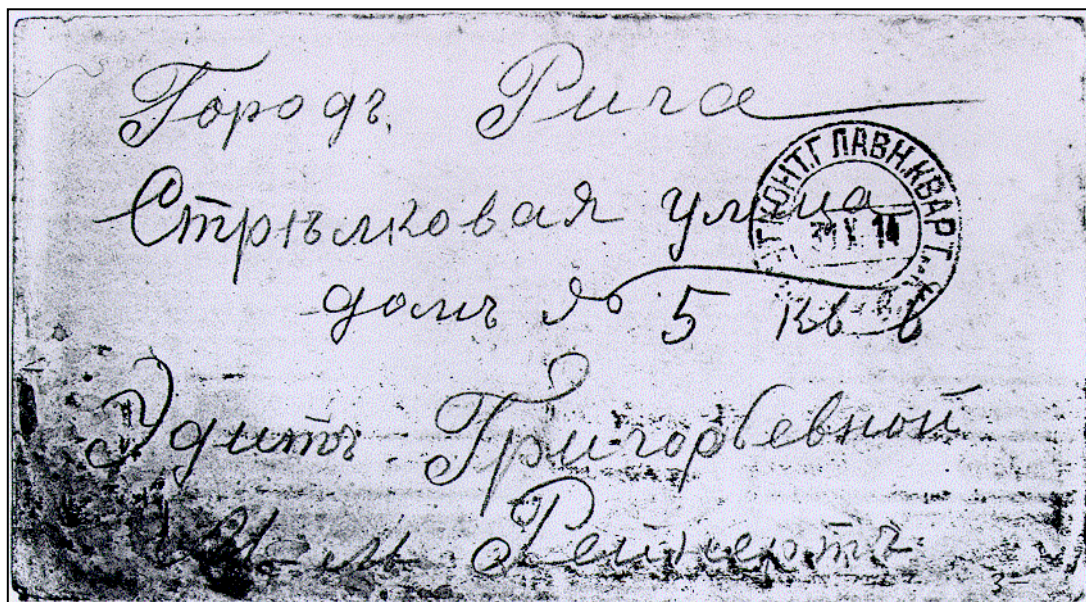

Afb. 4 (ware grootte)

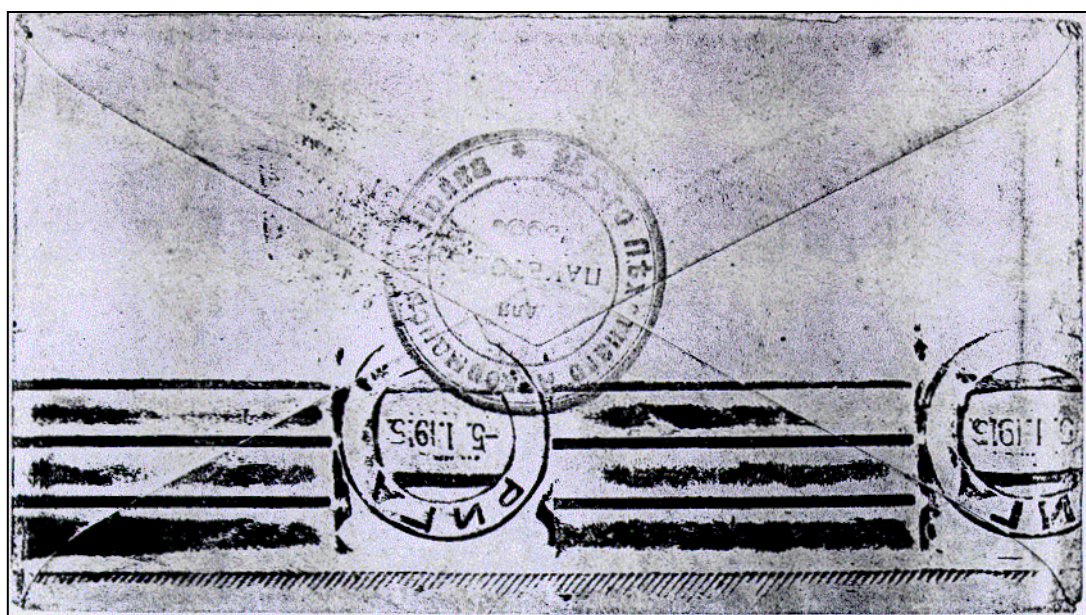

Afb. 4 (ware grootte)

Postkaart, vrij van port, van Al't-Shvanenburg, provincie Lijfland, (10-05-1915), verzonden naar de 2° batterij van de 1° reserve Artillerie Divisie via het hoofdveldpostkantoor te Vil'na (12-5-1915); aankomst Luga (provincie St. Petersburg) (15-05-1915) en van een nieuwe adressering voorzien naar Pavlovsk in dezelfde provincie; aankomst (16-05-1915).

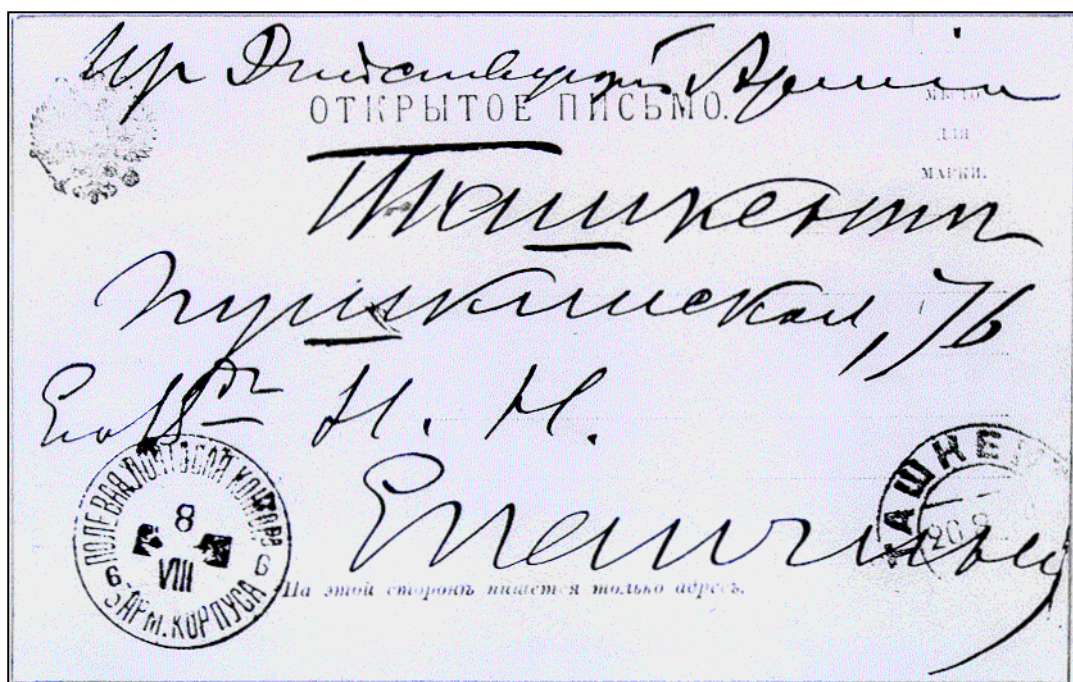

Afb. 5 (ware grootte)

Afb. 5 (ware grootte)

Portvrije brief naar Riga (05-01-1915) verstuurd door een militair van het 265^e Infanterie Regiment "Akkerman" aan een militair van het hoofdkwartier FPO "7" in het fort van Kovno (Kaunas).

Afb. 6 (ware grootte)

Portvrije brief, geschreven door van generaal Yevanchin, commandant van het 3^e Legerkorps aan zijn zoon in Tashkent (20-08-1914), gepost bij het veldpostkantoor van het 3^e Legerkorps (later FPO No 5) op 8 augustus 1914, toen het Korps al in Oost Pruissen was. Dit zelfde stempel is ook van latere datum bekend en wel uit Litouwen.

Afb. 7 (ware grootte)

Kaart naar Moskou, verzonden door een officier van de medische dienst van het 210^e "Bronitsa" Infanterie Regiment, aangeboden aan het FPO 131 (2-6-15) van het 34^e Legerkorps, toen te Vil'na.

ВИЛЕНСКОЙ ГУБЕРНИИ
ПЕРЕВОДЪ по ПОЧТѢ

на суммѣ *руб. 72 коп. 64* *72*

Мѣсто для марокъ

Виленинскому полку
перу Т. К.

(Писать сумму рублей прописью, а копейки цифрами).
Подробный адресъ получателя.

Кому *Шитенко С. Д.*
кавказ

Куда *Виленинскому полку*
адресъ, г. Вильна, ул. Троицкая, д. 10

Служебныя отмѣтки:

№ 374
Троки

Никакихъ помарокъ и поправокъ не допускается.

Виленскій п.-т. округъ.

25 НОЯ 14

ТРОКИ ВМ

ТРОКИ ВМ

Afb. 8 (75 % ware grootte)

Служебныя отмѣтки.

РОСПИСКА ПОЛУЧАТЕЛЯ.

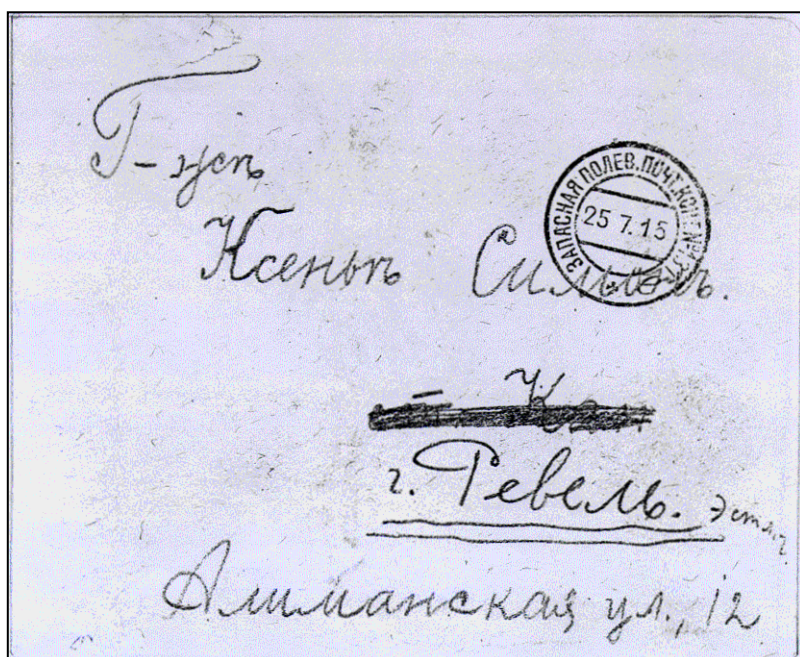
Я, *Шитенко С. Д.*, на лицевой ст. этого доку-
мента суммѣ получилъ *20 НОЯ 1914* г.

(Писать, числ. и годъ)

Подпись: *Шитенко С. Д.*

Afb. 8 (75 % ware grootte)

Geldoverschrijving van Troli (Trakai), provincie Vil'na (28/29-10-1914) geadresseerd aan een militair van het 3^e Veld-Genie-Bataljon en verstuurd via het 3^e Legerkorps en verstuurd via het Hoofd-veldpostkantoor te Vil'na (30-10-1914) en ontvangen door het FPO No. 5 (1-11-14) van het 3^e Legerkorps, toentertijd te Stalup nen, Oost Pruisen.

Afb. 9 (75 % ware grootte)

Afb. 9 (75 % ware grootte)

Portvrije brief, verzonden naar Revel (1-8-15), verzonden door een militair van het 413e Infanterie Regiment, 104e Infanterie Divisie bij het FPO 131 925-7-15) van het 34e Leger, toen in de omgeving van Vil'na.

UITLEEN VAN LITERATUUR DOOR HBG

ANDRÉ DE BRUIN

ellicht wist u het niet, maar onze vereniging heeft een bescheiden, doch op ons verzamelgebied toegesneden hoeveelheid boeken en periodieken. Uitleen is uiteraard mogelijk, de voorwaarden tot lenen zijn simpel: “de lener betaalt de (porto)kosten”. Bedenk wel de boeken zijn vaak zwaar en de portokosten zijn niet gering; bedenk dus een list! Bijvoorbeeld door iets te combineren. De uitleentijd wordt tevoren in samenspraak met de lener en de uitlener vastgesteld, doch bedraagt in de regel maximaal 2 maanden. De lener bent u (in voorkomend geval), de uitlener ben ik, André de Bruin. Hieronder volgt een opsomming van de beschikbare literatuur.

Boeken (filatelistisch)

Esa Mattila

SUOMEN POSTIMAKSUT KOTIMAASA 1810 – 1875,

sekä ULKOMAILLE VEN J N KAUTTA 1816 – 1852

Hierin worden zeer begrijpelijk zowel de binnenlandse posttarieven van Finland (1810-1875) als ook de buitenlandse tarieven over Rusland (1810-1852) weergegeven. Aangezien de Duitse tekst is opgenomen zal het merendeel van onze leden dit wel kunnen lezen. Uitgegeven in eigen beheer door de schrijver.

Tony Speeckaert

RUSSISCHE POSTZENSUR 1914 – 1918

Nederlands, zie ook hieronder.

Uitgave van de Kon. Postzegelvereniging van het land van WAAS.Sint Niklaas.

Tony Speeckaert

RUSSISCHE POSTZENSUR / RUSSIAN POSTAL CENSORSHIP 1914-1918. Uitgegeven 1990

Een “bijbel” voor wie zich wil verdiepen in de Russische censuur merken in de aangegeven periode.

Duits/Engels Een meer uitgebreide en herziene herdruk van bovenstaande.

Vambola Hurt . Elmar Ojaste

ESTLAND Uitgegeven 1986

Het grote handboek voor de Estland filatelist

Supplement bij bovenstaand boekwerk van 1988

Harry von Hofmann

BALTISCHE POSTORTE 1858 – 1916 Duits

Een alfabetische opsomming van de postkantoren in het Baltische gebied in de aangegeven periode.

Uitgegeven 1986.

Harry von Hofmann

LETTLAND, HANDBUCH UND

POSTGESCHICHTE: DIE BRIEFMARKEN

TEIL I 1988 Duits

Harry von Hofmann

LETTLAND, HANDBUCH UND

POSTGESCHICHTE: DIE BRIEFMARKEN

TEIL II/III 1988 Duits

Harry von Hofmann

LETTLAND, HANDBUCH UND

POSTGESCHICHTE: DIE STEMPEL 1988 Duits

Marinus Zuijdwegt (bewerker)

MEMEL, deel I en II in 99n band.

In dit omvangrijke boekwerk worden alle zegels van Memel behandeld aan de hand van diverse publicaties die hierin gebundeld zijn. Nederlands.

Karl-Heinz Riemer

DIE ÜBERWACHUNG DES

AUSLANDSBRIEFVERKEHRS WÄHREND

DES II WELTKRIEGES DURCH DEUTSCHE

DIENSTSTELLEN

Uitgegeven 1979 Duits

Wederom een boekwerkje met censormerken, daarin opgenomen de post van en naar de Baltische Staten.

Witold Fugalewitsch

POSTSTEMPEL IN LITAUEN 1990.

Een monnikenwerk waarin zoveel als mogelijk de stempels van Litouwen en de overige postmerken met een relatie tot Litouwen zijn nagetekend. Duits/Engels.

N. Jakimovs /V. Marcilger

THE POSTAL AND MONETARY HISTORY OF
LATVIA

Deze vanzelfsprekende titel dekt een grote lading.
1991 Engels.

Victor Marcilger

DIE BRIEFMARKEN LETTLANDS

Een herziene en verbeterde herdruk van een in
1940 in Letland uitgebrachte catalogus. In het
Duits uitgegeven door Paul von Sengbusch in
1987.

N. Jakimovs

DIE POST?MTER UND POSTSTEMPEL VON
LETTLAND 1918 – 1945

Al wat waard is geweten te worden van 99n van
de pijlers van ons verzamelgebied: Letland.

Uitgegeven in de tachtiger jaren in het Engels en
het Duits.

August Lepp

DEUTSCHE EINHEITEN IM RAUM OSTLAND

Een opsomming van militaire eenheden met hun
veldpostnummer (van Duitse zijde) waarvan de
naam doet vermoeden dat deze in het gebied
Ostland gestationeerd waren. Ook Estse eenheden
in Duitse dienst worden hier genoemd.

Boeken (Historisch / filatelistisch)

Frank Golczewski/Stefan Petriuk

EUROPA IM UMBRUCH - DIE BALTISCHEN
STAATEN

Moderne post- en actuele geschiedenis in de
spiegel van de filatelie. Hierin wordt de nieuwe
zelfstandigheid van de republieken Estland,
Letland en Litouwen behandeld vanuit
filatelistische invalshoek gezien. Duits 1992.

Boeken (Historisch)

Bronis Kaslas

LA LITHUANIE ET LA SECONDE GUERRE
MONDIALE

Dit boek behandelt de uitwerking van het verdrag
tussen Rusland en Duitsland (W. Molotov/von
Ribbentrop). Het laat, veelal op basis van
documenten, zien wat er feitelijk gebeurde; en de

wereld stond erbij en keek ernaar. Uitgegeven in
het Frans in 1981.

Martin van den Heuvel

DE BALTISCHE VOLKEN VROEGER EN NU

Hierin worde de politieke lotgevallen van de
Baltische Staten in de negentiende en twintigste
eeuw behandeld. Nederlands 1986

Martin van den Heuvel

DAVID VERSUS GOLIATH

Het vrijheidsstreven van Estland, Letland en
Litouwen. Nederlands 1991

Periodieken (filatelistisch)

Bedenk hierbij dat we in ons uitwisselings-
programma met andere filatelistische verenigingen
vaak afhankelijk zijn en dat we dus hebben wat we
krijgen. Hiaten in een bepaalde reeks komen dus
voor! Vraag tevoren wat er is.

Bedenk ook dat in onze boekbespreking vaak een
bloemlezing wordt weergegeven van een bepaalde
uitgave, ook en vooral van de periodieken

EESTI POST

Uitgave van de “Arbeitsgruppe ESTLAND”

Nr 1 tot laatste nummer (nu: 29) Duits

LITUANIA

Uitgave van de “Forschungsgemeinschaft
Litauen”

Nr 1 tot laatste nummer (nu: 13) Duits

PHILATELICA BALTICA

Uitgave van de “Forschungsgemeinschaft
Lettland”

Nr 1 tot laatste nummer (nu: 108) Duits (in kopie)

A?ΘΓ!

*The journal of the Australia & New Zealand
Society of Russian Philately*

Nr 8 tot 20 Engels.

Afgesloten, geen uitwisselingsovereenkomst meer.

BRITISH JOURNAL OF RUSSIAN PHILATELY

Journal of the British Society of Russian philately
Nr 70 tot 83, met hiaten Engels

ROSSICA

*The journal of the Rossica Society of Russian
Philately*

Nr . 117 tot 134, Engels

Pa©tas ir FILATELIJA Lietuvoje A5 formaat
Litouws blad behandeld moderne tijd maar soms
ook oudere uitgaven
Nr 1 (1992) tot Nr 44 (1999) met hiaten. Litouws.

α;Y37 THE POST-RIDER

The Canadian Society of Russian Philately
Engels, 34 – 45, behandelt Russische filatelie,
waaronder ook artikelen die betrekking hebben op
de Baltische Staten.

Bij Joop van Heeswijk is ook nog een Ests blad in
beheer, geschreven in de Estse taal.
Voor wie daar behoefte aan heeft die raad ik aan
met hem contact op te nemen.

Periodieken (niet filatelistisch)

THE BALTIC INDEPENDENT

Een weekblad dat het gehele Baltische Gebied
bestrijkt.

Nr. 100 (6 maart 1992) tot 155 (5 maart 1993)

Aansluitend wijs ik erop dat we als bestuur
besloten hebben de nog in voorraad zijnde oudere
nummers van HBG aan de leden aan te bieden
tegen een aanmerkelijke korting. Dat wil zeggen
voor gekopieerde nummers (veelal de oudere) hlf
2,50 per nummer en de originelen voor hfl 5,00 per
nummer. Dit is een koopje als u weet hoeveel
wetenswaardigheden van onze vereniging, maar
bovenal wat een schat aan filatelistische informatie
u hiervoor krijgt.

EERSTE AANVULLING OP DE STUDIE BETREFFENDE DE 10-MK-WAARDE (PLAAT II) VAN DE WEEFSTER- EN SMIDSERIE (MI NR 39 A) IN HBG NR 32

DR. P. FEUSTEL

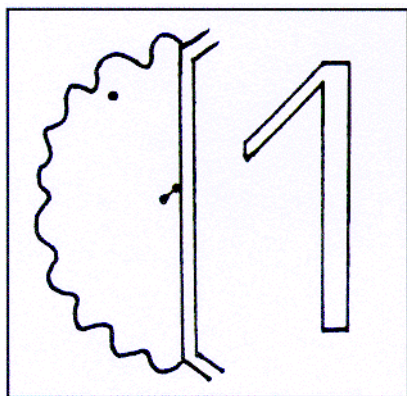

Ik der vier hierna volgende aanvullingen resp. rechtzettingen stelt op zich slechts een “kleinigheid” voor. Desondanks loont het aanvullende werk aan deze waarde – hier op de 4e en 5e papiersoort – de moeite, daar er altijd nog iets nieuws te ontdekken valt.

1. Gebied 6: wit tandrad en gekleurde (buitenste) tandkrans:

Hier werd onder 6.2. de volgende combinatie beschreven:

- gekleurde punt aan de punt van de gekleurde tand bij 11.00 en – nu topografisch preciezer –
- één of meerdere (meestal twee) punten buiten het linker raam van het waardeschild boven (niet datgene links boven), ter hoogte of half onder de onderste begrenzing van de aanzet van de 1(0).

6.2.

Zoals beschreven is, bij de 4e papiersoort vaste combinatie (4 x enkele punt, 2 x dubbele punt), bij de 5^e papiersoort facultatief voorkomen (3 x enkele

punt, 2 x dubbele punt, 3 x ontbrekende punt) van deze raampunten.

Hierbij kan aangevuld worden dat bij de opdrukwaarden beide kleine raampunten ook tot een kleine schuine streep kunnen samensmelten.

2. Gebied 6: wit tandrad en gebied 13: vlamlijnen:

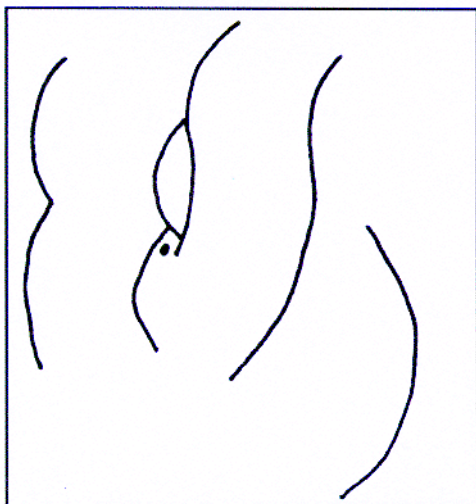
Hier moeten na het beschikbaar zijn van aanvullend materiaal twee bevindingen samengevoegd worden, die tot dusver als van elkaar onafhankelijke drukvariëteiten opgesomd werden. Tot dusver werd onder punt 6.3 een stevige gekleurde punt in de rechter helft van het witte tandrad – iets onder het midden en iets dicht bij het raam van het waardeschild gelegen – bij de 4^e en 5^e papiersoort beschreven en onder punt 13.2.3 bij beide papiersoorten een punt boven “in de hoek” tussen de aanzetten van de vlamlijnen 2b en 3b.

Intussen is vastgesteld dat bij de 4^e papiersoort deze beide bevindingen telkens gekombineerd voorkomen en dat bij de 5^e papiersoort naast de hoofdbevinding: 2b/3b – hoekpunt de punt in het witte tandrad rechts een facultatieve aanvullende bevinding voorstelt.

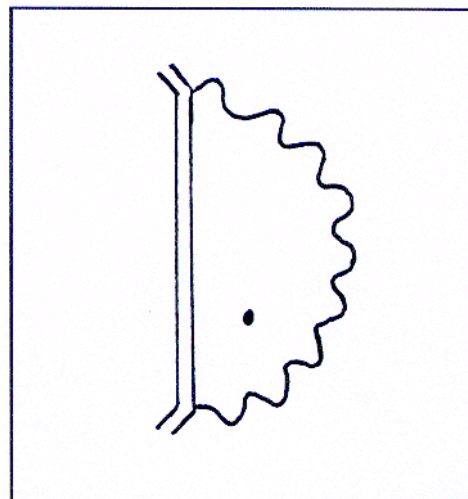
Bij Gebied 6:

2b/3b hoekpunt	4^e papiersoort: altijd gekombineerd 5^e papiersoort: facultatief gekomb.	met punt in de rechter helft van het witte tandrad
----------------	--	--

Twee opdrukwaarden vertonen eveneens deze combinatie.

13.2.3.

6.3.

3. *Gebied 7: Raamwerk van het waardeschild;
hier: 7.2: binnenste raam van het
waardeschild:*

De plaatfout 7.2.1.c – grote vlek in het linker benedenraam van het waardeschild links voor de voet van de 1(0) is ook op de 4^e papiersoort te vinden. Bij dit tot op heden enige exemplaar is de hierna volgende combinatie beschikbaar:

- vervuiling in het WR linksboven
- accent boven de B van (VA)B(ARIK)
- vier punten in het werkstuk.

4. *Gebied 13: Vlamlijnen:*

Tot nog toe slechts als meervoudige waarneming op de 4^e papiersoort aangetoonde drukvariëteit:

- boogvormige versmelting van de 6^e en 7^e punt van 2a bij gelijktijdig ontbreken van de 1^e punt van 2a in combinatie met:
 - secundair raam van enige lengte rechts
 - “mini”haakje in het gebied van de linker bovenhoek, niet aan het raamwerk doch buiten het zegelbeeld.

De bij het eerste artikel gevoegde zoeklijst van de drukvariëteiten moet dienovereenkomstig gewijzigd worden.

Vertaling: Joop van Heeswijk

AFZENDER.....

RUUD W. VAN WIJNEN

e afzender van een kaart of brief is voor de verzamelaar van postzegels of poststukken alleen maar interessant omdat hij degene is die een postzegel moet plakken om zijn boodschap verzonden te krijgen. Bij het posten van zijn brief of kaart keert hij het letterlijk de rug toe

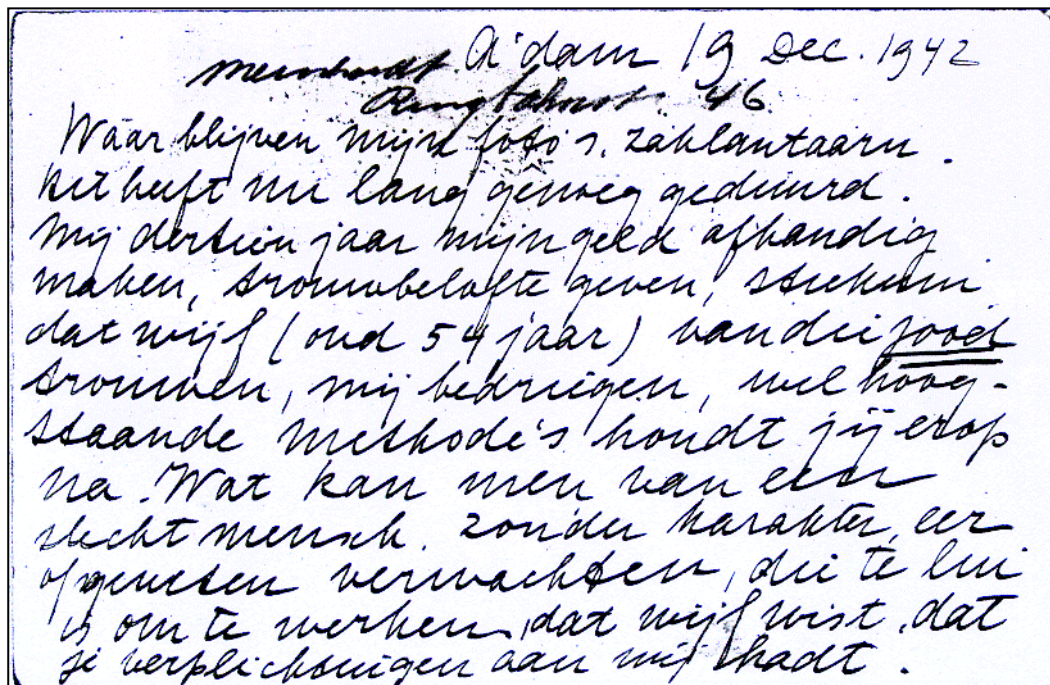
Maar toch, zonder afzender geen ontvanger en zonder postzegels geen verzamelaars. Daarom zal ik in twee bijdragen aandacht besteden aan de afzender, de ware bron van onze hobby.

Een afzender heeft per definitie iets te vertellen, ook al is zijn bericht nog zo niets zeggend. Stuurt hij een kaart dan kunnen we lekker meelesen. Veelal over koetjes, kalfjes, het weer en "de groeten". Maar ook van ontroering, het tijdsbeeld en sfeer kunnen we deelgenoot worden. De tekst op onderstaande briefkaart uit 1942 (afb.1) spreekt voor zich.

Zakelijke afzenders willen op hun post nogal eens nadrukkelijk aanwezig zijn en beschouwen hun brieven en kaarten als uithangbord met reclame voor de firma. Daar mogen we blij mee zijn, het levert aantrekkelijke poststukken (afb. 2) op die ik graag opneem in mijn collectie.

De afzenders in de Baltische landen hadden enige malen te maken met wisselingen in de staatkundige macht. Historisch interessant, maar lastig als je over een forse voorraad voorbedrukte enveloppen beschikte. Moest je niet alleen jezelf aanpassen, maar ook de adresseringen (afb.3).

Met filatelie hebben de afzender en dit artikel niet zo veel te maken. De afzender boeit om wat hij schreef, om hoe hij zijn post presenteerde en omdat hij zich moest aanpassen. Maar ook dat vind ik interessant.

Afb. 1

Deze briefkaart heeft niets te maken met ons verzamelgebied. De afzender laat zich wel heel erg in de kaart kijken

Afb. 2 Afzender: de Aldaris-brouwerij in Riga (1939).

Afb. 3

In de jaren 1940-1941 werd de Letse Industriebank al omgedoopt tot Industriebank van de Letse sovjetrepubliek, in twee talen. Tijdens de Duitse bezetting diende de benaming weer aangepast te worden, ook in twee talen.

1. Afzender: de ambassade van.....

Na de eerste wereldoorlog ontstond in centraal- en oostelijk Europa een aantal nieuw landen. De tijd was er rijp voor. Het zgn. 14-punten plan van de Amerikaanse president Woodrow Wilson van januari 1918 ging uit van een naoorlogs Europa op basis van het zelfbeschikkingsrecht der volken. De vooroorlogse grote, keizerlijke mogendheden Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Rusland hadden de oorlog verloren, vielen uiteen, of hadden te

maken met revolutie en burgeroorlog. De nieuwe staten zochten uiteraard diplomatieke erkenning. Dat lag met betrekking tot de Baltische landen nog niet eens zo eenvoudig. Hun geografische positie tussen Rusland en Duitsland en de onzekere situatie in die beide landen maakte het voor andere landen lastig de Baltische staten diplomatiek te erkennen. Ten aanzien van Litouwen speelde nog het conflict met Polen. De de facto erkenningen vonden plaats in 1919, maar de jure werden de Baltische landen eerst in 1921 en 1922 erkend.

Als gevolg konden diplomatieke betrekkingen worden aangegaan en ambassades en consulaten worden gevestigd. De post daarvan is herkenbaar aan bedrukte teksten, zegels en stempels. Die spreken me aan, daarom de aandacht die ik er hier aan besteed.

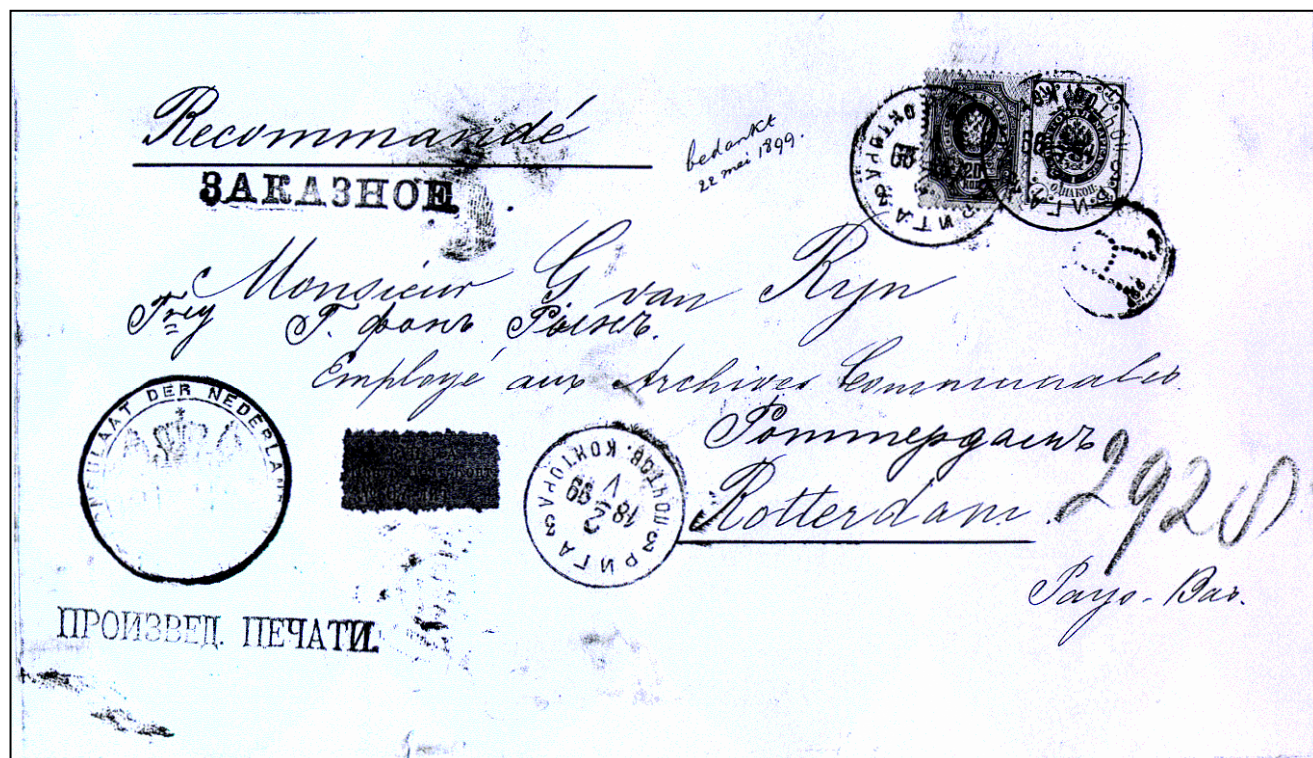
De eerste diplomatieke vertegenwoordigingen werden niet in de jaren '20 en '30 in het Baltische gebied gevestigd. Ze waren al aanwezig in de haven- en handelssteden van het tsaristische Rusland. Baedekers reisgids Russland van 1912 vermeldt consulaten van het Duitse Rijk en Oostenrijk-Hongarije in Libau/Liepaja, Riga en Reval/Tallinn. Ook Zwitserland was in Riga vertegenwoordigd. De Duitse Baedeker beperkte zich tot het eigen taalgebied, maar er moeten meer landen een vertegenwoordiging gehad hebben, zeker in Riga.

Nederland beschikte in de latere Letse hoofdstad over een consulaat. Onderstaande aangetekende krantenband naar Rotterdam uit 1899 toont dat aan (afb.4).

In mijn eigen Letland verzameling bevinden zich diverse brieven van ambassades en consulaten in Riga. Van Estland en Litouwen heb ik geen materiaal, maar ik hoop dat lezers van dit artikel aanvullingen kunnen melden en laten zien. Over de diplomatieke betrekkingen van Letland met andere staten vond ik twee kleine boekjes enige informatie.

“Lettland in Zahlen und Bildern” uit 1928 vermeldt dat Letland in het buitenland in totaal over 192 vertegenwoordigingen beschikt, in liefst 168 gevallen gaat het daarbij om honorair vertegenwoordigers. De 24 andere zijn als volgt verdeeld: 11 gezantschappen, 1 permanente vertegenwoordiger bij de Volkenbond, 5 generaal consulaten en 7 consulaten. In Groot-Brittannië bevinden zich 73 vertegenwoordigers en in Duitsland 21. Voorzien wordt een uitbreiding met landen in zuid Europa en op de Balkan. Het reisgidsje “Besuchen Sie Riga”, waarschijnlijk uit 1933, geeft een overzicht van de buitenlandse consulaten (met hun adressen en telefoonnummers): Argentinië, België, Bulgarije, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Holland, Italië, Japan, Joegoslavië, Litouwen, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, de Sovjet Unie, Spanje, Zweden, Zwitserland, Tsjecho-Slowakije, Turkije, Hongarije, de Verenigde Staten van Amerika en Venezuela. 28 in totaal, waarbij de in 1928 voorziene uitbreiding kennelijk heeft plaatsgevonden.

Op de volgende twee pagina's een overzicht van de mij bekende diplomatieke afzenders en tenslotte een brief van de Duitse consul in Libau/Liepaja waaruit blijkt dat de man zijn tijd wel beter kon besteden...

Afb. 4 (75% ware grootte)

Aangetekende krantenband, in 1899 verzonden door het Consulaat der Nederlanden in Riga, naar Rotterdam.

CONSULAAT DER NEDERLANDEN RIGA. 1938	11680. Nr. Exp.: Lietuvos Pasiuntinybė Latvijoje Légation de Lithuanie à Riga 1940 1853/NE 7558 Lietuvos Konsulatas Rygoje 1929
 1935 1938	 GENERAL CONSULAT/DE SUISSE RIGA POUR LA LETTONIE
<i>Légation Royale de Danemark</i> RIGA 1932	LÉGATION DE BELGIQUE 1940
Deutsche Gesandtschaft Riga. 1929 	CONSULAT GENERAL DE BELGIQUE A RIGA. 1924 BELGIJAS GENERALKONZULATS RIGĀ.
Vyslanectví Republiky Československé Riga.	 1933

1938.	Deutsches Konsulat Deutsches Konsulat in Libau (Lettland) 1928.
Deutsche Gesandtschaft bei den Regierungen Lettlands und Estlands. Der Deutsche Geschäftsträger für Estland in Reval. Deutsche Gesandtschaft für Estland DER BEAUFTRAGTE IN REVAL 1919 Deutsches Konsulat Reval Gr. Bruckenberg 14 1927 DEUTSCHE GESANDTSCHAFT FÜR LITAUEN.	

Deutsches Konsulat
in Libau (Lettland)

Libau, den 21. Februar 1928

J. Nr. 272.

Aktenz.: IV Pr. 1.

Die eingesandte Briefmarken
folgen anbei zurück.

Antwortlich Ihres Schreibens vom 17.
ort. teile ich Ihnen mit, daß ich selbst nicht
Markensammler und auch nicht in der Lage bin, Ihnen
Marken aus den hiesigen Ländern zu besorgen. Ich
habe von einem Sammler, dem ich die Kollektion
zeigte, gehört, daß es sich hier um ganz gewöhnliche
Marken handelt, die fast ein jeder besitzt und für
die sich keiner interessiert.

Gleichzeitig gebe ich Ihnen einige
Adressen von Markensammlern und stelle Ihnen anheim,
sich mit denselben unmittelbar in Verbindung zu
setzen.

Dr. Jschreyt, Scheunenstr. 22
Dr. Hansen, Kaufstr. 12
Dr. Michelson, Badestr. 15
Kuntzsch jun. Wilhelminenstr. 16
Paul Claaßen, Rosenplatz 11
Frau Direktor A. Laßmann,
Lilienfeldstr. 17

Herrn

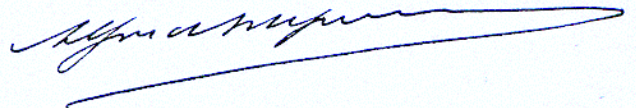
Der Deutsche Konsul

Staatsbankinspektor

Karl Schmidt

Bayreuth i. Oberfranken

Wölfelstr. 2/II.

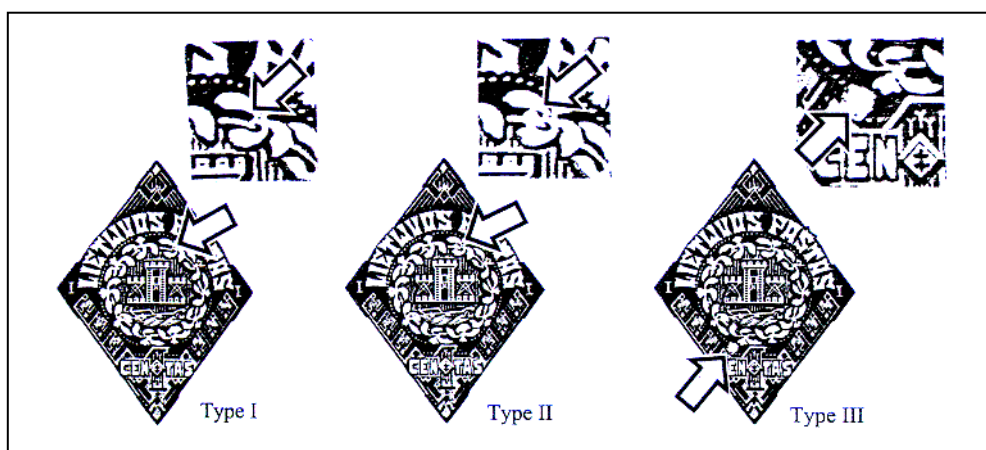
KLAIPEDA-MEMEL EMISSIE : PLAATFOUTEN

ANTANAS JANKAUSKAS

p 12 juli 1923 werd een herdenkings emissie Klaipeda uitgegeven (Michel 196-208). Deze werd gedrukt in Londen, waarbij gebruik werd gemaakt van steendruk. Om te beginnen vertellen we iets van de eerste postzegel, de "1 centas". Deze zijn gedrukt in vellen van 66 postzegels: 11 rijen en 6 kolommen. Kleuren: rose/groen/zwart. Aantal: 96 558. Eén vel was ongeperforeerd.

U kunt drie verschillende types vinden:

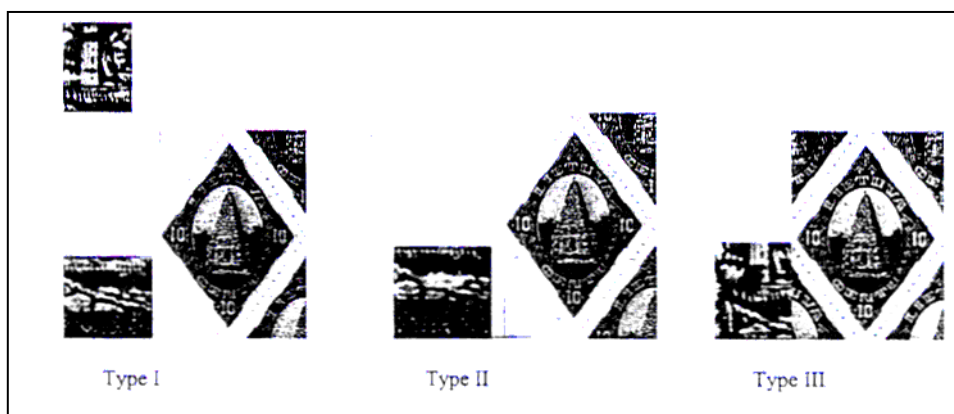
Type I- normaal.

Type II- met aanvullend blad op de rechterzijde van de bloemkrans. Posities: 2-5; 3-1,2,5; 4-3; 5-4; 6-1,4,6; 8-1,6; 10-2,3,6.

Type III- met grote witte stip boven "cen".
Positie:5-1.

No. 200 10 ct.

Gedrukt in vellen van 66 postzegels: 11 rijen en 6 kolommen. U kunt 3 verschillende types vinden:

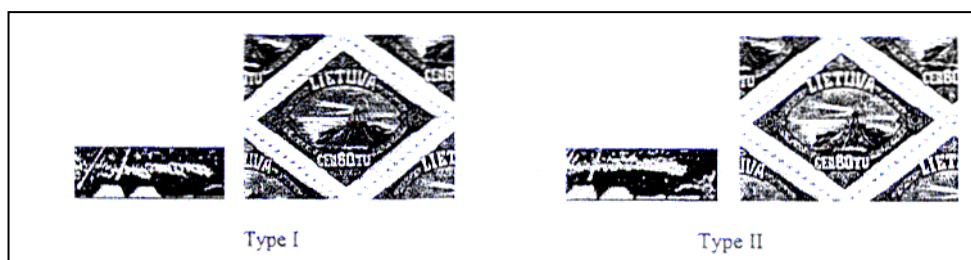
Type I- normaal.

Type II- met witte stip op de linker hoek van de ketting. Positie: 6-1.

Type III- met zwarte "steen" op de linker zuil.
Positie: 9-3 (no.51).

No. 204 60 ct.

Gedrukt in vellen van 66 postzegels: 6 rijen met 5 postzegels en 6 rijen met 6 postzegels. U kunt 2 verschillende types vinden:

Type I- witte lijn boven nummer 60 - recht

Type II- witte lijn boven nummer 60 - als "omwoeld". Posities: 2-2; 3-1,2,3,4; 4-1,4; 5-2,4,5,6; 6-1,2,4; 7-1,3,5; 9-1,2,4,6; 10-1,3; 11-2,6; 12-1,2,4 in the sheet.

No. 197 2 ct.

Gedrukt in vellen van 66 postzegels: 6 rijen met 6 postzegels en 6 rijen met 5 postzegels. U kunt 2 verschillende types vinden:

Type I- normaal.

Type II- met gebroken hoek van het schild. Positie: 5-3.

No. 206 2 Lt.

Gedrukt in vellen van 66 postzegels: 11 rijen en 6 kolommen. U kunt 2 verschillende types vinden:

Type I- normaal.

Type II- met rode "steen" op de bodem van het ovaal. Positie: 2-4.

No. 199 5 ct.

Gedrukt in vellen van 66 postzegels: 11 rijen met 6 postzegels. U kunt 2 verschillende types vinden:

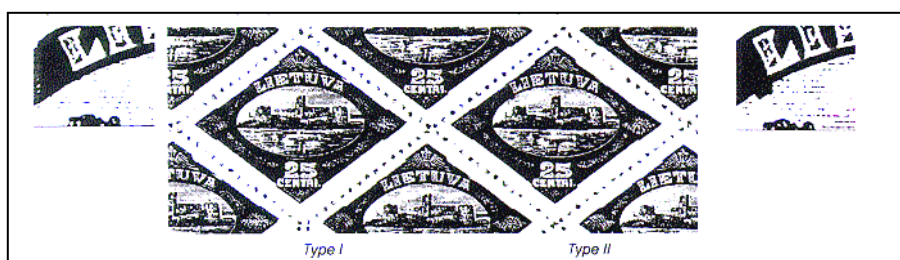

Type I- normaal.

Type II- met grote grijze stip onder de letter “P” in het woord “PA@TAS”. Positie: de tweede postzegel in de laatste rij.

No. 202 25 ct.

Gedrukt in vellen van 66 postzegels: 6 rijen met 6 postzegels en 6 rijen met 5 postzegels. U kunt 2 verschillende types vinden:

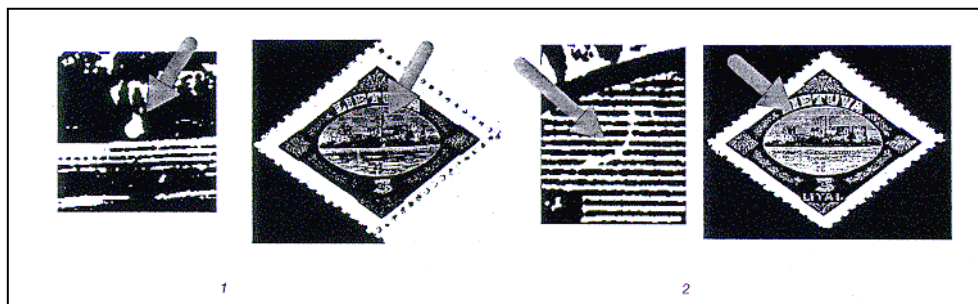

Type I- normaal.

Type II- met paarse rechthoek aan het ovaal. Positie: de derde postzegel in de tiende rij.

No. 207 3 Lt.

Gedrukt in vellen van 66 postzegels: 6 rijen met 6 postzegels en 6 rijen met 5 postzegels. U kunt 2 interessante plaatfouten in het vel vinden:

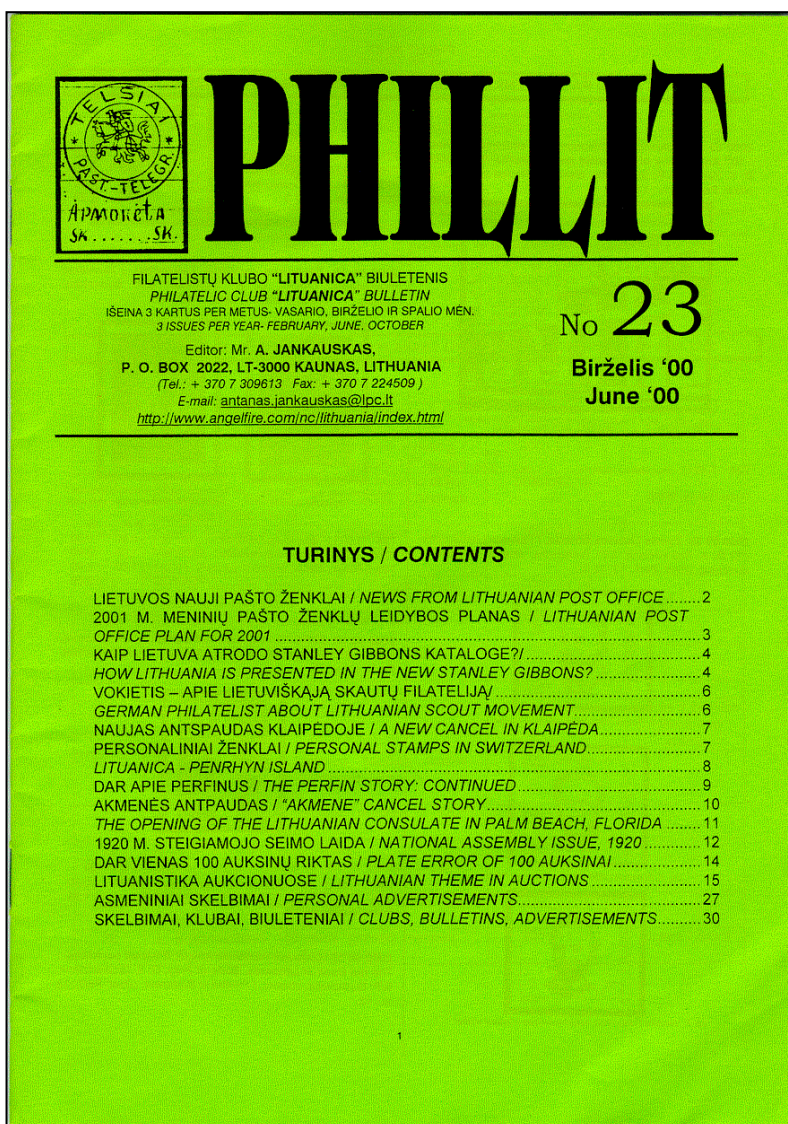
1. De zesde postzegel in de derde rij heeft een “licht” bij de toren.

2. De derde postzegel in de zesde rij heeft een witte “rook” boven de kasteelruine links.

De artikelen verschenen oorspronkelijk in het Engels en Litouws in het tijdschrift "Phillit" no. 7, 8, 9 (1995), no. 12 (1996) en no. 14 (1997).

Het tijdschrift "Phillit", waarvan Antanas Jankauskas redacteur is, verschijnt drie keer per jaar.

Het tijdschrift "Phillit" / Jan Kaptein

(70 % ware grootte)

Een flink deel van het tijdschrift wordt ingenomen door nieuwtjes, advertenties van verzamelaars en een overzicht van (afgelopen) veilingen. Ook wordt aandacht besteed aan Litouwen 1918-1941. In dit laatste nummer staat een leuk artikel van Antanas Jankauskas over plaatfouten van de 'National Assembly Issue' (Mi.76-86), een vervolg op artikelen hierover in nr. 21 en 22. Dr Vytautas Doniela schrijft een vervolg over perfinen en Antanas Burkus over veranderingen in het Sovjet-stempel van Akmene. De boekbespreking gaat over het boek van Manfred Rauschenberger "The history of the Lithuanian Scout Movement 1918 tot 1993 and Lithuanian scout philately & commemorative items from main national and international scout camps between 1928 and 1993" (Engels-Duits). De titel is een hele mondvol, maar geeft wel aan waar het om gaat. Er wordt in dit boek ook uitgebreid aandacht besteed aan vervalste zegels en enveloppes van het kamp in 1938.

ONTVANGEN, GELEZEN EN TE LEZEN

RUUD W. VAN WIJNEN

Gerecenseerde tijdschriften of artikelen daaruit kunt u tegen porto- en/of kopierkosten opvragen bij de secretaris.

***Philatelia Baltica*, nr. 109, mei 2000. *Blad van de Duitse Forschungsgemeinschaft Lettland*.**

In het voorwoord wordt vastgesteld dat veilinghuizen er bij de beschrijving van Letse “zegels” en poststukken, bewust of onbewust, nogal eens een potje van maken. Prijsopdrijving en ondeskundigheid kunnen er voor zorgen dat kopers veel geld bieden voor waardeloze fantasieproducten. Harry von Hofmann licht twee voorbeelden toe: een “brief” met Wenden nr. I en twee fantasiezegels van de Russische Post op een “brief” van Mitava naar Berlijn (1919). Gelukkig weten vervalsers lang niet alles en oplettende verzamelaars die hun literatuur kennen zullen niet zo snel bedot worden door list en bedrog.

Vier korte bijdragen gaan in op interessante posthistorische onderwerpen: een kaart was in 1919 5 maanden onderweg van Tartu naar Riga, het ovale stationsstempel van Vindava werd nog in 1919 elders gebruikt, Letse belastingzegels komen soms voor op poststukken en een postaal geperforeerd zegel werd, listig, toch nog een keer gebruikt.

Verder worden de nieuwe Letse uitgaven en de gelegenheidsstempels vermeld.

***Rossica*, no. 134, april 2000. *The Journal of the Rossica Society of Russian Philately*.**

Twee uitgebreide en, ook letterlijk, illustratieve bijdragen van G. Adolph Ackerman staan centraal in dit nummer van *Rossica*. In het eerste vertelt hij het verhaal van de luchtvaart in het keizerlijke Rusland, van de eerste hete lucht ballons tot de gebeurtenissen tijdens de eerste wereldoorlog. Afbeeldingen van prentbriefkaarten, zegels, vignetten en militaire dienststempels ondersteunen de tekst op voortreffelijke wijze. In het tweede wordt het gebruik op poststukken van weldadigheidsvignetten voor de sovjet luchtvloot beschreven. Ook zeer de moeite waard.

Het Rode Kruis speelde tijdens de eerste wereldoorlog een belangrijke rol bij het opsporen van vermisten en het verzorgen van correspondentie van krijgsgevangenen.

Ook uit het Baltische gebied kennen we correspondentie. Het artikel van de in 1931 in Liepaja geboren Natalie Krashenninnikoff is daarom ook voor “ons” van belang. Illustraties tonen o.m. correspondentie van en naar het Informatie Bureau van het Russische Rode Kruis in Petrograd, het Moskauer Hilfskomité für Kriegsgefangenen in Kopenhagen, het Internationale Bureau voor Krijgsgevangenen in Geneve en de Deutscher Hilfsverein in Stockholm.

De drie artikelen behandelen randgebieden van de filatelie en tonen hoe waardevol het is postzegels en poststukken in een (veel) wijder perspectief te plaatsen.

Dat doet ook Gary Combs als hij de Anatomie van een Prentbriefkaart beschrijft.....

***The British Journal of Russian Philately* 84, mei 2000.**

Met het terugtrekken van de Duitse troepen uit het Baltische gebied na de eerste wereldoorlog, bezetten bolsjewistische eenheden voor kortere of langere tijd delen van Estland, Letland en Litouwen. In “Postal Service in the Baltic under Soviet Administrations, 1918-1920” beschrijft Alexander Epstein deze boeiende periode. De verdienste van het artikel is dat verspreid beschikbare informatie bij elkaar wordt gezet. Duidelijk is wel dat kaarten en brieven uit Estland en Litouwen nauwelijks te vinden zijn. Van Letland is uit een document bekend dat ten minste 156 postkantoren functioneerden, tot op heden is daadwerkelijk post gevonden uit 48 steden en dorpen. Ook in “Censorship of Postal Correspondence in Russia” van de hand van Meer Kossoy worden Baltische steden genoemd. Om het gedachtengoed van de Franse revolutie buiten de deur te houden verordonneerde tsaar Pavel I in 1789 het instellen van censuur op naar Rusland verzonden buitenlandse kranten en ander drukwerk.

De eerste censoren gingen aan de slag in St. Petersburg, Moskou en Wilno, in 1830 kregen ze collega's in Riga en Odessa en nog later in Warschau, Kiev en Wladiwostok. Drukwerk naar de Baltische gouvernementen werd, tot in 1914 toe, met name in St. Petersburg en Riga gecensureerd. Het artikel toont daarvan mooie voorbeelden.

Tony Speeckaert toont twee brieven die bevestigen dat in 1842 per schip post werd vervoerd van St. Petersburg naar Le Havre en N.C. Warr gaat

uitgebreid in op de verzendbewijsjes voor aangetekende en verzekerde postzendingen in Rusland.

Van een heel andere orde is Ivo Steijns bijdrage over Nagorno-Karabach. Na een historische inleiding beschrijft hij de ontwikkelingen in de jaren '90 van de vorige eeuw. Materiaal is schaars, mede omdat steden en gebieden ontvolkt zijn, en lang niet altijd te vertrouwen. Ivo's opmerking dat oorlog en andere ellende vruchtbare bronnen zijn voor interessante poststukken is ook hier maar al te waar.

Over de filatelie van Litouwen

Jan Kaptein

“Lithuania” Philatelic Society Journal (LPS), 1999 ; no. 2 (226)

Dit tijdschrift is voor het grootste deel in het Litouws, maar de laatste jaren met steeds meer artikelen in het Engels en samenvattingen van de Litouwse artikelen in het Engels.

Dit laatste nummer bevat een uitgebreid artikel van Dr. V. Doniela “Lithuanian Airmails, Part VI: The Years 1927-1930. De verschillende vliegverbindingen, dienstregelingen, met welke luchtvaartmaatschappij, worden beschreven en geïllustreerd met poststukken. Het is het zesde deel, eerdere perioden worden in eerdere nummers beschreven.

Hierna volgt een artikel in het Litouws van Ricardas Vainora, met aanvullende gegevens over de posttarieven 1918-1940. Met enige moeite en een woordenboek goed te volgen. Het is een aanvulling op eerdere artikelen in het Engels (in no, 223, 224, 225) van Dr. V. Doniela met een uitgebreid overzicht van de posttarieven van Litouwen.

Ook aan de moderne emissies van Litouwen wordt aandacht besteed: postzegels, speciale stempels, postale enveloppen en privé gedrukte enveloppen.

Lituania 2000 ; nr. 13. Blad van Duitse Forschungsgemeinschaft Litauen

Zoals in elk nummer volgt na het ledennieuws informatie over de nieuwe postzegels en Eerstedag-stempels.

Verder veel korte stukken over allerlei onderwerpen: de automaatzegels, nieuwe posttarieven, keerdrukparen bij Mi. 289 (1929), een portstempel (1922), een modern aanteken-stempel

Dr. V. Doniela schrijft ook in dit tijdschrift: maritieme post m.b.t. het Baltische gebied. Hierbij moeten we denken aan post van en aan rederijen, post vanaf schepen verstuurd.

Ook de Sovjet-periode is –filatelistisch- een leuke periode: Sovjet spoorstemels worden beschreven door Leonas Verzbolauskas. Hij geeft ook een overzicht van spoorlijnen in deze periode.

Zelf vond ik de bijdrage van Andrzej Wydra erg interessant: over 10 mei 1938, de dag van het herstel van de post-, telefoon-, en telegraaf-verbindingen tussen Polen en Litouwen. De voorgeschiedenis, het conflict om het Vilnius-gebied, komt in het artikel ook aan de orde.

Vervalsingen?: een artikel over de “Czarnocki-brieven” (maakwerk uit het Vilnius-gebied, september-oktober 1939, tijdens de korte sovjet-tijd). Het is in elk geval interessant.

POST VAN DISPLACED PERSONS

ANDRÉ DE BRUIN

De oorlog ten einde, maar de ellende was met name voor de Balten nog lang niet voorbij.....

Inleiding

In een vorig artikel heb ik eens geschreven “misschien maak ik nog wel eens een opstel over de Balten, die als **displaced persons**, direct na de tweede wereldoorlog als ontheemden in kampen (voornamelijk in Duitsland, Polen en Oostenrijk) werden ondergebracht. Nu dat tijdstip is dan nu aangebroken.

Ten einde u een idee te geven wat dan wel die **displaced persons** waren en wat de typische

problemen daarvan waren, leek het mij raadzaam u een aanbiedingsbrief voor te leggen die met een memorandum werd aangeboden door de Letlandse Delegatie in de Verenigde Naties (VN) aan de toenmalige Secretaris Generaal Trygve Lie. De functie die nu door de heer Kofi Annan wordt vervuld.

Als algemene opmerking vooraf geldt dat het gestelde voor Letland in algemene zin gold voor alle Balten, dus ook voor de Esten en de Litouwers.

Aanbiedingsbrief
Letlandse Delegatie
4704 17^e straat N.W.
Washington 11 D.C.

26 november 1946,

Uwer excellentie,

Ik heb de eer het volgende onder uw aandacht te brengen.

Met het oog op de te verwachten beslissing - tijdens de huidige zitting van de UN een internationale vluchtelingen organisatie in het leven te roepen - heb ik aan het “Centrale Comité van Letlandse vluchtelingen in Duitsland” gevraagd het bijgevoegde memorandum van 21 oktober 1946 op te stellen. Een en ander ter informatie voor de gedelegeerden van de VN. Dit memorandum beschrijft de huidige status van deze ontheemden en geeft aan wat hun wensen zijn.

Het Centrale Comité van Letlandse vluchtelingen is op democratische wijze gekozen door algemene verkiezingen. De voorzitter van het Comité Prof. K. Kundzins, alsmede de vice voorzitter Prof. A. Schwabe, zijn prominente Letlandse wetenschappers, zij genieten ook in sociale zin alle vertrouwen. Hun staat van dienst is onberispelijk. Daarenboven was Prof. A. Schwabe vanwege zijn rol in het verzet in Letland tegen Nazi Duitsland, gedurende langere tijd opgesloten in het concentratiekamp Stutthoff, tot hij werd bevrijd door het Engelse leger. De verklaring van het Centrale Comité van Letlandse vluchtelingen verdient, gezien bovenstaande, derhalve de nodige aandacht en moet zeer serieus worden genomen.

Mag ik hieraan toevoegen dat in het Centrale Comité van Letlandse vluchtelingen in Duitsland, alle geledingen van de Letlandse vluchtelingen zijn vertegenwoordigd en wel van diverse displaced persons camps in Duitsland. Hieruit volgt dat het Comité zeer wel op de hoogte is van de actuele situatie in de DP camps, de mentaliteit van de vluchtelingen en hun verlangens en wensen.

Het lijdt geen twijfel dat de Letlandse vluchteling vurig verlangt terug te keren naar zijn vaderland, maar niet dan nadat dit is bevrijd van de overheersing door de sovjets. Tot die tijd willen zij het recht verwerven in een van de westerse landen te mogen verblijven en onder het beheer van de Verenigde Naties daar te mogen wonen.

Het Centrale Comité van Letlandse vluchtelingen wenst dat welke beslissingen er ook zullen worden genomen met betrekking tot de Letlandse vluchtelingen, dit eerst zal worden besproken met hun vertegenwoordigers. Zij vraagt ook een grotere mate van autonomie met meer rechten voor de het eigen bestuur van de kampen.

Verder spreekt het Comité de hoop uit dat te zijner tijd de verschillende familieleden, die nu verspreid zijn over diverse kampen, zullen kunnen worden verenigd, dit ongeacht de respectievelijke bezettingszones.

Het Comité is verder van mening dat de zieke en gehandicapte Letlandse vluchtelingen die behoren tot een vervolgte staat, een betere verzorging verdienen en dat de gezonde vluchtelingen meer en met grotere verantwoordelijkheden moeten worden ingezet in bestuurlijke - en welzijnsfuncties op kampniveau.

Voor wat betreft de financiële situatie, in relatie tot de zorg voor de displaced persons zijn wij van mening dat de gerechtigheid vereist dat de kosten zullen worden gedragen door de landen die direct verantwoordelijk zijn voor huidige toestand van de bannelingen.

Ik geef u de hierboven aangegeven informatie en ik spreek de wens uit dat dit op enigerlei wijze bruikbaar zal kunnen zijn voor de respectieve organisaties van de Verenigde Naties.

Wees overtuigd van mijn gevoelens van hoge achting

Getekend: Dr. Alfred Bilmanis
Minister van Letland

Aan:
Zijne Excellentie Trygve Lie
Secretaris Generaal van de Verenigde Naties
Lake Success L.I. New York

Memorandum (verkort weergegeven)

21 oktober 1946

1. Waaronder zijn de burgers van de Baltische Staten in Exil?

De displaced persons van Letland, Litouwen en Estland zijn de grote slachtoffers van de tweede wereldoorlog, die het gevolg was van de ongebreidelde agressie van nazi Duitsland. Hun enige fout was – als je het zo al kunt noemen – het feit dat de Balten, door de geo-politieke situering van het Baltische gebied wederom moesten dienen als het aambeeld voor de Teutoonse – en Slavische mokers. Hetzelfde was het geval tijdens de eerste wereldoorlog en de daaraan voorafgaande oorlogen. De enige “misdaad” van de Balten is het feit dat zij noch de communistische hamer en sikkel, noch het hakenkruis van de nazi’s hebben erkend. Zij geloofden, en doen dat nog, dat het Baltische gebied, dat hun vaderland is geweest gedurende ruim 4000 jaar, zowel op culturele gronden als ook op historische gronden behoort tot de invloedssfeer van de westerse beschaving en dat daarom dezelfde basis principes met betrekking tot de menselijke verhoudingen in de Baltische Staten in ere moeten worden hersteld.

Reeds in de eerste wereldoorlog werd relatief meer bloed ten behoeve van de geallieerden vergoten door de Balten dan door enig andere natie. Als voorbeeld moge dienen dat Letland, met ongeveer 2,5 miljoen inwoners, ongeveer 7000 duizend inwoners verloor, of wel 27% van de totale bevolking. De vitaliteit van de Balten was echter zo sterk dat zij in hun gebied, dat meer heeft geleden dan België, in korte tijd op de puinhopen drie nieuwe democratische republieken hebben gebouwd. Deze konden, gezien de economische, sociale en culturele vooruitgang als voorbeeld dienen voor menig kleine, reeds bestaande staat.

Als vredelievende en democratische staten vroegen de Baltische burgers niets meer of minder dan nogmaals 20 jaar vrede.

Ongelukkig genoeg werd hen dat onthouden. In augustus 1939 werd in Moskou door de Russische Commissaris voor buitenlandse zaken Molotov en Duitse Minister van buitenlandse zaken Ribbentrop het Russisch-Duits “Non Agressie Pact” getekend met als aanvulling daarop een tweetal verdragen. Het eerste verdrag van 23 augustus en het tweede van 28 september 1939. Door deze verdragen verkreeg Stalin van Hitler de volledig vrije hand in de Baltische Staten, toentertijd in de gedefinieerde interessesfeer van Rusland. Op de militaire stafkaarten, die eind september werden gedrukt door de generale staf van het rode leger, werden de Baltische Staten getekend als provincies van de U.S.S.R. Alle vervolg activiteiten in de Baltische Staten (inbegrepen het marionettenkabinet gevormd door communisten en meelopers) was alleen maar een plomp gespeelde farce, geredigeerd door Moskou.

Voor wat betreft de situatie in 1939 imponeerde, overdonderde en misleidde Stalin de situatie volkomen. Toen ook werden de militaire bases onder toezicht gesteld van de U.S.S.R. Tijdens de onderhandelingen met de Letlandse minister van buitenlandse zaken zei Stalin onder meer “ met betrekking tot de Baltische Staten zijn wij met Duitsland 99n menig” en “ voor wat Duitsland betreft kunnen we de Baltische Staten bezetten”. Juni 1940, toen de westerse democratieën een uiterst kritieke periode aan het westelijk front doormaakten, bezette de Sovjet Unie gewapenderwijs met grote militaire overmacht Litouwen, Letland en Estland. Gedurende de eerste periode van de Bolsjewistische bezetting van 16 juni 1940 tot 22 juni 1941 ondergingen de Balten de eerste acte van hun nationale tragedie. Voor wat betreft Letland werden 34.250 Letten gedeporteerd naar Siberië. Achteraf zijn de officiële stukken gevonden waaruit blijkt dat voorzien was dat nog eens 800.000 Letten zouden worden weggevoerd. Vergelijkbare getallen gelden voor Litouwen en Estland. Uit de teruggevonden geheime instructies van de NKVD blijkt eenduidig, dat leden van alle politieke partijen (niet uitgesloten de sociaal democraten) zouden worden weggevoerd uit de Baltische Staten. Ook alle rechters, alle militairen en politie- functionarissen, leden van religieuze groeperingen, geestelijken, handwerkslieden, kooplui, boeren, zelfs filatelisten en mensen die het Esperanto meester waren, kwamen op de lijst voor. Banken, fabrieken, gebouwen, en onroerend goed werd genadeloos genationaliseerd, dat wil zeggen geconfisqueerd ten behoeve van de heersende communistische bestuurders. De munt werd gedevalueerd, bijna alles wat waarde had werd geconfisqueerd en naar de U.S.S.R. gebracht, dit alles om “goede proletariërs” van de burgers van de Baltische Staten te maken. Met behulp van terroristische methoden werd een dictatoriaal communistisch regiem ingesteld. Duizenden, zogenaamde “anti-sovjet-elementen” werden onder deze omstandigheden gearresteerd, vermoord en in het geheim in massagraven begraven. Onder deze omstandigheden zochten 13.290 Letlandse burgers uit angst voor hun leven een goed heenkomen in het buitenland. Zij maakten daarbij gebruik van de mogelijkheden die het eerder genoemde verdrag tussen Duitsland en de U.S.S.R. hen bood en gingen vaak als politiek vluchteling naar Duitsland; hoewel zij geen fan van Hitler waren leek dit nog hun enige kans om te overleven.

De tweede acte van de Baltische tragedie vond plaats tijdens de Duitse bezetting van 1941 tot 1945. Er werd toen een politiek van algehele vernietiging gevoerd, met dezelfde methoden die reeds bekend waren. In strijd met het gestelde in de Haagse Conventie van 1907, werden Baltische burgers eerst door de Russen en later ook door de Duitsers als militair onder de wapenen geroepen en gemobiliseerd. Zo werden In 1943 en 1944 Balten gedwongen dienst te nemen in het Duitse leger. Eerst in de leeftijd van 21 jaar, later werden nog twee jaargangen schooljongens opgeroepen. Een ongeveer gelijk aantal werd gedwongen tewerkgesteld in Duitsland. Goede vaderlanders, die zich daaraan onttrokken en het verzet organiseerden werden naar concentratiekampen overgebracht. In Stutthof, bij Danzig, waren ongeveer 6500 Letten ondergebracht, waarvan vele duizenden zijn vermoord. Hetzelfde gebeurde in Litouwen en Estland, met hetzelfde gevolg voor hun burgers.

Toen in 1944 de tweede Russische bezetting naderde en deels voltooid werd, volgde in de nieuw bezette gebieden de ene gruweldaad de andere in een snel tempo op en de Baltische tragedie bereikte zijn climax. Geconfronteerd met nieuwe vormen van oorlogsgevaar verlieten tienduizenden Balten hun vaderland, enerzijds daartoe gedwongen door de Duitse militaire autoriteiten, anderzijds in hun vlucht voortgedreven door het naderende front. Het geheel leverde een immens groot aantal vluchtelingen en displaced persons op waarvan een deel (circa 45.000) een toevlucht kon vinden in de neutrale landen Zweden en Denemarken, maar het overgrote deel (circa 300.000 totaal) werd gedwongen naar Oostenrijk of Duitsland te gaan. Het officiële cijfer is 199.000, maar hierin is geen rekening gehouden met die vluchtelingen die gedwongen in de Russische zone moesten verblijven, dan wel zij die bij particulieren onderdak hadden gevonden. Ook vluchtelingen die onder de hoede van het Internationale Rode Kruis of onder de hoede van militaire autoriteiten dan wel in landen als Nederland, België, Italië of in de Franse bezettingszone verbleven, waren in dat getal niet in beschouwing genomen.

Bevrijd door de overwinning van de westerse mogendheden wachtten de Baltische vluchtelingen in meer dan honderd kampen in spanning af wat het lot hen brengen zou. Zij verloren echter nooit de hoop ooit weer terug te kunnen keren naar hun vaderland. Zij werden daarin gesteund door diverse verklaringen van vertegenwoordigers van de grootmachten, inbegrepen het Atlantisch Verdrag.

Zoals ten tijde van hun republiek bleven de Balten ook gedurende de tweede wereldoorlog trouw aan de grondbeginselen van de westerse democratieën. Maar omdat hun respectieve nationale krijgsmachten door de Russen waren ontwapend en het gros van hun officieren waren gedeporteerd naar Siberië, konden De Baltische Staten niet daadwerkelijk aan de oorlogvoering deelnemen.

Zelfs de uit Balten bestaande Duitse eenheden (de zogenaamde Legioenen) die onder druk van de nazi's tot stand waren gekomen, vochten nooit tegen westerse legers. Indien zij hiermee in contact kwamen gaven zich over of gingen zij in het verzet. De Baltische burgers betaalden voor hun vertrouwen in de idealen van de westerse wereld. Het kostte hen tienduizenden levens.

2. Aantallen en verdeling van de Baltische displaced persons

Hier wordt een overzicht gegeven van de procentuele verdeling in beroepen, leeftijd en de locatie voor zover dit de te onderscheiden bezettingszones betreft.

3. Culturele activiteiten door Baltische displaced persons

Hier wordt een met voorbeelden een overzicht gegeven van de activiteiten die werden uitgevoerd door displaced persons op het punt van opvoeding en onderwijs; kunst in het algemeen en alle daaraan gerelateerde vormen van kunst zoals theater, ballet, etc.

4. De status van Baltische displaced persons in Duitsland en Oostenrijk

Generaal Eisenhower heeft zomer 1945 een order uitgegeven waarin gedeporteerden de status van displaced persons verkregen. Het ging hier om een aantal van ongeveer 20 miljoen mensen. Op korte termijn konden ongeveer 18 miljoen ontheemden naar hun land van herkomst terugkeren. Ongeveer de helft van de rest (dus circa 1 miljoen) bleef voorshands afhankelijk van de hulp van UNRRA (= United Nations Relief and Rehabilitation Administration). De grootste groep van hen die niet konden worden gerepatriëerd waren de Polen (circa 570.000 personen) daarna de Balten (circa 210.000 personen) en de Joden.

Bij memorandum no. 39, gedateerd 30 oktober 1945 wordt bepaald dat Esten, Letten en Litouwers niet onder dwang konden worden gerepatriëerd. De motivering was dat het gebied van hun vaderland geen deel uitmaakte van de U.S.S.R. naar de toestand van 2 september 1939. Dit

heeft aanleiding gegeven tot verschil van mening met de Sovjet Unie die deze mensen tot Sovjet burgers verklaarde. Pogingen van de Sovjets deze mensen te doen repatriëren hadden weinig succes. Volgens officiële tellingen is slechts circa 2% vrijwillig (veelal voormalige gevangenen uit concentratie-kampen) gerepatriëerd. Deze paragraaf gaat verder dieper in op de status van DP's en de verschillende uitzonderingen en afwijkingen daarop.

5. Het screeningsproces

In deze paragraaf wordt het screeningsproces in al zijn facetten beschreven, waarbij een drietal categorieën worden onderkent.

Categorie 1: alle personen voor de bescherming van UNRRA in aanmerking komen omdat zij worden vervolgd vanwege hun ras, hun geloof of hun politieke overtuiging, onafhankelijk van de datum waarop zij hun vaderland verlieten.

Categorie 2: alle Baltische vluchtelingen die de status als displaced person werd ontnomen door een Amerikaanse screenings autoriteit, doch die op grond van andere bepalingen (bijvoorbeeld gezinshereniging) toch daarvoor weer in aanmerking kwamen.

Categorie 3: zij die weliswaar tot de totale groep van ontheemden behoorden, maar niet onder de zorg van UNRRA vielen. Zoals bijvoorbeeld collaborateurs en ex-Wehrmacht-Balten (dit was een groep van duizenden Balten die als dienstplichtigen door de nazi's onder de wapenen werden geroepen).

6. Mogelijke oplossingen

Hier worden aan aantal min of meer mogelijke c.q. onmogelijke oplossingen aangedragen, zoals:

1. Alsnog repatriëring, maar dan wel onder voorwaarden;
2. Integratie in de actuele verblijfsamenleving;
3. Tijdelijke verplaatsing totdat terugkeer mogelijk is.

7. Conclusies

Het vraagstuk van de Baltische displaced persons is een internationaal probleem. Het zal niet eerder kunnen worden opgelost dan nadat de houding van de Sovjet Unie drastisch zal zijn veranderd en de soevereiniteit van de Baltische Staten wederom is hersteld.

De Balten hebben in deze oorlog geen fouten gemaakt, zij stonden en staan steeds achter de beginselen van een westerse sociale samenleving en hebben deze stellingnamen met het bloed van hun mannen en de tranen van hun vrouwen en kinderen moeten bekopen.

Alhoewel klein in getal en omvang, is hun probleem op korte termijn schier onoplosbaar.

Het is het probleem van een verklaring van trouw en vertrouwen door de westerse christelijke samenleving in de onschendbaarheid en de naleving van internationale verdragen; van de waarde van de politieke doctrine zoals is vastgelegd in het Handvest van de Verenigde Naties en bovenal het verschil tussen goed en kwaad.

Als slachtoffers van deze oorlog vragen wij de westerse mogendheden ons volk te bevrijden van het juk van de Sovjet Unie, uw bondgenoot, zoals ook wij u hebben geholpen bij uw bevrijding.

Getekend:	Professor	K. Kundzins, Voorzitter
	Professor	A. Schwabe Vice voorzitter

N.B. 1

Voor hen die iets meer willen weten en lezen over de displaced persons volgt hier een (onvolledige) literatuurlijst

Filatelistisch

Eichental Special-Katalog – uitgegeven zegels Estland

Bulletin of the Lithuanian Philatelic Society of New York - diverse artikelen

Catalog of Displaced Persons Prisoners of War Concentration Camp and Ghetto Stamps during and after World War II in Germany (alle uitgegeven zegels)

Historisch

“Vom Zwangsarbeiter zum Heimatlosen”

Die Displaced Persons in Westdeutschland, 1945-1951 Wolfgang Jacobmeyer 1985

ISBN 3-525-35724-9.

Scouting

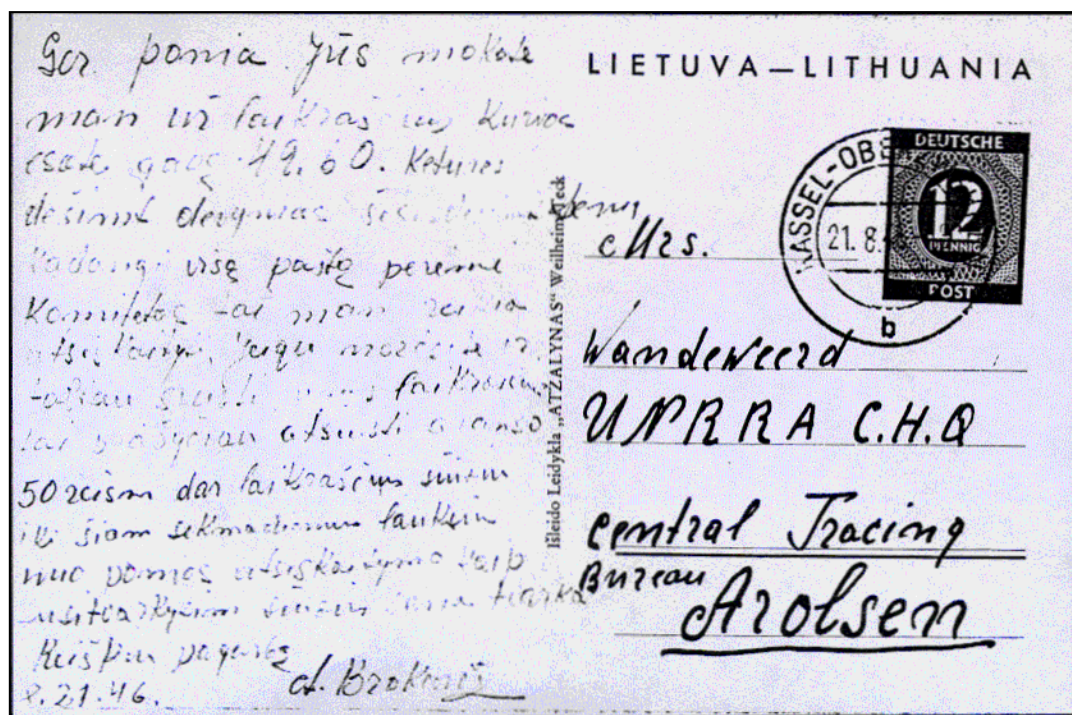
Meer informatie over scouting in exil zie “The Pine Tree Web”:

<http://pinetreeweb.com/left7.htm>

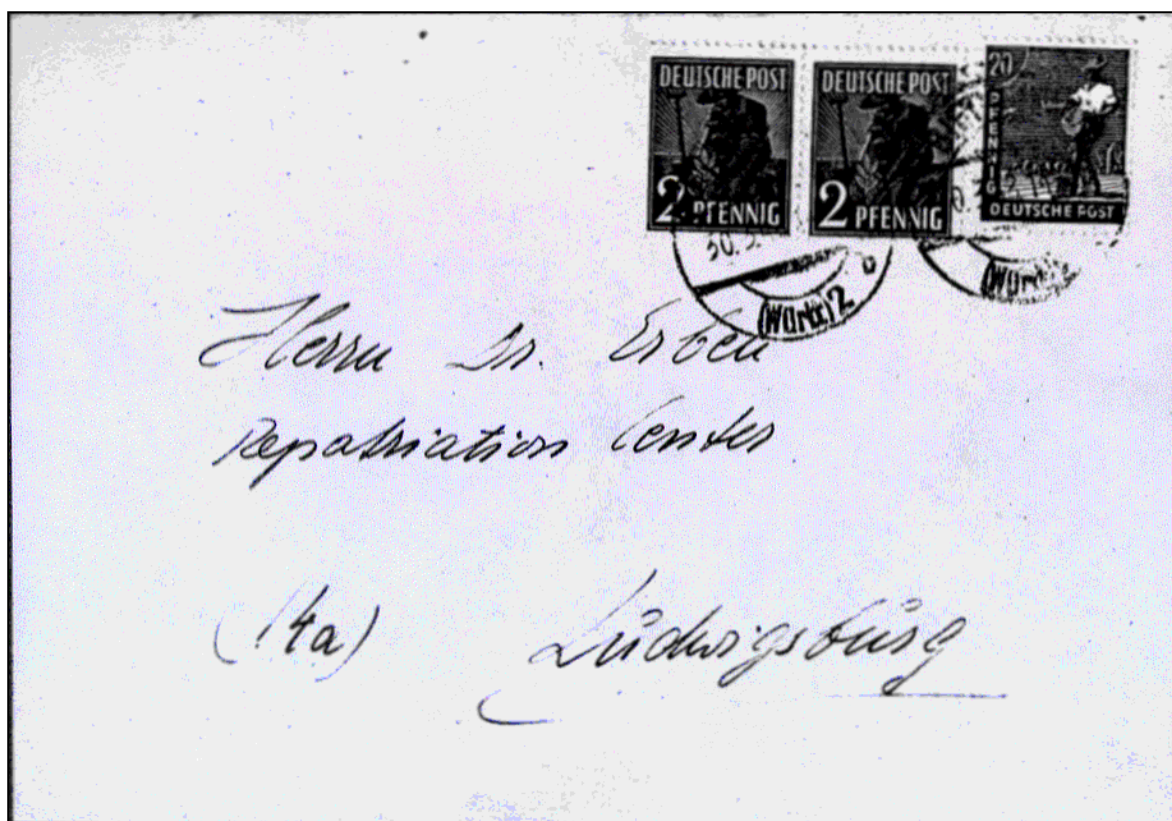
“Scouting in Refugee and Displaced Persons’ Camps”.

N.B. 2

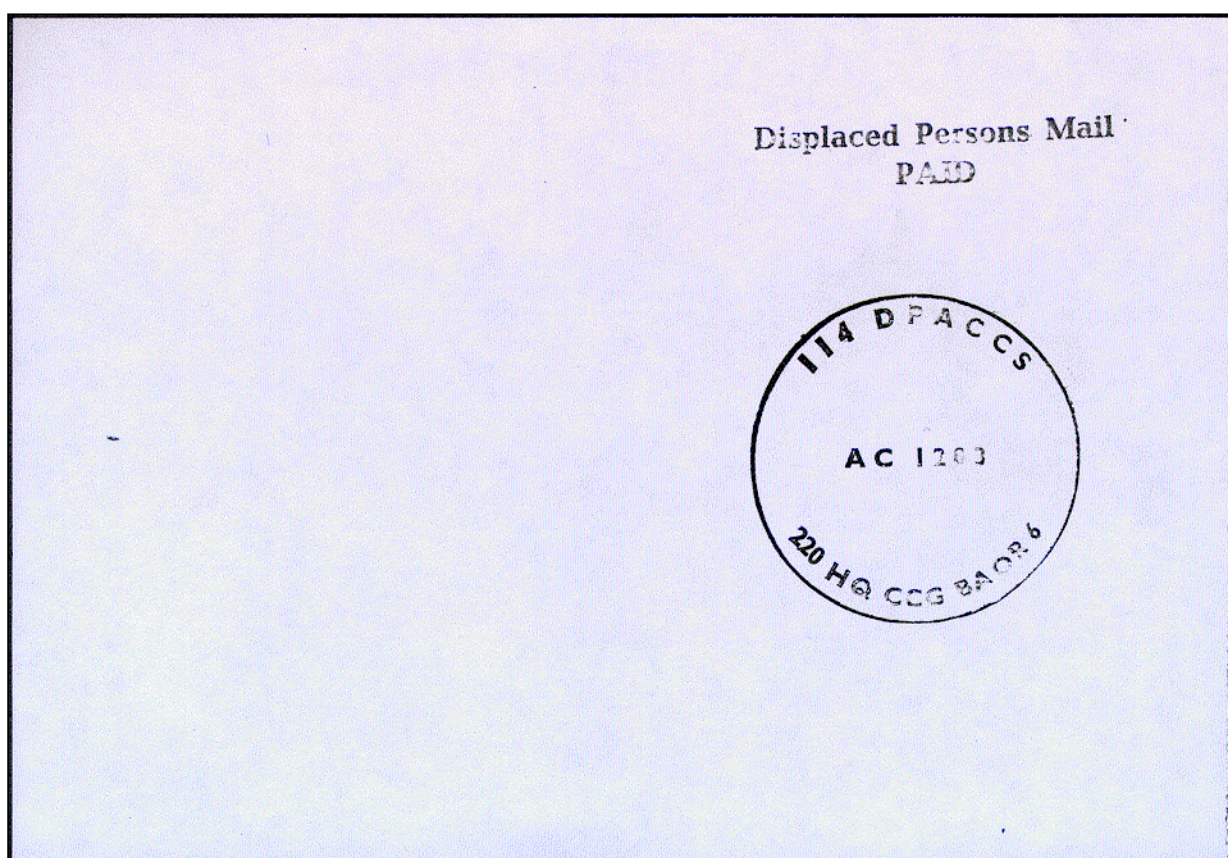
Geplakte (kamp)zegels hadden geen portowaarde en moeten dus als welwillendheidszegel of propaganda of plakzegel of sluitzegel worden beschouwd!

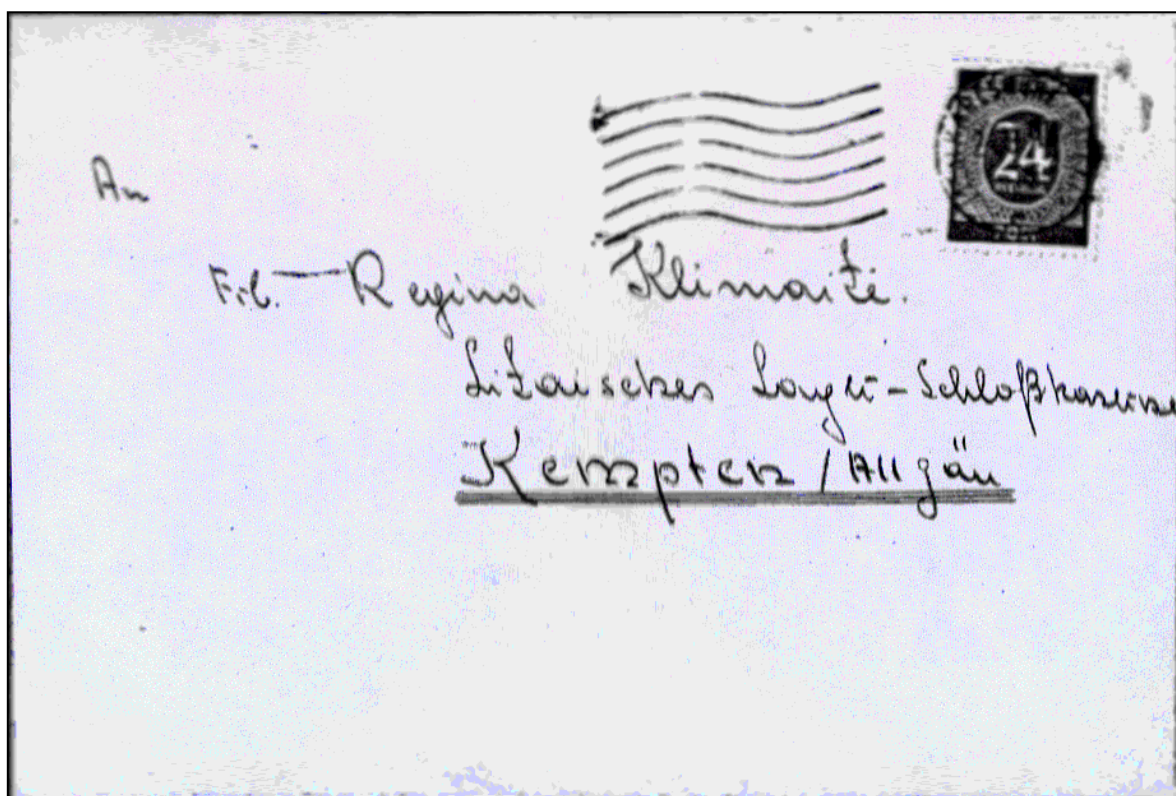
Afb. 1. Kaart naar Mevr. v.d. Weerd (de voormalige echtgenote van ons overleden lid Ben v.d. Weerd) –in het Litouws- naar het hoofdkwartier van Eisenhower in Arolsen (Duitsland) (1946).

Afb. 2. Brief gericht aan het repatriëringscentrum in Ludwigsburg (1948). Verstuurd vanuit Bietigheim Lager 4.

Afb. 3. Stempel dat gebruikt werd in Flensburg (114 Displaced persons camp).

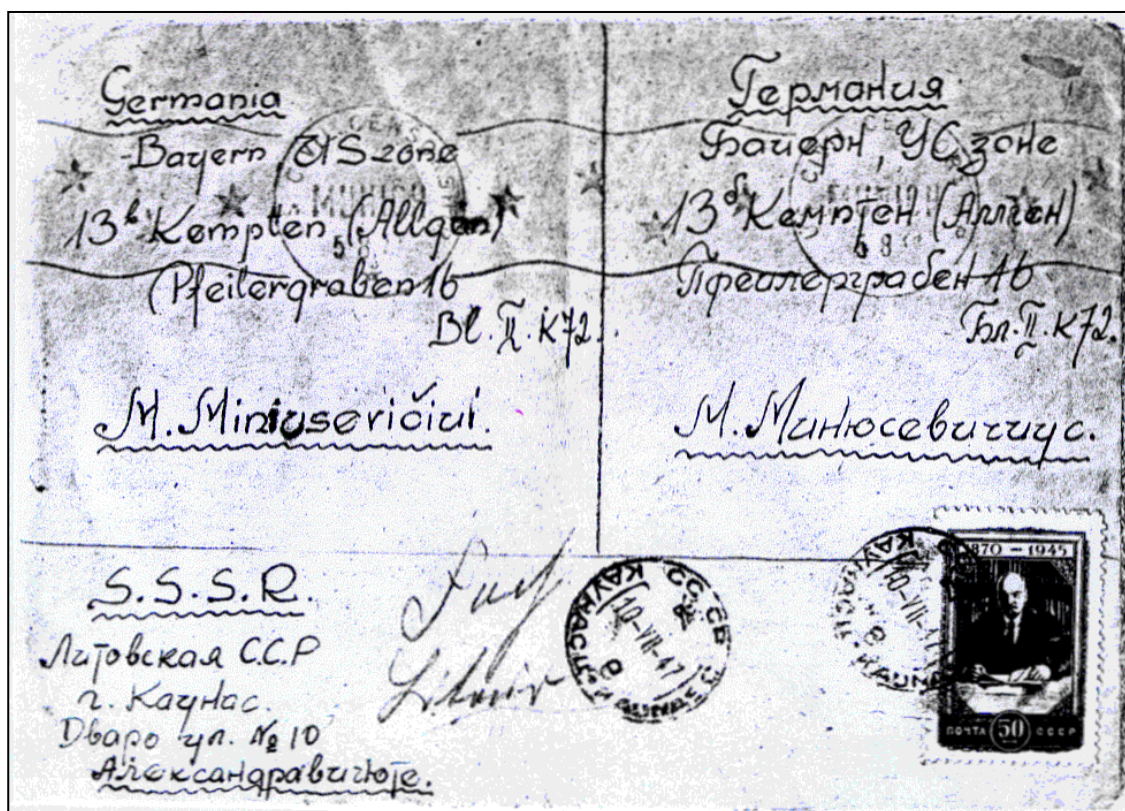
Afb. 4. Brief gericht aan iemand in het Litouwse kamp in de Slotkazaerne in Kempten. Verstuurd uit het UNRRA studentenhuus in Karlsruhe.

Afb. 5. Brief van de ons bekende Dr. V. Donielai van uit het kamp Seedorf (nu een Nederlandse kazarne) naar Stade.

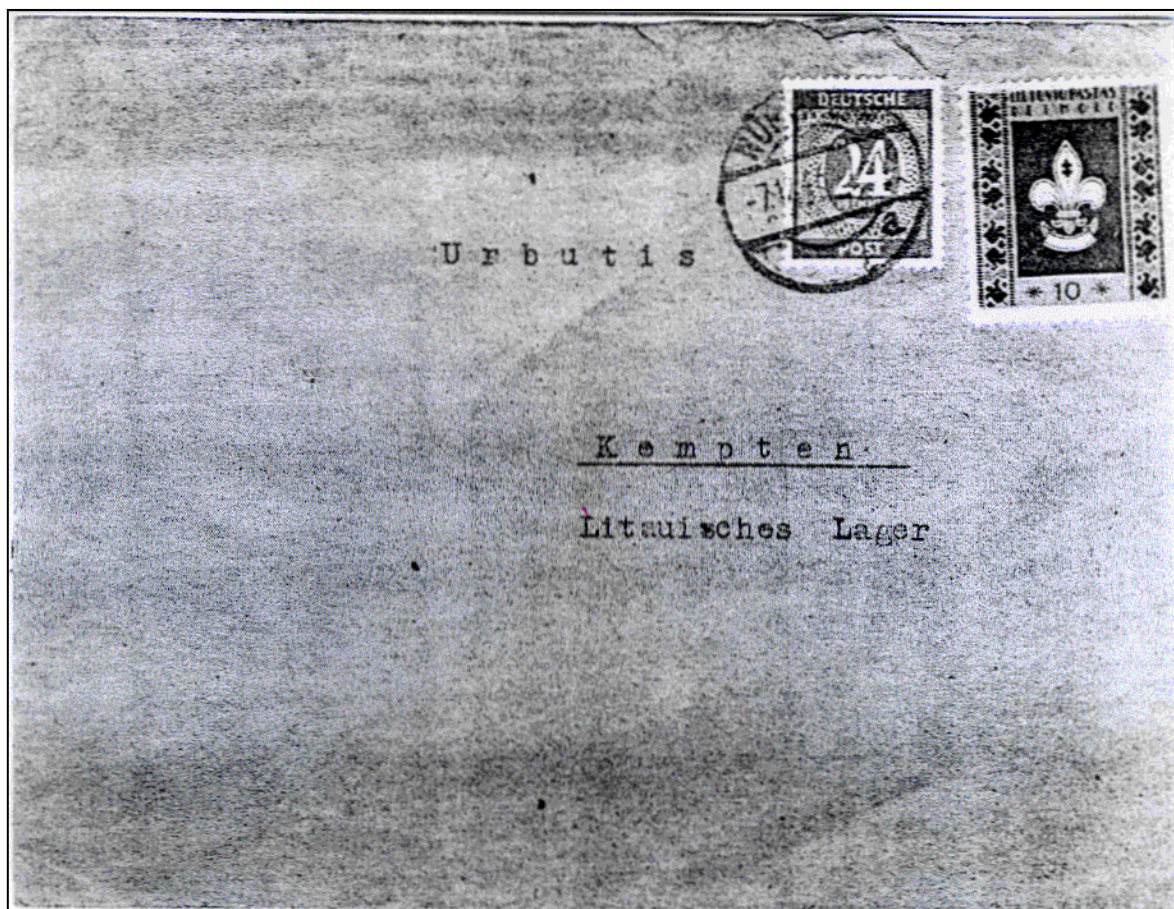
Afb. 6. Brief met kampstempel van Augsburg Hochfeld met het zegel van het kamp Schongau.

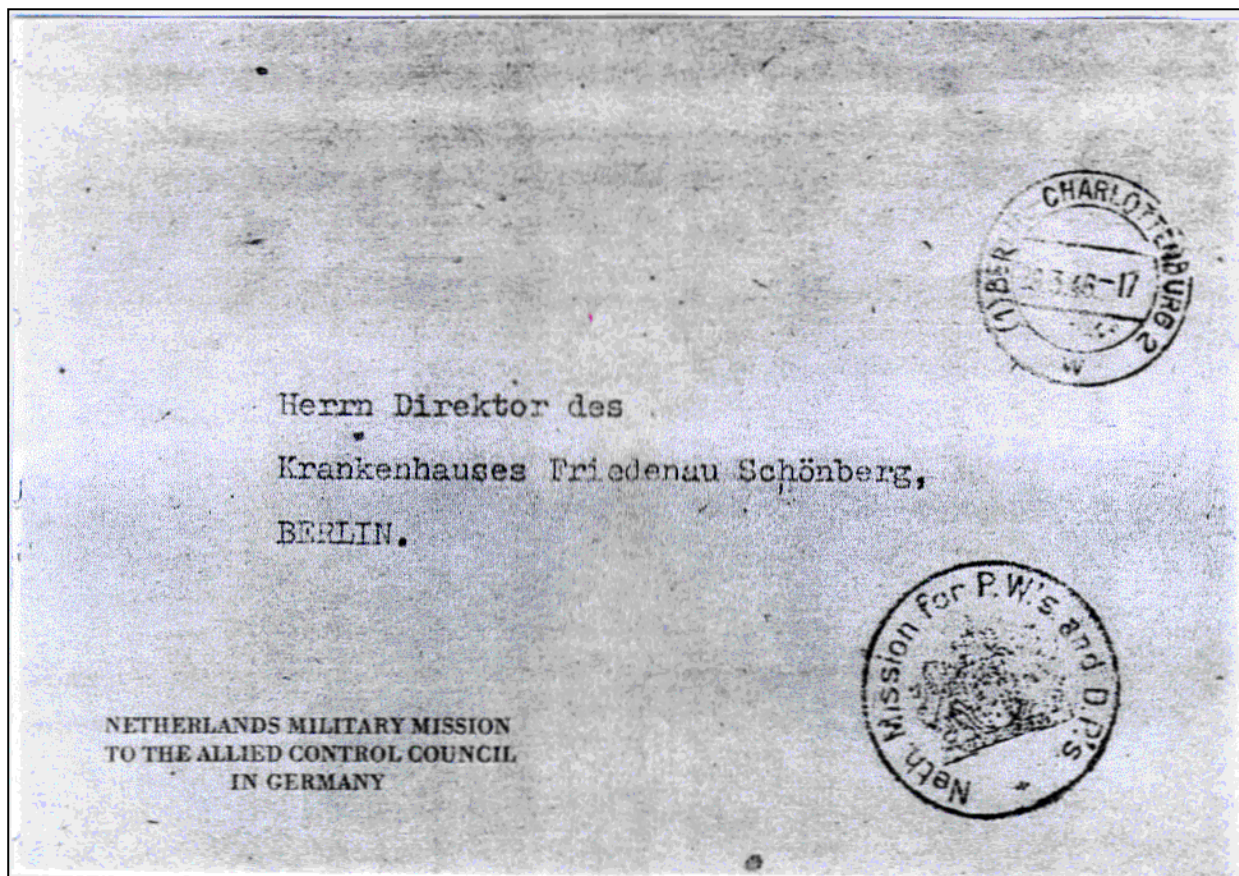
Afb 7. (90 % ware grootte). Brief van Kaunas (10-7-1947) via Vilnius (12-7) naar het DP kamp te Kempten. Rood machinestempel (censuur).

Afb. 8. Oude veldpostomslag verstuurd naar DP kamp te Geislingen. Censuurstempel 15597, vanuit de Franse bezettingszone (1946).

Afb. 9. Brief naar het Litouws DP kamp te Kempton (1946), geplakt werd een padvindersonderzoek.

Afb. 10. Ook Nederland kende een instantie die zich bezighield met (onder meer) displaced persons. Hier een brief naar een ziekenhuis in Berlijn van de Nederlandse Militaire Missie bij de geallieerde controleraad in Duitsland.

FILATELIE VAN HET BALTISCHE GEBIED OP INTERNET

JAN KAPTEIN

ver dit onderwerp is door mij al eerder in ons blad iets geschreven (HBG 31 en 35), maar Internet verandert voortdurend. Er komen sites bij, er verdwijnen ook sites, en adressen kunnen veranderen. Een van de sites, die erbij zijn gekomen is natuurlijk onze eigen site met het adres <http://home.hccnet.nl/j.kaptein/hbg>

Baltic States Philatelic Page

Deze verzamelpagina is al in een eerder nummer vermeld, maar is van adres veranderd. Het blijft een goed startpunt, waar veel links naar andere sites zijn verzameld.

<http://www.balticstamps.com>

Rossica

Dit bekende tijdschrift is ook van adres veranderd. Nog steeds een mooie site met informatie, inhouds-opgaven van oude nummers.

<http://www.rossica.org>

Russian Postal History On-line

Voor leden van Rossica, maar gedeeltelijk ook voor niet-leden toegankelijk. Via het aanklikken van 'visitors, kan men verder naar 'library', waarin men allerlei artikelen vindt over dit verzamelgebied. Ook kan men zo allerlei kaarten raadplegen (en afdrukken). Erg informatief.

Heel leuk is dat je –door 'reference library' te kiezen- ook in een bestand/catalogus kan zoeken met verwijzingen naar tijdschriftartikelen. Er kan gezocht worden op tijdschrift, hoofdonderwerp met deelonderwerp en auteur. Op dit moment is alleen de Post-Rider 1-3 en 41-46 geïndexeerd, maar in december hoopt men meer geïndexeerd te hebben: British Journal of Russian Philately 1-66, Rossica 1-111, Pochta 1-5, Soviet Collector 1-22, Russian-American Philatelist 1-24, Russian Philatelist 1-11 en de Post-Rider tot 23.

<http://home.nestor.minsk.by/ph>

Baltphil

Geen internetsite, maar een nieuwslijst voor verzamelaars van het Baltische gebied. Alle leden krijgen de nieuwsberichten via e-mail en alleen leden kunnen ook zelf berichten naar (de leden van) de lijst sturen. Inschrijven kan door een e-mail te sturen naar:

majordomo@ingel.hinet.ee

met als boodschap: subscribe baltphil

Post naar de lijst sturen door leden gaat via een ander adres:

baltphil@ingel.hinet.ee

Filatelie van Litouwen

Mijn eigen site bevat ook een index op tijdschrift-artikelen, vooral gericht op Litouwen: HBG 1-36, Lituania (Duits) 1-13, 'Lithuania' Philatelic Society Journal 221-226, Phillit 18-23

<http://www.geocities.com/Athens/Ithaca/5218>

Rune Kristiansen

Ons Noorse lid heeft een eigen site over de post-geschiedenis van het Baltische gebied.

<http://home.c2i.net/froe>

Vasaris

Over de Litouwse filatelie. Het accent ligt op de moderne zegels

http://puni.osf.lt/~vasaris/e_pzenkl.htm

Estonian Philately

Nieuws, links postzegels, gericht op Estland. De nadruk ligt op de moderne postzegels en van veel postzegels wordt een afbeelding gegeven, een beschrijving en een afbeelding van de bijbehorende speciale stempels.

<http://www.hot.ee/elmo>

Alar Pastarus

Dit blijft de mooiste site voor Estland-filatelie. Veel artikelen, links. Onder 'forgeries' een samenvatting van allerlei artikelen over vervalsingen.

<http://w1.871.telia.com/~u87103520/index.html>

BOEKBESPREKINGEN

RUUD W. VAN WIJNEN

Letland – Handbuch Philatelie und Postgeschichte. Deel: Die Briefmarken in Lat-Währung 1923-1940. Uitgegeven door de Forschungsgemeinschaft Letland onder leiding en redactie van Harry von Hofmann. Prijs DM 68,--.

Te bestellen bij: Harry von Hofmann Verlag, Postfach 560156, 22551 Hamburg.

In 1988 verschenen de eerste delen in de reeks Letland handboeken met een beschrijving van de zegels. Later volgden meer delen over andere filatelistische onderwerpen. Inmiddels, 12 jaar later, is de kennis flink toegenomen. Verzamelaars meldden aanvullingen, maar veel belangrijker is dat door het beschikbaar komen van de archieven in Letland bronnenonderzoek mogelijk is geworden.

De indeling van de zegel-handboeken is, vergeleken met de vorige editie, veranderd: een deel behandelt de zegels uit de rublis-periode (1918-1922), het vervolgdeel beschrijft de zegels met waarden in lats/santims (1923-1940). Nieuw is ook dat de tekst nu tweetalig is. Duits als hoofdtal met ingekorte Engelse teksten in een kleiner lettertype.

Voorafgaande aan de beschrijvingen van de zegels wordt ingegaan op de historisch-geografische ontwikkelingen, het postwezen, de posttarieven, de druk, de voorkomende watermerken en de tandingen voor zover van toepassing op de zegels uit de lats-periode.

In het deel over de rublis-waarden is die informatie vergelijkbaar, d.w.z. niet volledig voor alle zegels, opgenomen. Het lijkt me gebruiksvriendelijker als deze basisinformatie integraal in beide delen wordt opgenomen. Aan het gebruiksgemak is overigens wel gewerkt. Zo worden overzichten systematischer gerangschikt en worden daarin zegelwaarden genoemd in plaats van catalogusnummers. Dat voorkomt veel geblader.

De toename van de beschikbare informatie is door het hele handboek zichtbaar: nauwkeuriger oplagecijfers, beschrijvingen van moederplaten, meer plaatfouten, meer essays. Om maar wat voorbeelden te noemen. Geheel nieuw is een overzicht van de firma-perforaties.

Jammer is echter dat de kwaliteit van de afbeeldingen er op achteruit is gegaan vergeleken met de vorige uitgave.

De reeks Letland handboeken mag geen enkele serieuze verzamelaar zich onttrekken. Deze nieuwe editie geeft een actueel beeld van de groei van “onze” kennis. Dat proces volgen is op zich al interessant. Voorop blijft natuurlijk staan dat een goed handboek inspireert om verder te verzamelen en te onderzoeken. Aanbevolen dus !

V. Marcilger: «The Monetary History of the Baltic States, 1914-1999”.

370 pagina's, A4 formaat met talrijke afbeeldingen, Engelse tekst.

Prijs: \$ 40 (of DM 100, of 100 gulden) inclusief porto. Leden van de filatelistengroep “Het Baltische Gebied” betalen f. 75,-- (In Geldermalsen afgehaald f. 70,--)

Te bestellen door overmaking van de aankoopprijs op postgiro 2052090 t.n.v. R.W. van Wijnen te Arnhem.

De auteur, de inmiddels 86 jarige V. Marcilger, kennen we als filatelisten van zijn kloekke boeken over de postgeschiedenis van Riga (1987) en Letland (1991). In het laatste, “The Postal and Monetary History of Latvia, 1918-1945”, neemt hij al een voorschot op een uitvoerige beschrijving van de bankbiljetten die circuleerden in het Baltische gebied.

Kenmerkend voor alle boeken en artikelen van Marcilger is dat de historische achtergrond uitgebreid aan de orde komt. Zonder kennis daarvan geen begrip voor de omstandigheden waaronder postzegels en bankbiljetten werden uitgegeven.

Als deel van de inleiding wordt aandacht geschonken aan de wegbereider van de Baltische Numismatiek Aleksanders Platbarzdis (1899-1975). Zijn “Coins and Notes of Estonia, Latvia and Lithuania” uit 1952 was lange tijd het enige, veel geprezen, gedetailleerde werk over het geld in de Baltische landen.

Marcilger beschrijft niet alleen de bankbiljetten van de 3 onafhankelijke staten, ook komen de Duitse en Russische bezettingen en de lokale uitgiften aan de orde. Verschillen in papier, watermerken, serienummers, verschillende jaren van uitgifte en onderscheiden hand -tekeningen van ministers en bankpresidenten kunnen het verzamelen van bankbiljetten tot een omvattende hobby maken. Het boek vermeldt en toont de talrijke varianten.

Er zijn maar weinig filatelisten die zich ook interesseren voor de munten en bankbiljetten van

hun verzamelgebied. Toch zijn er raakvlakken tussen postzegels en poststukken enerzijds en bankbiljetten anderzijds. Het zijn beide waardepapieren die representatief zijn voor een bepaalde periode, vaak ontworpen vanuit eenzelfde gedachte.

Voor iedere filatelist die iets verder wil kijken dan zijn eigen verzamelgebied is dit boek dan ook zeker de moeite (en het geld) waard.

UIT DE POSTGESCHIEDENIS VAN VILNIUS IV : 1940-1945 : VILNIUS IN DE TWEEDE WERELDOORLOG

JAN KAPTEIN

egelijkertijd met de overdracht van Vilnius aan Litouwen, 10 oktober 1939, werd ook een ‘verdrag van wederzijdse bijstand’ gesloten tussen Litouwen en de Sovjet-Unie. Hiermee kreeg de Sovjet-Unie het recht troepen te stationeren en vloot- en luchtmachtbasis in te richten. Deze groeiende invloed van de Sovjet-Unie vloeide voort uit de afspraken tussen Duitsland en de Sovjet-Unie.

Op 23 augustus 1939 had de Sovjet-Unie een niet-aanvalsverdrag gesloten met Duitsland met een geheim protocol, waarin Polen verdeeld werd en de noordgrens van Litouwen de grens tussen de invloedssfeer van Duitsland en de Sovjet-Unie werd. Ook werd de belangstelling van Litouwen voor het Vilnius-gebied door beide partijen erkend¹

Op 17 september valt ook de Sovjet-Unie Polen binnen om de buit binnen te halen. Bij een bezoek van Von Ribbentrop, de Duitse Minister van Buitenlandse Zaken, aan Moskou –27 september– wordt de verdeling van Polen definitief geregeld. In ruil voor het opnemen van Litouwen in de Russische invloedssfeer stond Stalin een deel van het hem toebedeelde deel van Polen af aan Duitsland.

De LTSR

Op 14 juni 1940 werd door Molotov aan de Litouwse Minister van Buitenlandse Zaken Urbsys een ultimatum overhandigd, dat een einde maakte aan de Litouwse onafhankelijkheid. De volgende dag trokken al 300.000 man troepen van de Sovjet-Unie de grens over en president Smetona vluchtte naar Duitsland.

Op 16 juni 1940 wordt Vilnius bezet en op 14 en 15 juli zijn er nieuwe verkiezingen. Bij deze verkiezingen krijgt de "Lijst van het werkende Volk" 99% van de stemmen. Het nieuwe parlement besluit op 21 juli 1940 de LTSR, Lietuvos Tarybu Socialistine Respublika (Litouwse Socialistische Sovjet-Republiek), uit te roepen en opname in de Sovjet-Unie te vragen.

¹ De tekst van dit geheime protocol is te vinden in: De post in het door de Sovjet-Unie bezette deel van Oost-Polen / A. Welvaart. – OEF (Oost-Europa Filatelie) 1989 ; nr.1. – p. 2-9.

Ter gelegenheid hiervan worden postzegels van Litouwen overdrukt met “LTSR 21 VII” (Mi. 449-456). Deze opdruk van drukkerij Spindulys kan zwartblauw of rood zijn. De overdrukte zegels zijn de frankeerzegels Mi. 408 en 416, en de zgn. vredes-serie, Mi. 438-442. Heel verrassend is dat ook de zegel van 10 ct (Mi. 438) werd overdrukt. De originele zegel was al uit de verkoop teruggetrokken door de Sovjet Post-Commissaris vanwege het religieuze thema: de ploegende engel. Wel werd de fout snel ontdekt en ook de opdruk-zegel teruggetrokken. De hogere cataloguswaarde van deze zegel is hierdoor dus veroorzaakt.²

Op de pagina hiernaast zien we een brief met een mengfrankering van Litouwen en de LTSR uit Vilnius.

Na het verzoek hiertoe wordt Litouwen op 3 augustus 1940 de 13e Sovjetrepubliek. Enkele kleinere gebieden van het voormalige Polen kwamen om etnische redenen nu ook bij Litouwen. In deze periode is ook de Sovjet-veldpost een mooi verzamelgebied, waarover André al eerder schreef. Na 15 maart 1941 mogen alleen nog postzegels van de Sovjet-Unie worden gebruikt. In de periode ervoor werden de sovjet-zegels al in omloop gebracht, zodat er dus mengfrankeringen mogelijk zijn van LTSR-zegels en Sovjet-zegels. Helaas kan ik niet zo’n mengfrankering van Vilnius laten zien, maar hiernaast ziet u wel een mooie met het stempel Kaunas. De frankering is bij elkaar 60, het Litouwse tarief voor een brief naar het buitenland³. Het Litouwse stempel, met de maand in Romeinse cijfers in het midden geeft aan: 2 februari 1941.

² Zie over deze zegels: Litauen : ein Geheimentip für Sammler und forschende Philatelisten (XVII) / Hermann Logsch. – In: Deutsche Briefmarken Zeitung 1983 ; 5. – p.

³ Over de tarieven: Postal rates of Lithuania : the Litas period / Vytautas Doniela. – “Lithuania” Philatelic Society Journal 1999 ; no. 1 (225). – p. 53

(? % ware grootte) (ex. via Internet van Paul Barbatavicius) Op deze envelop zien we ook de zegel van 10 ct.

Mengfrankering Litouws-Russisch vanuit Kaunas, 2 februari 1941, naar Memel, nu inderdaad 'Vokietija' (=Duitsland).

Op de achterzijde zit nog een strook van de Duitse censuur.

De –oorspronkelijk Litouwse- kaart is gefrankeerd met een sovjet-postzegel, vanuit Vilnius.

De Duitse bezetting

Op 22 juni 1941 begint operatie 'Barbarossa', de Duitse aanval op de Sovjet-Unie. Vanuit het westen kwam de aanvaller twee grote moerasgebieden tegen, de Pripjatmoerassen en de Baltische woud- en moeraszone. De aanvaller moest zich dus beperken tot drie smalle hoger gelegen landstroken. Van noord naar zuid waren dit: de Baltische Rug, de Westrussische Rug en de Zuidrussische Rug. De 'natuurlijke' aanvalsrichtingen lagen dus vast en de Russische parate troepen waren dus in deze corridors gestationeerd met een bunkerlinie, de 'Stalinlinie' (door de Duitsers zo genoemd). Er werden dus ook drie Duitse Legergroepen gevormd: de Noordelijke, de Centrale en de Zuidelijke. De Noordelijke Legergroep moest vanuit Oost-Pruisen over de Baltische Rug via Riga naar Leningrad en ten oosten van het Ladogameer contact maken met de Finse troepen. Deze groep beschikte over een pantsergroep.

Verder waren er een Centrale Legergroep, die via de Westrussische Rug richting Moskou ging, en een Zuidelijke Legergroep, die via de Zuidrussische Rug optrok richting Kiev en de Don.

De Noordelijke Legergroep was samengesteld uit het 16^e en 18^e Leger, met de 4^e Pantsergroep. Kaunas en Vilnius werden al snel door het 16^e Leger bezet. De 3^e Pantsergroep, die bij de Centrale Legergroep behoorde, had op 23 juni bij Alytus en Merkinė de Neman bereikt en de bruggen onbeschadigd in handen gekregen. ; op 24 juni veroverde ze Vilnius en daarna trok deze pantsergroep verder naar het zuid-oosten richting Minsk. Riga, het hoofdkwartier van het Russische Baltische Militaire District wordt bezet door het 18^e Leger.

Op 26 juni 1941 wordt Vilnius bezet door Duitse troepen. De Litouwse Post werkt nog onder verantwoordelijkheid van een provisorische regering, maar de verbindingen zijn slecht. Er kwamen provisorische uitgaven voor het hele land (23 juni en 16 juli), maar er worden ook lokaal Sovjet-zegels overgedrukt, o.a. in Vilnius:

(?% ware grootte) (ex. EPLA, Inc., ontvangen via Internet)

Op het gebruik van deze opdruk-zegels komt 31 augustus 1941 een verbod. Ook de zegels van het Duitse Rijk mochten gebruik worden, zodat van 23 juni tot 31 augustus mengfrankeringen mogelijk zijn met de zegels van het Duitse Rijk.

Op 4 november 1941 zijn de zegels van "Ostland" pas beschikbaar en in de tussentijd moesten de zegels van het Duitse Rijk gebruikt worden. Sommige postkantoren hadden deze zegels niet en gebruikten stempels e.d. als noodoplossing.

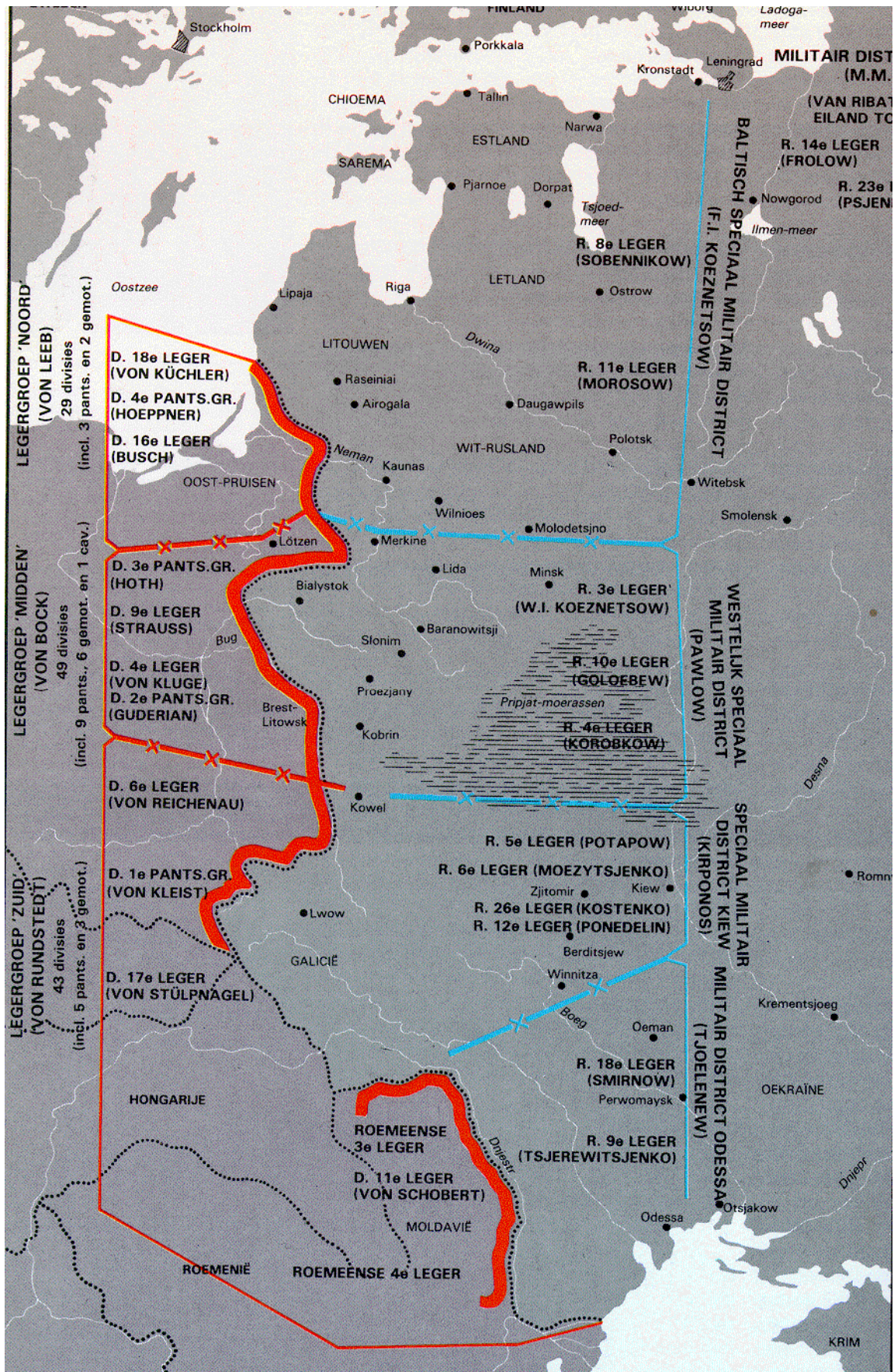
De bezettingszegels, de Ostland-opdrukken, werden gebruikt in Estland, Letland, Litouwen en

Wit-Rusland. Ook de gewone Duitse postzegels waren toegestaan.

Behalve de "Deutsche Post Ostland" vinden we in deze periode ook de stempels van de "Deutsche Dienstpost Ostland" en de Duitse veldpost. Over dit laatste onderwerp heeft André de Bruin eerder in HBG geschreven. Bij veldpost wordt de afzender/geadresseerde met een nummer aangeduid. Frankeerzegels met afstempeling ontbreken, dus de vraag wordt welke nummers werden wanneer en waar gebruikt. André geeft een begin van een inventarisatie en ook brieven uit Vilnius komen hier aan bod.

Tenslotte wil ik nog noemen de 'Bahnpost'-stempels, het Duitse type dus, o.a. van de lijn Wilna-Dunaburg⁴

⁴ The German railroad system in the Baltic States 1941-1945 : part II / Arnold Engel. – In: Bulletin of the Lithuanian Philatelic Society of New York 1962 ; 120. – p. 8217-8219.

Op deze kaart zien we duidelijk de opstelling van de drie Duitse Legergroepen met hun operatiegrenzen. De 3^e Pantsergroep hoorde, zoals we op de kaart zien, eigenlijk tot de Centrale Legergroep, maar kwam Via Vilnius even in het operatiegebied van de Noordelijke Legergroep.

Vilnius weer bij de Sovjet-Unie

De Duitse troepen vertrokken 13 juli 1944 uit Vilnius, maar dit betekende nog geen herstel van de onafhankelijkheid. Hieronder zien we 'maakwerk' ter gelegenheid van de bevrijding van Vilnius: een opdruk van Duitse zegels met het Litouwse kruis.

Dit liep wat op de zaken vooruit: Litouwen kwam weer bij de Sovjet-Unie en zou pas veel later weer onafhankelijk worden.

Verdere literatuur

SEPAD '84 Exhibit : "Vicissitudes of city of Vilnius / W.E. Norton. – In: Bulletin of the Lithuanian Philatelic Society of New York (B.L.P.S.N.Y.) 1984 ; 131. – p. 8477-8484. – Geeft een beschrijving van de stukken op een expositie: de geschiedenis van Vilnius in poststukken.

Lithuanian Peoples' government ??? 1940-1941. – In: B.L.P.S.N.Y. 1980 ; 115. – p. 8092

(Sovjet-)veldpost in de Baltische Staten 1940-1941 / André de Bruin. – In: HBG 1996 ; 28. – p. 39-60.

Duitse veldpost in Litouwen tijdens de Tweede Wereldoorlog / André de Bruin. – In: HBG 1988 ; 11. – [7 bl.]

The organization of the Nazi Gestapo in Lithuania / Algirdas M. Budreckis. – In: B.L.P.S.N.Y 1980 ; 112. – p. 8015-8016

HET SOVJET-LEGER 22 JUNI 1941: SAMENSTELLING

LEO NIEHORSTER

JAN KAPTEIN

p internet kwam ik de site van Leo Niehorster tegen, met informatie over de samenstelling van de verschillende legers voor en tijdens de Tweede wereldoorlog. Vooral voor de leden die met veldpost bezig zijn leek me deze informatie, die elders moeilijk te vinden is, van belang. Om te beginnen hier een samenvatting van de informatie over het Sovjet-leger aan de vooravond van de oorlog.

ADRES

Het adres van de betreffende internet-site:

<http://freeport-tech.com/wwii>

Men komt dan op deze pagina terecht:

“World War II Armed Forces Orders of Battle and Organizations”. Op deze pagina kiest u voor “Index” en op de pagina die dan verschijnt, een lijst van landen, kiest u dus voor de USSR. De openingspagina is dan:

Door rechts te klikken op bv. Rifle Corps krijgt men per divisie de samenstelling (welke regimenten etc.).

Door links op '22 June 1941' te klikken krijgt men de administratieve organisatie. Direct onder STAVKA, het Opperbevel resorteert een aantal districten, en wij zijn natuurlijk geïnteresseerd in het Baltische Speciale Militaire district.

Hiernaast zien een overzicht van het Baltische Speciale Militaire District:

xxxxx = Leger-groep

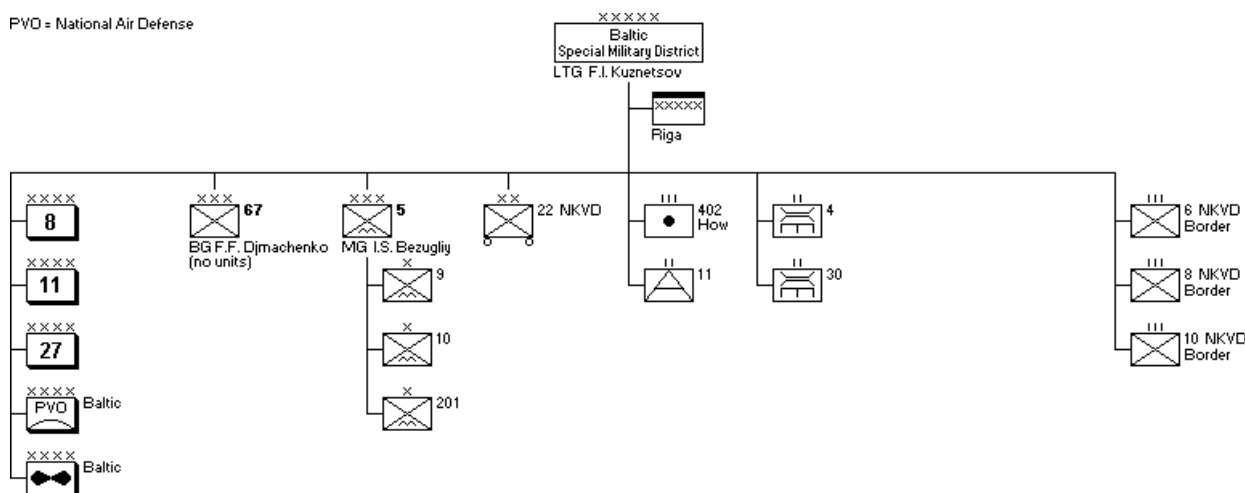
xxx = Korps

xxxx = Leger

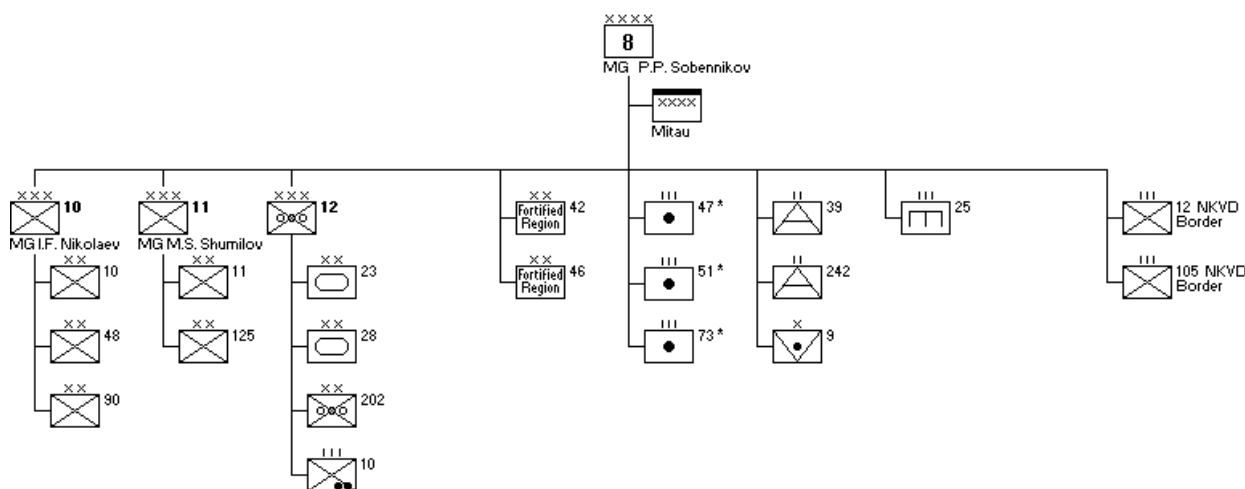
xx = Divisie

Zo zien we dus dat het 8^e Leger, het 11^e Leger en het 27^e Leger direct ressorteren onder het Baltische Speciale Militaire District.

PVO = National Air Defense

Sommige onderdelen zijn verder uitgesplitst, en de erop te klikken krijgt men de samenstelling van de legers:

* Corps artillery units.

Het 8^e Leger met de staf in Mitau, bestond dus uit o.a. het 10^e Legerkorps (met de 10^e, 48^e en 90^e Infanterie Divisies), het 11^e Legerkorps (met de 11^e en 125^e Infanterie Divisies), het 12 Gemechaniseerde Legerkorps (met de 23^e Tank Divisie, de 28^e Tankdivisie, de 202^e Gemechaniseerde Divisie en het 10^e Motorfietsen-Infanterie Regiment). Verder nog wat losse eenheden. Voor de 'fortified region' waren er de 42^e en 46^e Divisie. Verder: drie Artillerie-Regimenten (47^e, 51^e en 73^e), twee Luchtafweer Bataljons (39^e en 242^e), de 9^e Anti-tank-Brigade, het 25^e Sappeur-Regiment. Tenslotte nog twee NKVD Grens-Regimenten (12^e en 105^e). Zoals hiernaast is vermeld: het is ook mogelijk de samenstelling van de divisies te raadplegen. Zo bestond de 10^e divisie o.a. uit de 62^e, 98^e en 204^e Infanterie-Regimenten

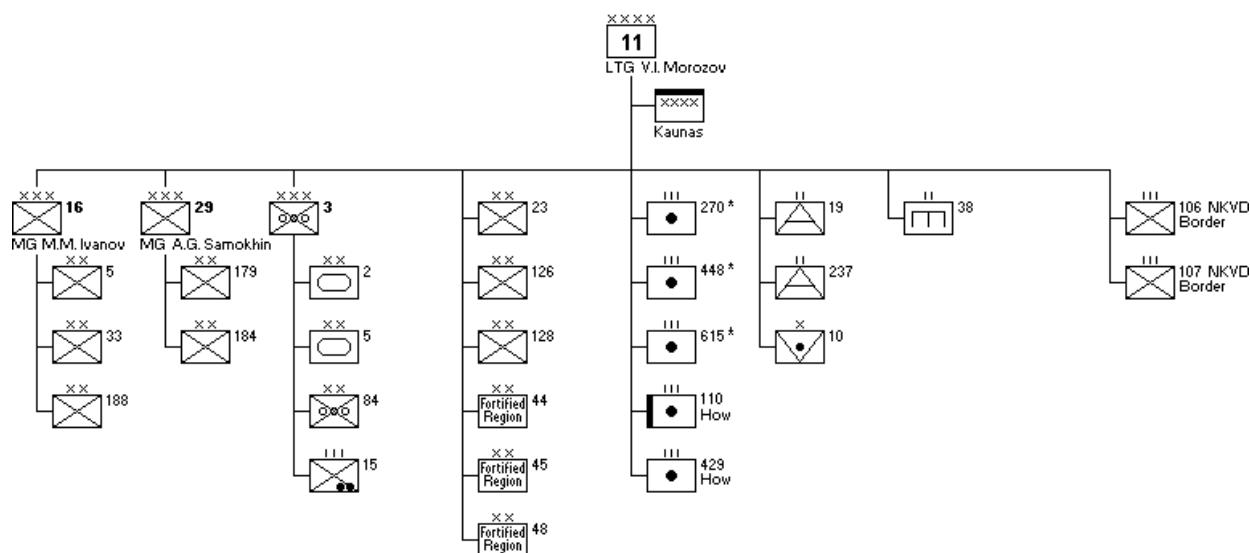
Op de volgende pagina vindt u de gebruikte symbolen.

	Infantry		Artillery		Ammunition / Ordnance		Headquarters
	Machine Gun		Mountain Artillery		Maintenance / Ordnance		Supply Service Quartermaster
	Infantry Mortar		Mortar		Armor Maintenance Tank Recovery		Heavy
	Infantry Pioneers Infantry Sappers		Rocket		Transport		Mountain
	Security Line-of-Communications		Self-Propelled Artillery Armored Artillery		Veterinary		Pack Animal
	Mountain Infantry		Assault Gun Assault Tank		Medical Hospital		Bicycle
	Airborne Infantry Parachute Infantry		Infantry Gun		Finance Paymaster		Motorcycle
	Airlanding Infantry Glider-Borne Infantry		Horse Artillery		Survey(ing) Mapping		Semi-Motorized
	Bicycle Infantry		Self-Propelled Infantry Gun		Military Police Traffic Control		Motorized
	Motorcycle Infantry		Coast(al) Artillery		Prisoner of War		Truck-Borne
	Armored Infantry		Artillery Observation Artillery Ranging & Calibration Artillery Fire Direction		Band		Halftracked
	Marines Naval Infantry		Reconnaissance Cavalry				Railroad Railway Train
	Commandos Rangers / etc.		Motorcycle Reconnaissance				Water-Borne Amphibious
	Antitank Tank Destroyer		Armored Reconnaissance		Army Group		Installation
	Self-Propelled Antitank Self-Propelled Tank Destroyer		Armored Car Reconnaissance		Army		Station Post
	Mechanized		Horsed Cavalry		Corps		School Training Academy
	Tank Armored		Engineer Pioneer Sapper		Division		Fort Fortress
	Flame Tank		Bridging Engineer Pontoneer Bridge Construction		Brigade		
	Antiaircraft		Bridge Equipment		Regiment Group		
	Self-Propelled Antiaircraft		Armored Engineer		Battalion		
	Searchlight		Labor Construction		Company Battery Column		
	Air Defense		Signal Communications		Platoon Detachment		
	Mixed Antitank and Antiaircraft		Armored Signal Armored Communications		Squad Section		
			Chemical		Team		
					Unit of undetermined size		

Symbols indicate size.

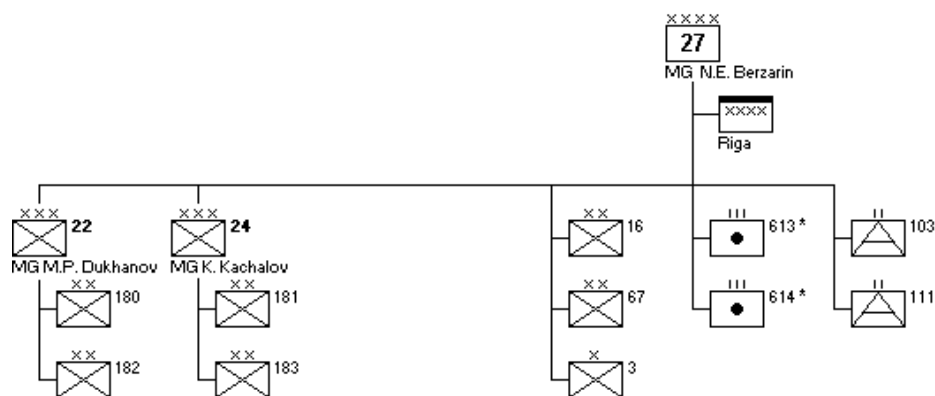
Designations for the units themselves may differ from country to country.

Temporary or provisional grouping – Approximate size is indicated in the box on top

* Corps artillery units.

Het 11^e Leger, met de staf in Kaunas, met o.a. het 16^e Legerkorps (5^e, 33^e en 188^e Infanterie Divisies), het 29^e Legerkorps (179^e en 184^e Infanterie Divisie), 3^e Gemechaniseerde Legerkorps (2^e en 5^e Tank Divisies, 84^e Gemechaniseerde Divisie, 15^e Motorfietsen-Infanterie Regiment), nog wat losse divisies (23^e, 126^e en 128^e Infanterie Divisies, voor de 'fortified region' de 44^e, 45^e en 48^e Divisie), vijf Artillerie-Regimenten (270^e, 448^e, 615^e, 110^e, 429^e). Verder het 19^e en 237^e Luchtafweer-Bataljon, de 10^e Anti-tank-Brigade, het 38^e Sappeurs-Bataljon. Tenslotte waren er nog de 106^e en 107^e NKVD Grens-Regimenten.

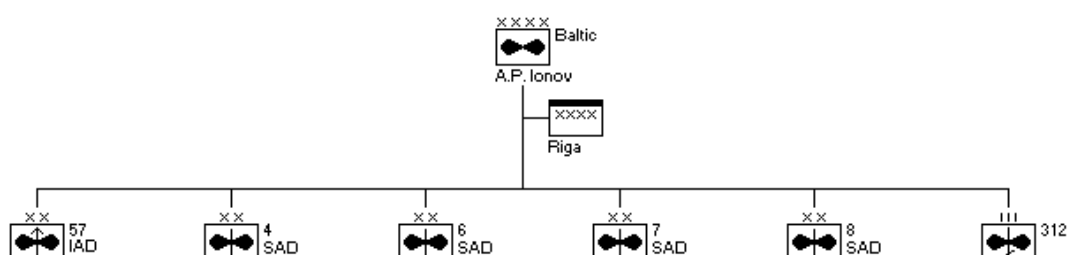

* Corps artillery units.

Het 27^e Leger, met de staf in Riga, met het 22^e Legerkorps (180^e en 182^e Infanterie Divisies), het 24^e Legerkorps (met de 181^e en 183^e Infanterie Divisie). Een paar losse divisies (16^e en 67^e Infanterie Divisies,) en 3^e InfanterieBrigade maakten deel uit van dit Leger. Verder waren toegevoegd: de 613^e en 614^e Artillerie-Regimenten en de 103^e en 111^e Luchtafweer-Bataljons.

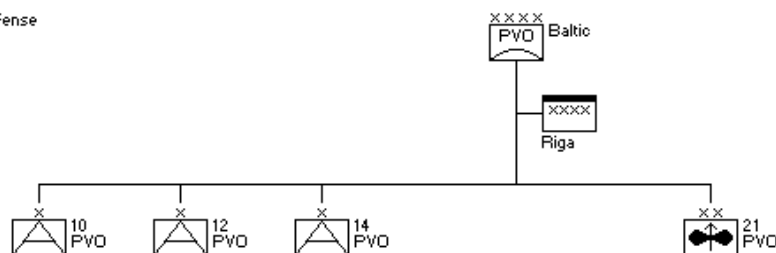
In de rubriek 'Terugkomen op..' in dit nummer van HBG is een veldpoststempel te zien 180^e en 183^e Inf. Divisie.

BAD = Bomber
IAD = Fighter
SAD = Mixed

Lucht Commando van het Baltische Speciale Militaire District

PVO = National Air Defense

Luchtverdedigingscommando van het Baltische Speciale Militaire District

Voor de volledigheid nog de symbolen die op de internetsite gebruikt worden voor de Luchtmacht:

Flying Air Force Units

	Fighter / Interceptor
	Night Fighter / Interceptor
	Bomber / Torpedo-Bomber
	Fighter-Bomber
	Ground Support / Dive Bomber
	Reconnaissance / Observation
	Transport / Cargo
	Seaplane / Flying Boat
	Weather
	Other Flying Unit (Utility, etc.)

Flying Naval Aviation Units

	Fighter
	Bomber / Torpedo-Bomber
	Reconnaissance / Observation
	Transport / Cargo
	Seaplane / Flying Boat
	Search and Rescue
	Other Flying Unit (Utility, etc.)

Independent Air Force

Army Air Force

Naval Air Force

Non-Flying Aviation Units

Headquarters

Aviation Ground Support

Aviation Signal

Aviation Ordnance / Maintenance

Aviation Chemical

Aviation Engineer

Aviation Weather

xxx	RAF, RAAF, etc. Designations	Luftwaffe & others Designations	Normally commanded by an officer with the rank equivalent of:
xx	Air Force	Area Air Force	Lieutenant General
x	Command	Air Force / Air Fleet / Air Division	Major General
III	Wing / (British: Group)	Command / Air Brigade	Brigadier General
II	Group / (British: Wing)	Wing / Air Flotilla / Air Regiment	Colonel
I	Squadron	Group / Naval Air Group	Major or Lieutenant Colonel
.	Detachment / Flight	Squadron	Captain or Major
.	Section	Detachment / Flight	1st or 2nd Lieutenant
	Unit of undertermined size	Unit of undertermined size	

